

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS

VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS

VADYBOS INSTITUTAS

EGLĖ KAROLINA AŠMĖGIENĖ

LIETUVOS SPORTO POLITIKOS FORMAVIMAS IR
ĮGYVENDINIMAS: VISAGINO SAVIVALDYBĖS ATVEJIS

Magistro baigiamasis darbas

Vadovas

Prof. dr. *Vilma Čingienė*

VILNIUS

2018

MYKOLO ROMERIO UNIVERSITETAS
VIEŠOJO VALDYMO FAKULTETAS
VADYBOS INSTITUTAS

LIETUVOS SPORTO POLITIKOS FORMAVIMAS IR
ĮGYVENDINIMAS: VISAGINO SAVIVALDYBĖS ATVEJIS

Magistro baigiamasis darbas
Studijų programa 621N71001

Vadovas

_____ prof. dr. *Vilma Čingienė*
2018-

Recenzentas

_____,
2018

Atliko

_____ stud. E. K. Ašmėgienė
2018-

VILNIUS
2018

TURINYS

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS.....	4
LENTELIŲ SĄRAŠAS:	5
ĮVADAS.....	6
1. SPORTO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO TEORINIŲ ASPEKTŲ ANALIZĖ.....	8
1.1. Sporto politikos, kaip sistemos samprata, elementai.....	8
1.2. Sporto politikos, kaip viešosios politikos formos modelių įvairovės analizė.....	14
1.3. Sporto politikos Europos Sąjungoje formavimo analizė.....	20
2. SPORTO POLITIKOS LIETUVOJE FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO STRUKTŪRA.....	26
2.1. Lietuvos sporto sistemos teisinės - įstatyminės bazės analizė.....	26
2.2. Lietuvos sporto politikos formavimo ir finansavimo analizė, strateginių programų ir projektų valdymas.	33
2.3. Lietuvos sporto politiką formuojančių ir įgyvendinančių žmogiškųjų išteklių kokybinės ir kiekybinės dimensijos.	43
2.4. Lietuvos sporto politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų funkcinės veiklos analizė.....	45
2.5. Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo vertinimas.....	46
3. EMPIRINIS TYRIMAS: VISAGINO SAVIVALDYBĖS ATVEJIS.	48
3.1. Visagino sporto centro bendroji charakteristika.....	49
3.2. Empirinio tyrimo metodologijos pasirinkimas.....	51
3.3. Empirinio tyrimo metu gautų rezultatų analizė.....	55
3.4. Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo Visagino savivaldybėje empirinio tyrimo rezultatų apibendrinimas.	76
IŠVADOS	80
PASIŪLYMAI	83
BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS	85
SANTRAUKA	95
SUMMARY	96
PRIEDAI	97

PAVEIKSLŲ SĄRAŠAS

1. <i>pav.</i> Politikos formavimo proceso fazės	12
2. <i>pav.</i> Europos sąjungos sporto organizacijų piramidinis modelis	15
3. <i>pav.</i> Sporto struktūrų, kaip piramidės santykis, nurodant ryšį ir solidarumą	17
4. <i>pav.</i> Europos sporto finansavimo modelis: grėsmė ?	18
5. <i>pav.</i> Kūno kultūros ir sporto, kaip viešojo sektoriaus, strateginio valdymo modelis	37

LENTELIŲ SĄRAŠAS:

1. <i>lentelė</i> . Valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencija sporto srityje	28
2. <i>lentelė</i> . Empirinio tyrimo užduočių klausimynas	52
3. <i>lentelė</i> . Lietuvos sporto politikos įstatyminės-teisinės aplinkos vertinimas	55
4. <i>lentelė</i> . Kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. X-1501 svarba	57
5. <i>lentelė</i> . Reikšmingi LR Kūno kultūros ir sporto įstatymo paskirties aspektai	57
6. <i>lentelė</i> . Integracija per sportą	58
7. <i>lentelė</i> . Lietuvoje neįgaliųjų lygios galimybės ir socialinė integracija per sportą	59
8. <i>lentelė</i> . Pasikeitusios Lietuvos sporto politikos finansavimo sistemos vertinimas	60
9. <i>lentelė</i> . Esminės sporto finansavimo problemos ir jų priežastys Lietuvoje	61
10. <i>lentelė</i> . Reikšmingos sporto finansavimo problemos informanto atliekamam darbui	62
11. <i>lentelė</i> . 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos tikslo vertinimas	63
12. <i>lentelė</i> . Strategijoje numatytų tikslų realizavimo sėkmė	64
13. <i>lentelė</i> . 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos įgyvendinimo sėkmė	65
14. <i>lentelė</i> . Vaikų mokymo plaukti programos veiksmingumas	66
15. <i>lentelė</i> . Sporto politikos įgyvendinančių vietos savivaldos funkcijų vertinimas	66
16. <i>lentelė</i> . KKSD funkcijų vertinimas	67
17. <i>lentelė</i> . Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo veiklos vertinimas	68
18. <i>lentelė</i> . Kūno kultūros ir sporto veiklos leidimo reikšmė darbuotojo kompetencijai	69
19. <i>lentelė</i> . Lietuvos sporto politikoje etikos problemos	70
20. <i>lentelė</i> . Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatai Visagino savivaldybėje	71
21. <i>lentelė</i> . Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatų reikšmė Visaginui	72
22. <i>lentelė</i> . Sporto organizacijų Visagino savivaldybėje funkcinį veiklą vertinimas	73
23. <i>lentelė</i> . Personalo Visagino sporto centre kompetencijos vertinimas	74
24. <i>lentelė</i> . Lietuvos sporto ateitis 2020 m. įgyvendinus valstybinę sporto plėtros strategiją	75

IVADAS

Temos aktualumas: Šiuolaikiniame pasaulyje sportas tampa neatsiejama politikos dalimi ir formuoja pozityvų šalies įvaizdį įeidamas į politikos sudėtį¹. Atsižvelgiant į pasaulinę sporto reikšmę sportas aktyviai naudojamas lyg „minkštosios galios“ politinis instrumentas ir prilyginamas „šaltojo karo“ periodui². Šiai dienai galima tvirtai teigti, kad sportas monopolizavo viso pasaulio dėmesį, o tai daro jį patrauklią ir pritraukiančią daug žiūrovų. Iš kitos pusės sportas tampa ekonominiu elementu, nes leidžia uždirbinėti pinigus.

Sporto politikos valdymas, kaip plati disciplina apima platų žinių ir įgūdžių spektrą, kuris padeda sporto organizacijoms efektyviai ir tikslingai pasiekti savo tikslų. Sportas bei jo nauda žmogaus sveikatai ir apskritai visuomenei, turi labai didelę reikšmę, tad labai svarbu sporto politiką formuojančioms ir ją įgyvendinančioms institucijoms tinkamai ji valdyti ir pateikti visuomenės žmonėms. Ilgą laiką Lietuva neturėjo nei ilgalaikės nei trumpalaikės strategijos, o tai iššaukė daug su šia sritimi susietų problemų. Pagal 2017 metų „Eurobarometro“ tyrimą 51% Lietuvos gyventojų niekada nesportuoja³. Tai pasireiškia itin didele ligų prevencija.⁴

Lietuvos sporto finansavime trūksta skaidrumo ir aiškumo. Sporto bazės ir įranga pasenusios, mokymo įstaigose dalis sporto inventoriaus neatitinka higienos reikalavimų, sporto infrastruktūra ir lauko rekreacija pasenusi arba nėra, trūksta sporto kvalifikuotų specialistų (daugėja dirbančių pagal veiklos leidimą), mažuose miestuose pasigendama sporto renginių, jaučiama didelė socialinė atskirtis, didžiausias dėmesys krypta į aukšto meistriskumo sporto plėtotę

Sporto politika turi siekti, kad sportas būtų prieinamas visiems, kovojant su nelygybėmis ir skirtumais⁵. Pastaraisiais metais Lietuvoje siekiama racionalaus lėšų skirstymo programoms, kuriamos ir tobulinamos finansavimo, mokymosi ir švietimo, bei aukšto meistriskumo programos, siekiama mažinti socialinę atskirtį ir integracija į visuomenę per sportą, stengiamasi didinti prieinamumą prie sporto ir kūno kultūros, kurti ir naujinti sporto bazes.

¹Дарья, Осинина и Екатерина Урожок, „Спорт и политика в современном мире.“ *Научные записки молодых исследователей* 2 (2016): 77, http://elib.fa.ru/mag/NZ/NZMI_02-2016.pdf/download/NZMI_02-2016.pdf

²Ten pat.

³„Special Eurobarometer 472, Report, Sport and physical activity,“ European Commission, 2017 gruodis, 8-14.

⁴Kim, Kihan, „The Journal of Global Sport Management: An Introduction.“ *Journal of Global Sport Management* 1 (1-2) (2015): 2, http://tandfonline.com/doi/full/10.1080/24704067.2016.1177357#aHR0cDovL3RhbmRmb25saW5lLmNvbS9kb2kvcG_RmLzEwLjEwODAvMjQ3MDQwNjcuMjAxNi4xMTc3MzU3P25lZWRYBY2Nlc3M9dHJ1ZUBAQDA=

⁵Puig, Nuria, „The Sports Participation: From Research to Sports Policy.“ *Psychical Culture and Sport. Studies and Research* 70 (1) (2016): 14, <https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/pcssr.2016.70.issue-1/pcssr-2016-0009/pcssr-2016-0009.xml>

Šiuo metu judama link reformos ir rengiamas naujas kūno kultūros ir sporto įstatymas, kuris turėtų pakeisti visą sporto politiką Lietuvoje.

Temos ištirtumas: Sporto politikos tema yra aktuali Lietuvoje ir visame pasaulyje į ją vis daugiau atkreipiamas dėmesys. Apskritai sporto tematika mokslinių publikacijų yra iš tiesų daug, tačiau pagrindė visos yra sietinos su anatominiais, fiziologiniais žmogaus organizmo vyksmais, nagrinėjami treniravimo aspektai. Tačiau nėra daug sporto politiką nagrinėjančių šaltinių. Sporto politikos valdymą nagrinėja K. Kihan (2015) D. Osinina ir E. Urožok (2016), P. Nuria (2014). V. Čingienė, S. Laskienė ir A. Raipa (2015), A. Vilkas (2016). J. Sherdeer ir kt (2011) M. Franke ir M. Mennella (2017) atskleidžia faktus apie ES ir pateikia rekomendacijas. Apie kūno kultūros ir sporto strateginį valdymą ir jo esmę rašo gan plačiai A. Gedvilaitė 2011. Bendruosius sporto politikos aspektus nagrinėja ir užsienio autoriai (O. D. Osinina ir E. A. Urožok 2016; K. Kihan 2015; V. A. Baranov 2016; E. A. Levin 2015; J. J. Diganšeevič 2014; S. G. Ivanovič ir A. A. Safovič 2015; A. B. Strogova 2016; J. Fahlen ir C. Stenling 2016; A. K. Salmikangas; A. I. Ponkina 2012, R. Parrish 2003, A. Počinkin 2016; S. Gračiov ir A. Aksianov 2015; J. Jokubov (2014)) Masinio sporto finansavimo problemą Europoje atskleidžia (M. J. Petrovič ir V. N. Žuliajev 2013).

Tyrimo objektas: Visagino savivaldybės sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo aspektai.

Probleminis klausimas: Kaip Visagino savivaldybę įtakoja formuojama ir įgyvendinama sporto politika Lietuvoje?

Tikslas: Ištirti Visagino savivaldybėje Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimo politines nuostatas.

Tyrimo uždaviniai:

1. Išanalizuoti sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo teorinius aspektus;
2. Atlikti Lietuvos sporto politikos įstatyminės-teisinės bazės ir finansavimo analizę;
3. Išanalizuoti sporto politikos Lietuvoje šiuolaikines strateginio valdymo perspektyvas ir programas.
4. Atskleisti Lietuvos sporto organizacinių struktūrų veiklą ir žmogiškųjų išteklių kokybines, bei kiekybines charakteristikas formuojant ir įgyvendinant sporto politiką Lietuvoje;
5. Atlikti Visagino savivaldybėje Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo poveikio kokybinį vertinimą.

Tyrimo metodai: aprašomasis; dokumentų ir mokslinės literatūros analizė; atvejo analizė; interpretavimas; kokybinis tyrimas.

1. SPORTO POLITIKOS FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO TEORINIŲ ASPEKTŲ ANALIZĖ.

1.1. Sporto politikos, kaip sistemos samprata, elementai.

Sportas visais laikais daugiau ar mažiau buvo aktualus mūsų gyvenimuose. Dabar daugeliui mūsų jis asocijuojasi su sveika gyvensena, sportiniais pasiekimais, tam tikro sportinio režimo laikymusi, net verslu. Retas tesupranta, kad sportas yra sudėtinga sistema, kuri įeina į politikos sudėtį t.y. sporto politika, tai viešosios politikos dalis, kurią reikia ne tik atsakingai ir tikslingai formuoti, bet ir įgyvendinti, o tai priklauso nuo daugelio skirtingų faktorių.

Sporto politikos ištakos. Atsigręžiant atgal į praeitį sporto vaidmens svarbą galime pradėti skaičiuoti nuo Antikos laikų. Sportas visada jungė dideles mases žmonių ir jau anuomet buvo traktuojamos, kaip varžymasis tarpusavyje. Žinoma tada, tai buvo kruvinos veiklos, o pavojus gyvybei ir net mirtis varžybų metu buvo normalus dalykas, jau nekalbant apie karus. Tai buvo toleruotina ir nesvarbu, kad kovos vykdavo pramoginiais, kariniais, religiniais motyvais.

Galima manyti, kad jau gilioje senovėje mezgėsi sporto politikos vyksmai ir iš ten atkeliavo supratimas, kad fizinis aktyvumas, kūno kultūra, sportas, tai darbas su savo kūnų turintis visokeriopą naudą organizmui, o norint būti pranašesniu už varžovą arenoje ar karo lauke reikia, tam sistemingai ruoštis ir strateguoti ne tik susirėmimą, bet ir pačią kovą.

Sportas jau anuomet aprėpė krūvą socialinių ir politinių funkcijų, skleidė sveiko gyvenimo būdo propagandą, nuo to priklausė šalių ekonomika, kiekvienos valstybės gynybos pasiruošimas ir būtent dėl šios priežasties valstybės pradėjo kontroliuoti sportą apipindamos jį įvairiais norminiais-teisiniais aktais, valstybinėmis programomis, pradėjo valdyti ir skirti finansavimą⁶. Tarptautinio masto varžybos šiais laikais turi daug gilesnę prasmę, todėl tai ne tik vieta sportininkams susirungti.

Ankščiau politinis įsikišimas sporte buvo tik tam tikrais atvejais, nors sportas nuo senų laikų buvo daugiau ar mažiau susietas su politika. Sportas, kaip politinės išraiškos reiškinys yra prasidėjęs nuo šaltojo karo laikų ir buvo naudojamas lyg minkštoji jėga politinėje kovoje⁷. XX amžiuje sporto ir jo išraiškos esmės pakitimai pradedami ypač justi esant politiniams nesutarimams tarp galingiausių pasaulio šalių. Pagrindinės varžytuvės geopolitinėje plotmėje prasidėjo tarp dviejų

⁶Дарья, Осинина и Екатерина Урожек. „Спорт и политика в современном мире.“ Научные записки молодых исследователей 2 (2016): 77, http://elib.fu.ru/mag/NZ/NZMI_02-2016.pdf/download/NZMI_02-2016.pdf

⁷Ten pat.

ideologinių sistemų t.y. JAV kapitalizmo ir SSRS socializmo, kai šaltojo karo metu buvo siekiama lyderio posto politinėje srityje.

Buvęs JAV prezidentas G. Trumenas teigė, jog pergalė Olimpinėse žaidynėse prilygsta pergalei šaltajame kare, tuo pačiu ekspertai teigia, jog Rusijos įstojimas į geopolitinę sistemą su vakarinėmis šalimis yra, kaip šaltasis karas⁸. Siekiant politinio pranašumo buvo sustiprintas rengimasis tarptautinio masto varžyboms, nes jų metu iškovota sportininko pergalė buvo laikoma visos valstybės pergale. Todėl sporto srityje varžymasis buvo ypač ryškus, o kilus politiniam nepasitenkinimui valstybės nevengė rodyti savo priešiško.

Sportas, kaip politinė išraiška tarptautiniuose santykiuose. Politinis nepasitenkinimas tarp valstybių, ar priešiškas priimamiems politiniams sprendimams tarp šalių ar jų grupių buvo reiškiamas baikotu didelio masto varžybose, kurios aprėpė visą pasaulį pvz.: Olimpinės žaidynės. Politika lydėjo ne tik baikotas vienu ar kitu varžybų metu, bet ir geopolitinių šalių ambicijų pratesimas sporto renginių metu judant Pasaulinės sistemos link, pabrėžiant savo šalies nusistatytas normas, vertybes ir idėjas, kartais net izoliuojant šalis nuo pasaulinių problemų svarstymų ir dalyvavimo priimant sprendimus⁹. Sporto politizacija virto įrankiu, kuris tapo neišvengiamai naudojamas politinėje kovoje tarp valstybių, o tarptautinės sporto varžybos, kaip Europos ar Pasaulio čempionatai, tapo puiki vieta savo nesutarimams ar politinei galiai demonstruoti.

Masinio sporto renginio metu yra pritraukiama didžioji dauguma internacionalinės visuomenės žmonių dėmesio, o tai reiškias, kad tai puiki vieta valstybėms ar atskiroms valdančioms pusėms reikšti savo politinę nuomonę. Tokio masto renginiai puiki vieta valstybėms sužinoti kitų nuomones apie savo politinę veiklą sulaukiant teigiamų arba neigiamų nuomonių, atsiliepimų. Taigi sportą ir veiklas susijusias su juo galima traktuoti, kaip politinį daugiafunkcinį instrumentą darantį įtaką visuomenei tarptautiniu ir valstybiniu mastu t.y. aprėpia vietos ir internacionalinę politiką.

Valstybės populiarinimas per sportą. Nepaisant nešvarios politikos ir sporto išnaudojimo santykių įrodinėjime geopolitinėje aplinkoje yra didelė garbė, tai šaliai kurioje rengiamos stambios tarptautinės varžybos, bet dar didesnę garbę valstybėj turi pelnytas nugalėtojo titulas. Akivaizdu, kad šiuolaikiniame pasaulyje sportas yra ne tik varžymasis, bet ir daugiakriterė sistema apjungianti politinius, ekonominius, valdymo procesus, jis svarbus politikai ir politikams, nes tai teigiamai

⁸Е. Левин, „Ассимиляция спорта и политики в современном мире,“ *Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета* 6, 96 (2015): 124, <http://cyberleninka.ru/article/n/assimilyatsiya-sporta-i-politiki-v-sovremennom-mire>

⁹В. Баранов, „Спорт как фактор доминирования в современном мире,“ *Таврический научный обозреватель* 11, 16 (2016): 1, <http://tavr.science/stat/2016/11/59-Baranov.pdf>

paveikia rinkėjus¹⁰. Sportininko pergalė traktuojama, kaip bendrą valstybės pergalę kuria patriotiškus santykius tarp valdžios rinkėjų savo šalies viduje, jų pasitikėjimą valstybe, skatina didžiavimąsi savo tauta, valdžia, populiarina atitinkamą sporto šaką.

Sportas ir jo reikšmė visuomenėje. Visuomenės santykis į sportą formuojamas atskirai kiekvienos valstybės viduje. Priklausomai nuo pačios valstybės požiūrio, supratimo, ekonominio lygio, socialinės aplinkos, vertybių. Priklausomai, kiek daug formuojančios institucijos investuos į sporto vystymą, tokią visuomenę ir turės. Sportas tampa politikos dalimi skelbdamas savo ideologijas, bei savo gyvenimo būdą¹¹.

Šio meto žmonėms fizinis aktyvumas ir sportas neatsiejamas nuo sveikatos, suteikia gerą gyvenimo kokybę, gerovę ir yra tikima, kad tai ilgaamžiškumo veiksnys¹². Apskritai judėjimas, tai kiekvieno žmogaus gyvenimo dalis, žmogus egzistuoja atlikdamas vienus ar kitus judesius, o nuo jų kokybės ir kiekybės priklauso žmogaus gyvenimo kokybė. Fizinis aktyvumas veikia raumenis ir jų grupes, ugdo galingumą, teigiamai veikia kraujotakos ir kvėpavimo sistemas, kuria materialines ir dvasines gėrybes, rengia žmogaus organizmą specifiniam darbingumui¹³

Sportas– daugialypė, sudėtinga žmonių veikla, apimanti daugybę įvairių šakų sportininkų, įvairių profesijų specialistų¹⁴. Yra gerai žinoma, kad sportas ir aktyvus gyvenimo būdas teigiamai veikia visuomenės žmones. Jis ugdo dvasiškai, fiziškai, integruoja į visuomenę, mažina socialinę atskirtį, skatina pasitikėjimą savimi, kuria vertybes ir įsitikinimus.

Sportas suskaidomas į *varžybinį - profesionalųjį* ir *masinį* - skatinantį sveikatintis. Profesionalusis sportas, tai sportas kuriame sistemingai treniruojamasi ir rungiamasi dėl tam tikros vietos siekiant maksimalių rezultatų, neretai toks sportas tampa nešvarių, išnaudojamu, bei korumpuotu, o masinis sportas yra skirtas visiems norintiems sveikai gyventi ir būti fiziškai aktyviems. Šio meto laikotarpyje yra daug fizinio aktyvumo sričių, kurias žmogus gali pasirinkti pagal savo fizinį pasirengimą neperžengiant savo asmeninių gebėjimų.

Sveiko, aktyvaus gyvenimo būdo propaganda ne visada žmones pastūmėja sveikatintis tikslingai, o dėl didelio populiarumo masinis sportas tampa verslininkų išnaudojamas siekiant

¹⁰Сергей Грачев и Алексей Аксянов, „Спорт как фактор политической деятельности“, *Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки* 8 (2015): 77, <http://cyberleninka.ru/article/n/sport-kak-faktor-politicheskoy-deyatelnosti>

¹¹ В. Баранов. „Спорт как фактор доминирования в современном мире“, *Таврический научный обозреватель* 11, 16 (2016): 3-4. <http://tavr.science/stat/2016/11/59-Baranov.pdf>

¹²Birutė Strukčinskienė ir kt., „Mokinių sporto traumos kūno kultūros pamokose ir jų prevencija“, *Sveikatos mokslai* 25, 5 (2015): 56, https://www.researchgate.net/publication/294738642_Mokiniu_sporto_traumos_kuno_kulturos_pamokose_ir_ju_prevencija.

¹³ Rūta Dadelienė, *Kineziologija: monografija* (Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras, 2008), 15.

¹⁴ Vilkas Audronius, „Sporto organizatorius, mokslininkas, treneris, pedagogas, docentas, daktaras Artūras Poviliūnas“, *Sporto mokslas* 3, 85 (2016): 82, <http://www.sportomokslas.leu.lt/index.php/SP/article/viewFile/78/73>

uždirbti. Pvz.: maratono bėgime susirenka daug fiziškai nepasirengusių žmonių, kurie skatinami daryti vienus ar kitus dalykus, bet jiems nepaaiškinama, kaip ir kada, tai daryti tikslingiausia, tad grėsmė sulaukti neigiamų padarinių sveikatai tampa daug didesnė, nei sulaukti optimalios naudos.

Sporto politikos formavimas. Sportas, kaip politikos dalis įeina į viešosios politikos sudėtį, tad tokios politikos formavimas visiškai nesiskiria nuo viešosios politikos. Pats politikos formavimo procesas apima pačią politiką, ekonomiką, kultūrą ir remiantis intelektualiomis veiklos serijomis apima atliekamas politines analizes¹⁵. Atsižvelgiant į analizuojamas ekonomines - socialines problemas viešojoje politikoje, vis labiau ima viršų sudėtiniai, kompleksiniai politinės analizės metodai, kaip mišri analitinė sintezė ar mišri variacijų arba interpretavimo būdai¹⁶.

Pagrindinis vaidmuo sporto politikos formavime nacionaliniame kontekste tenka vyriausybei. Ji kuria pažadus ir specialias programas jiems įgyvendinti, o būdama viešosios politikos dalyve vyriausybė atsako už sudarytos darbotvarkės įgyvendinimą šalies mastu¹⁷. Tokį politikos formavimo procesą galima suskirstyti į fazes (1 pav.). Sporto politika, kaip ir viešojo politika yra atsakingai formuojama analizuojant situacijas, periodiškai ir nuosekliai parenkant racionalius sprendimus.

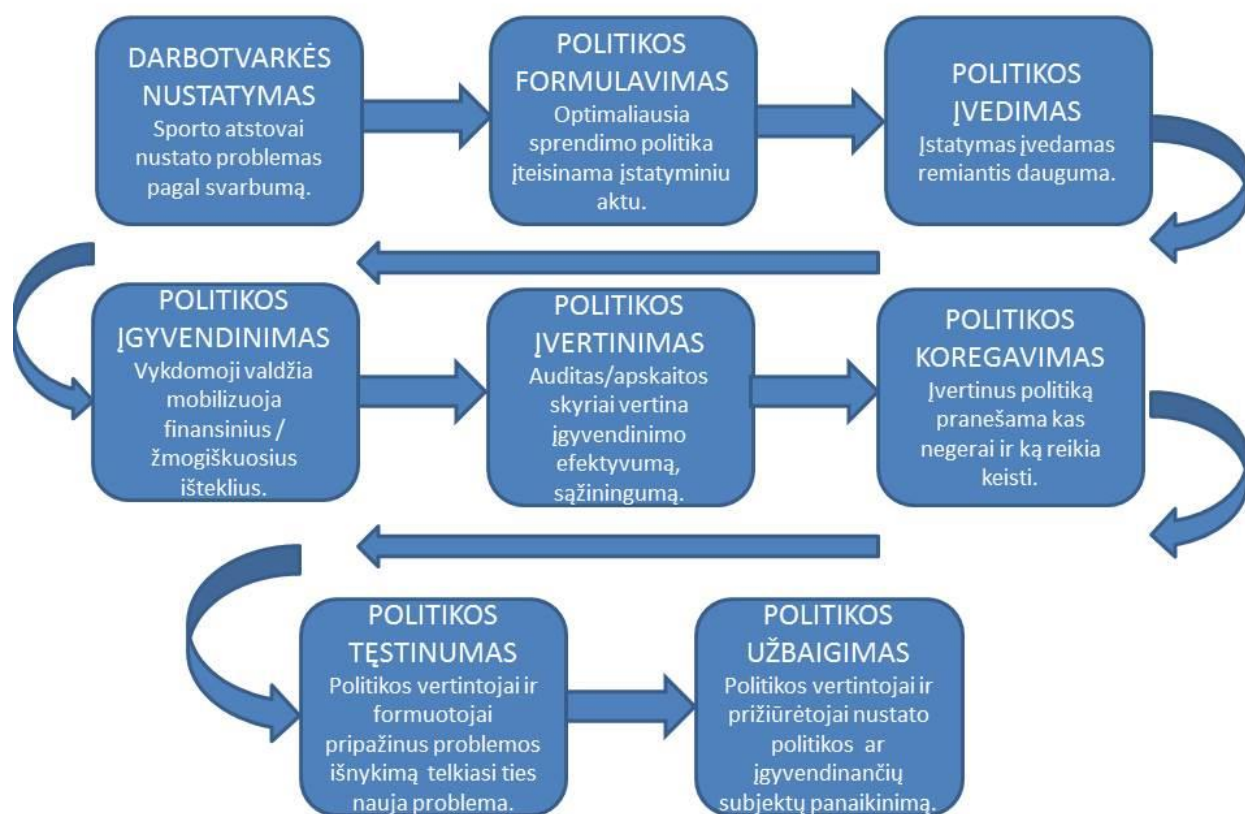
Paskirti atsakingi už sportą atstovai išsikelia problemas, kurias svarstys ir jas surūšiuoja pagal svarbumą. Ne visos problemos būna nagrinėjamos svarstymo metu, kartais jų aptarimai nukeliami tolesniam laikotarpiui. Priejus prie bendro problemos sprendimo varianto jį įteisinama įstatymu. Problemos sprendimo ieškojimas dažniausiai aprėpia didžiąją daugumą piliečių, stengiantis nepažeisti lygybės ir skirtumų. Administruojančios institucijos atsakingai vykdo priimtas naujas taisykles, panaudoja išteklius įgyvendinant paskirtas programas. Auditas ir apskaitos skyriai analizuoja organizacijų veiklas ir išteklių panaudojimo racionalumą, o radus netikslumų politinėje veikloje įspėja juos pašalinti, nurodo ką keisti. Nustačius politiką formuojančioms institucijoms ir ją vertinančioms grupėms, kad viena ar kita politinė problema yra išspręsta yra ieškoma naujų problemų, galimi net vienų ar kitų įgyvendinančių politiką subjektų panaikinimai. Politikos formavimo proceso fazės parodo, kad politikos formavime dalyvauja ir administruojantys subjektai. Politika yra sprendimų priėmimas, už kuriuos atsako valdžios atstovai, o sprendimų vykdymas, kuris yra racionalus valstybės komponentas atitenka biurokratams¹⁸.

¹⁵William N. Dunn, *Viešosios politikos analizė: įvadas* (Vilnius: HOMO LIBER, 2006), 57.

¹⁶Alvydas Raipa, „Viešojo politika: racionalumas ir interpretacijų įvairovė“, *Viešojo politika ir administravimas* 11 (2005): 118, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13694/2432-5188-1-SM.pdf?sequence=1>

¹⁷Erika Furman ir Anželika Šerikova, „Viešosios politikos darbotvarkė: samprata, elementai ir formavimo modeliai“, *Viešojo politika ir administravimas* 21 (2007): 106, <http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB-0001:J.04~2007~1367159445561/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>

¹⁸Wayne Parsons, *Viešojo politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas* (Vilnius: Eugrimas, 2001), 29.

1 pav. Politikos formavimo proceso fazės.

Cit. Pagal William N. Dunn „*Viešosios politikos analizė: įvadas*„ (2006) 64¹⁹.

Sportas aprėpia ne tik formuojančias sporto politiką institucijas ar fizinį žmogaus ugdymą, bet ir sporto politiką įgyvendinančius viešuosius ir privačius subjektus. Efektyvus kūno kultūros ir sporto formavimo valdymas gali būti tik bendradarbiaujant ir koordinuojant veiklas federalinių, regioninių ir valdžios organų tarpusavio santykiuose²⁰. Taigi kuriant naują sporto ir kūno kultūros politikos programą regionai turi atsižvelgti ne tik į savo turimus resursus ir faktinę būseną, bet ir reikalavimų pasiekiamumą realizuojant planus, nes įgyvendinant sporto politiką dalyvauja ne tik valdantys organai, bet ir tiesioginiai kūno kultūrą ir sportą įgyvendinantys subjektai, kurių nuostatai priklausant nuo jų organizacijų esamos vietos ne visada sutampa²¹. Pagrindinės sporto politiką

¹⁹William N. Dunn, *Viešosios politikos analizė: įvadas* (Vilnius: HOMO LIBER, 2006), 57.

²⁰Бату Хасиков, „Политика российского государства в области физической культуры и спорта“, Dissercat, žiūrėta gegužės 21 d., <http://www.dissercat.com/content/politika-rossiiskogo-gosudarstva-v-oblasti-fizicheskoi-kultury-i->

²¹Юсиф Диганшеевич, „Критерии эффективности региональной физкультурно-спортивной политики“, *Власть* 4, (2014): 46, <http://cyberleninka.ru/article/n/kriterii-effektivnosti-regionalnoy-fizkulturno-sportivnoy-politiki>

įgyvendinančios organizacijos yra sporto federacijos, mokyklos, centrai, klubai, asociacijos. Jos veikia pagal atskirus nuostatus, bet atlieka panašias funkcijas.

Valdžia turi atsakingai formuoti sporto politikos raidą savo šalies viduje, vertinti ir analizuoti vietas ir regioninę aplinką, veiklos rezultatus, o svarbiausia kontroliuoti viešas ir privačias sporto organizacijas ir joms perduotas administravimo funkcijas, išteklius priimtiems sprendimams įgyvendinti. Kiekviena organizacija atsako už sporto įgyvendinamo politiką, tad turi sąžiningai ir atsakingai veikti, bei išmanyti šią sistemą.

Sporto ir kūno kultūros sistema yra daugiakriterė ir aprėpia sustiprintą valstybinės ir rinkos ekonomiką. Sporto organizacijos turi mokėti formuoti sporto vadybą, sėkmingai dirbti šiuolaikinėse sąlygose, suteikti sau galimybę rinkoje teikti įvairias sportines paslaugas²². Tame tarpe formuoti ir sporto mokslo prieigą, jo kokybę, nes sporto mokymo įstaigos, kvalifikaciniai centrai turi užtikrinti sporto specialistų rengimą, licencijavimą. Nuo to priklauso sporto trenerių, bei sporto politiką įgyvendinančio personalo kokybinės ir kiekybinės charakteristikos, kurių dėka formuojamas tautos fizinis pasirengimas, sveikatos lygis, požiūris į sportą, sporto kultūra.

Viešosios politikos t.y. valstybinės politikos paskirtis yra sudaryti tinkamas sąlygas viešojo intereso tenkinimui, kuris optimaliausiai tenkinamas tada, kai valstybė ne varžo ir nereguliuoja, o gina ekonominę ir rinkos laisvę²³. Tad sportas, kaip viešojo gėrybė turi būti prieinamas visiems nepriklausomai nuo žmogaus amžiaus, lygybės, socialinių skirtumų, geografinės padėties. Akivaizdu, kad valdininkai turi atsižvelgti į visuomenę, jos daugumą, poreikius norėdami teigiamų pasekmių. Tad klaidinga būtų manyti, kad sporto politika yra formuojama tik aukščiausios valdžios. Jie priima įstatymus įsprausdami piliečius į tam tikrus rėmus, bet tokiu būdu jie tik sudaro sąlygas sportui ir su sportu susietoms veikloms vykti. O įvairūs žmonės, socialiniai reiškiniai veikia viešosios politikos rezultatus²⁴. Toks piliečių netiesioginis įsikišimas vienaip ar kitaip veikia politinius sprendimus, bei sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo raidą šalyje.

Apibendrinant galima teigti, kad nuo to, kaip formuojama ir įgyvendinama sporto politika priklauso visuomenės susiformavimo lygis t.y. jų požiūris į sportą, valdžią, sveikatos lygis, socialinis ir kultūrinis išsivystymas. Stipri sporto politika palaiko gerus tarptautinius santykius. Atitinkamai sportas tapo svarbiausiu socialiniu, politiniu ir ekonominiu veiksmu šiuolaikinėje visuomenėje. Būdamas, toks svarbus jis yra neatskiriamas nuo politikos, todėl yra atsakingai

²² Александр Починкин, *Менеджмент в сфере физической культуры и спорта. Учебное пособие* (Спорт, 2016), https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=qAgWDgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT3&dq=%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0&ots=5u4zAMkQaf&sig=9RXBj4HaeuyLRTTWNNdTmqJNwL0&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false

²³ Wayne Parsons, *Viešojo politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas* (Vilnius: Eugrimas, 2001), 20.

²⁴ Charles E. Lindblom ir Edward J. Woodhouse, *Politikos formavimo procesas* (Vilnius: Algarvė, 1999), 14-15.

formuojamas ir įgyvendinamas tam tikrų modelių pagalba. Kiekvienos valstybės valdžios organai sudaro ribas ir sąlygas šiai politikai vystytis savo šalies viduje. Tačiau yra dvi blogybės, tai sporto išnaudojimas politiniuose nesutarimuose, bei jo gretinimas su verslu pamirštant tikrąją sporto esmę.

1.2. Sporto politikos, kaip viešosios politikos formos modelių įvairovės analizė.

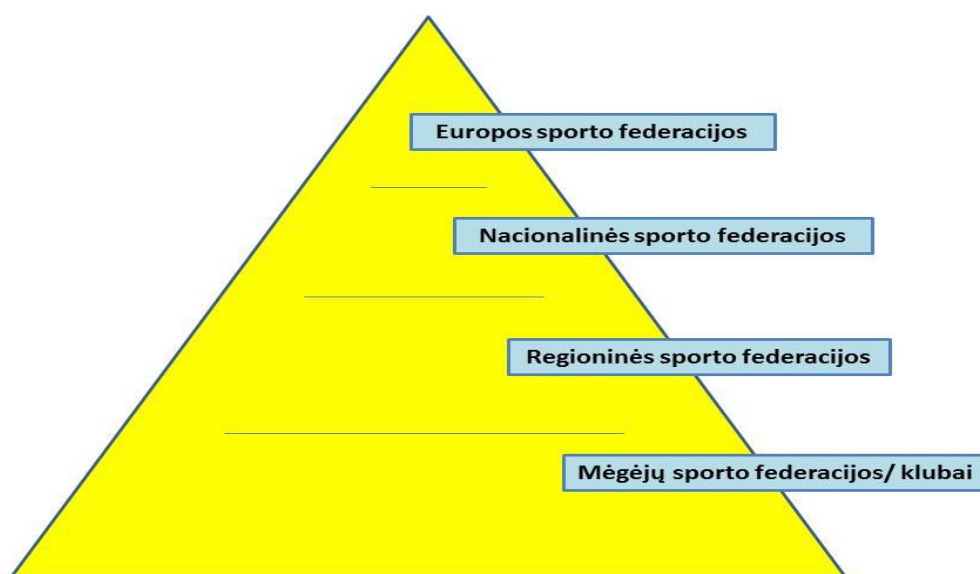
Norint suvokti vienas ar kitas situacijas reikia jas nagrinėti ir sisteminti. Pats situacijos nagrinėjimas pradedamas nuo idėjų ir sąvokų, o bandant jas suvokti prastinami vieni ar kiti procesai tam, kad taptų aiškus jų veikimo procesas. Socialinėje aplinkoje veikiant skirtingiems faktoriams kuriami minčių žemėlapiai, modeliai arba mąstoma perkeltinės prasmės žodžiais. Modelis reiškia tam tikrų sąvokų schemas, kurias padeda paaiškinti ar suprasti nepriklausomai nuo jų funkcijų nevienodumo²⁵. Tik išanalizavus vienas ar kitas situacijas pradinius argumentus keičia nauji.

Kiekviena valstybė savo sporto politiką įgyvendina hierarchiniu būdu, tai tradiciškai organizuojama nacionalinių sporto federacijų ir sporto politiką formuojančių organizacijų sistema. ES sporto federacijos tarpusavyje sietinos su šalių sporto federacijomis ir sudaro piramidę primenančia hierarchinę struktūrą (2 pav.).

Piramidės pagrindą sudaro *mėgėjiškas sportas* įvardinamas, kaip „sportas visiems“ idėja. Hierarchinės piramidės apačiai priklauso klubai, mėgėjų sporto organizacijos ir kitos sportą įgyvendinančios organizacijos. Ši skiltis siūlo visiems užsiimti sportine veikla ir kuria naują sportinę kultūrą, bei propaguoja moterų sportą. Šiame etape akcentuojamasi ties savanoriška trenerių veikla, kuri labai naudinga Europos sporto plėtrai ir socialinių kompetencijų stiprinimui. Portugalijoje yra net 70000 trenerių savanorių. *Regionų federacijos* yra kartelevi aukštesniame lygyje. Klubinės ir mėgėjų sporto organizacijos yra jų organizacinio darbo įgyvendinimo dalis. Šios piramidės dalies interesai yra orientuoti į regioninę sporto plėtrą ir su sportu susietas veiklas. Pvz.: Vokietijoje yra regioninio lygmens skėtinės organizacijos, kurios apima klubus viename regione. Dar viena kartelevi aukštesniame lygyje yra Nacionalinės federacijos. Rajonų federacijos priklauso Nacionalinėms federacijoms atitinkamai pagal savo reglamentuojamas sporto kryptis ir disciplinas. *Nacionalinės federacijos* sprendžia svarbiausius klausimus, reguliuoja institucines sporto veiklas šalies viduje. Tokioms federacijoms tenka monopolinė padėtis savo šalyje, nes šalis turi po vieną tam tikros sporto krypties federacijas. Šalies federacijos atstovauja savo šalį Europos tarptautinėse

²⁵ Wayne Parsons, *Viešojo politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas* (Vilnius: Eugrimas, 2001), 65-66.

federacijose. Tokių organizacijų veikla reglamentuojama Nacionaliniuose teisės aktuose. Pačioje piramidės viršūnėje karaliauja Europos federacijų veikla, kurios veikia panašiu principu, kaip ir Nacionalinės šalių federacijos. Europos federacijos leidžia tik po viena tam tikros sporto šakos federacijas šalyje. *Europos federacijos* kuria taisykles, sankcijas sportininkams varžybų metu, organizuoja čempionatus. Visi šios sistemos lygiai tarpusavyje priklausomi tiek dėl organizacinės tiek dėl konkurencinės pusės, nes varžybos organizuoja visos hierarchinės piramidės struktūros. Stipri komanda gali priklausyti aukštesnei ar žemesnei lygai t.y. regioninei, nacionalinei ar tarptautinei²⁶.

2 pav. Europos Sąjungos sporto organizacijų piramidės modelis

Šaltinis: European Commission, „The European model of sport: consultation document of dg X,“ (žiūrėta 2017 birželio 6d.) 2-4²⁷.

Europos bendrijų komisijos teigimu, kad „Europos sporto modelio“ įgyvendinimas yra sudėtinga užduotis, nes didelę įtaką daro Europos sporto struktūrų įvairovė ir sudėtingumas, tad ypač reikėtų tausoti su sportu sietinas vertybes ir susiformavusias tradicijas. Sunkumai kyla tiek dėl ekonominės tiek dėl socialinės aplinkos kaitos t.y. išlaidų didėjimas, norinčių sportuoti skaičius auga o savanorių dirbti sporto srityje skaičius lieka nekintantis, kuriasi naujos sporto sistemos, kurios reikalauja dėmesio keldamos iššūkius sporto formavimo ir įgyvendinimo srityse. Komisija sporto valdymo atsakomybę teikia sportą valdančioms institucijoms ir pabrėžia, kad svarbius

²⁶ „The European model of sport: consultation document of dg X,“ BSO, Žiūrėta 2017 birželio 6d., http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf

²⁷ Ten pat.

klausimus, problemas spręsti ir sporto judėjimo misiją įgyvendinti galima tik savireguliacijos būdu, atsižvelgiant ir nepažeidžiant valdymo principų ir Europos Sąjungos reglamentuotų teisinių aktų²⁸.

Tačiau Europos sporto modelis sulaukia nemažai kritikos, nors jis nulemia bendradarbiavimą klubinėje sistemoje, kuris išties yra labai platus. Nors klubinė sistema apima visa šalies sportą, jo santykis su masiniu sportu labai skiriasi. Visa tai priklauso nuo šalies vidaus sporto politikos. Ne visi žmonės sportuoja ir siekia sportinių rezultatų, tad jaučiamas poreikis atkreipti dėmesį į kitas sportines perspektyvas. Viena jų „Bažnyčios modelis“, kurio turinį sudaro dvi sporto pusės, t.y. rekreacinis sportas ir varžybinis sportas. Varžybinis sportas pagrindžia konkurencinį aspektą, sistemingas pasiruošimas ir rezultato siekimas išaugina didelio meistriškumo varžybinį sportą ir elitinį sportą, kas būdinga tik tam tikrai visuomenės daliai. Rekreacinio sporto pagrindas aprėpia sveikos gyvensenos dimensijas, socialinę integraciją ir t.t.²⁹

Kuriant tarptautinius santykius dalyvauja ir regionų sporto federacijos ir sporto klubai. Yra manoma, kad korporatyvinis šių organizacijų modelis duoda joms galimybę visada palaikyti ryšį ir santykius su visais sporto objektais, tame tarpe ir su tarptautinėmis sporto sąjungomis. Tuo pačiu metu jos priklauso nuo federalinės valdžios įtakos. Sporto ir kūno kultūros politika geriausiai realizuojama ypač regionuose yra susitarimo forma, kai bendradarbiaujama su tarptautinėmis sąjungomis, asociacijomis. Pvz.: Rusijos Federacijoje visų valdančių šakų formuojančių kūno kultūros ir sporto politiką šalyje bendradarbiavimas priveda prie apipavidalinto išdirbto modelio³⁰.

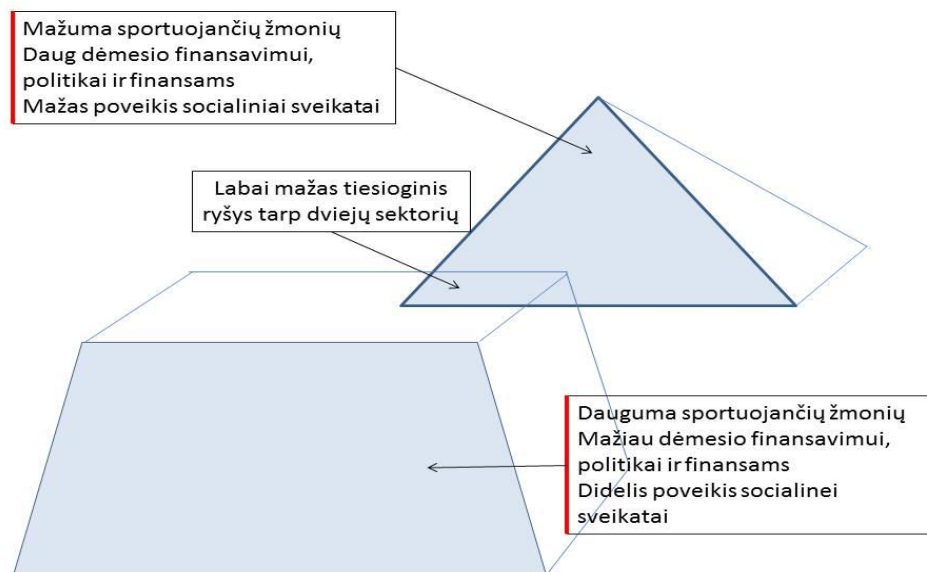
Anot A. Salmikangas pagal M. Kirkeby yra sudarytas sporto struktūrų santykio modelis, kuris visiškai neatitinka realybės (3 pav.)³¹. Apatinė piramidės dalis aprėpia mėgėjišką sportą ir didžiąją dalį žmonių, o viršutinioji tai elitinis sportas, kuriam priklauso tik išskirtinai mažuma sportininkų. Modelyje pažymima, kad mėgėjiškas sportas ir profesionalus sportas turi labai menka tarpusavio ryšį. Šio meto sporto politikos gyvenime įžvelgiama kitokia realybė, kur santykis tarp dviejų pusių yra labai ryškus svarstant sporto socialines ir finansavimo problemas.

²⁸ „Baltoji knyga: Baltoji knyga dėl sporto“, SPORTAS VISIEMS, 2007 liepos 11d., http://www.sportasvisiems.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/baltoji_knyga_del_sporto_ebk_2007_07_11.pdf

²⁹ Jereon Sherdeer ir kt., „Understanding the game sport policy in Europe, Facts, reflections and recommendations“, *Sport Policy & Management* SPM 10 (2011): 8-9, <https://biblio.ugent.be/publication/1932490/file/1932507>

³⁰ А. Строгова, „Взаимодействие спортивных систем в процессе реализации Политики в сфере спорта и международного сотрудничества“, Международной научно-практической конференции: Новая наука: От идеи к результату: Международное научное периодическое издание по итогам Часть 2, Стерлитамак, 2016 г апреля 29. 110., <https://ami.im/sbornik/MNPK-78-2.pdf#page=109kj>.

³¹ Anna- Katriina Salmikangas, „The European model of sport“, Koppa, žiūrėta 2017 birželio 9d., <https://koppa.jyu.fi/kurssit/62992/materiaalikansio/EuropeanSportModel.pdf>

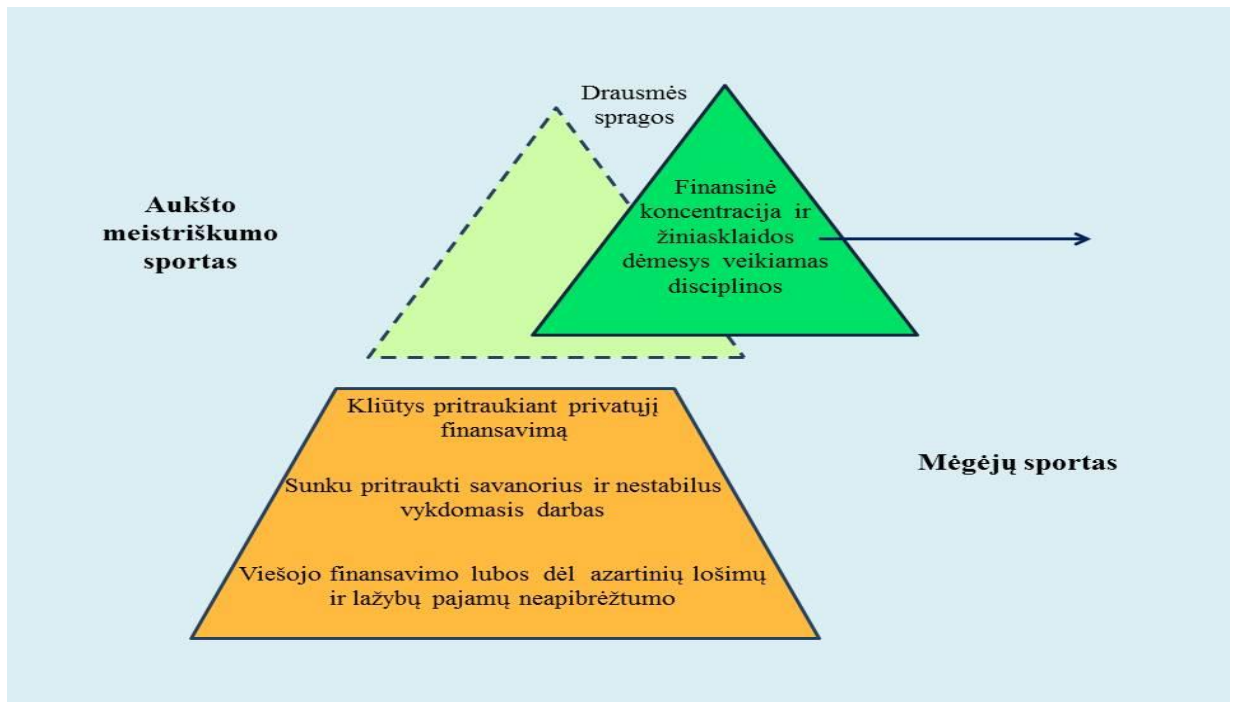
3 pav. Sporto struktūrų, kaip piramidės santykis, nurodant ryšį ir solidarumą

Šaltinis: Anna- Katriina Salmikangas „*The European model of sport*,“ (žiūrėta 2017 birželio 9d.)³²

Apibrėžti sporto modeli būtų ištis sudėtinga, tačiau elitinio sporto užimančio piramidės viršūnę ir mėgėjiško sporto pagrindas yra bendradarbiavimas. Europos sąjungoje ši piramidė galimai silpnėja dėl dabartinės politinės ir ekonominės padėties. Sporto finansavimas Europoje yra gana panašus į kitas finansuojamas struktūras. Valstybinis finansavimas pagrinde kreipiamas į aukšto meistriskumo kėlimą (4 pav.). Remiamas ne tik didelio meistriskumo sporto kryptys bet ir populiarios sporto šakos į kurias krypta pastovus žiniasklaidos dėmesys pvz.: futbolas, krepšinis. Nepriklausomai nuo elitinio sporto svarbos vis didesnis dėmesys kreipiamas į sporto infrastruktūros gerinimo, prieigos prie sporto rajonuose, sveikatingumo skatinimo, neįgaliųjų sporto finansinio palaikymo. Vietos valdžios sporto institucijos nukenčia dėl sumenkusio valstybės finansavimo, nes finansavimas krypta į pastatų renovacijas, sporto klubų ir sporto institucijų valdymą, mėgėjišką sportą. Kuriant viešas sporto institucijas kuriami nauji finansavimo šaltiniai, bei pajamos. Laisvalaikio sportas yra populiarumo aukštame lygyje. Dabartinė vietos valdžios reforma ketinama keisti sporto finansavimą dėl biudžeto suvaržymų. Svarbiausia reikia stiprinti tvarumą ir solidarumą piramidės apačioje ir viršutinėje piramidžių sistemose, tad labai svarbiu klausimu Europos sporto modelyje išlieka sporto finansavimo klausimas³³.

³²Anna- Katriina Salmikangas, „*The European model of sport*,“ Koppa, žiūrėta 2017 birželio 9d., <https://koppa.jyu.fi/kurssit/62992/materiaalikansio/EuropeanSportModel.pdf>

³³„A “European model” of sports funding ?“, Sport et Citoyennete, 2015 rugpjūčio 24d., <https://sportetcitoyennete.blogactiv.eu/2015/08/24/a-european-model-of-sports-funding/>

4 pav. Europos sporto finansavimo modelis: grėsmė ?

Šaltinis: Anna- Katriina Salmikangas, „The European model of sport,“ (žiūrėta 2017 birželio 9d.) ³⁴.

Europos sporto finansavimo modelis šiuo metu kelia abejonių dėl racionalių lėšų paskirstymo, nes kol kas visas finansinis dėmesys nukrypsta link aukšto meistriskumo ir populiarus sportas (piramidės viršaus), ribojant finansinius išteklius mėgėjų sporte (piramidės apačia), nes iškyla kliūtis pritraukiant privatų finansavimą, savanorių skaičiaus stabilumas ir net mažėjančios tendencijos, finansavimas ribojamas dėl esamų viešojo finansavimo lubų, nes nuo sukaupto biudžeto iš azartinių lošimų ir lažybų pajamų priklauso sportui skirtas finansavimo procentas. Biudžeto dydis nuo sukauptų lėšų kinta (4 pav.).

Europos Sąjungoje sporto finansavimo struktūra :

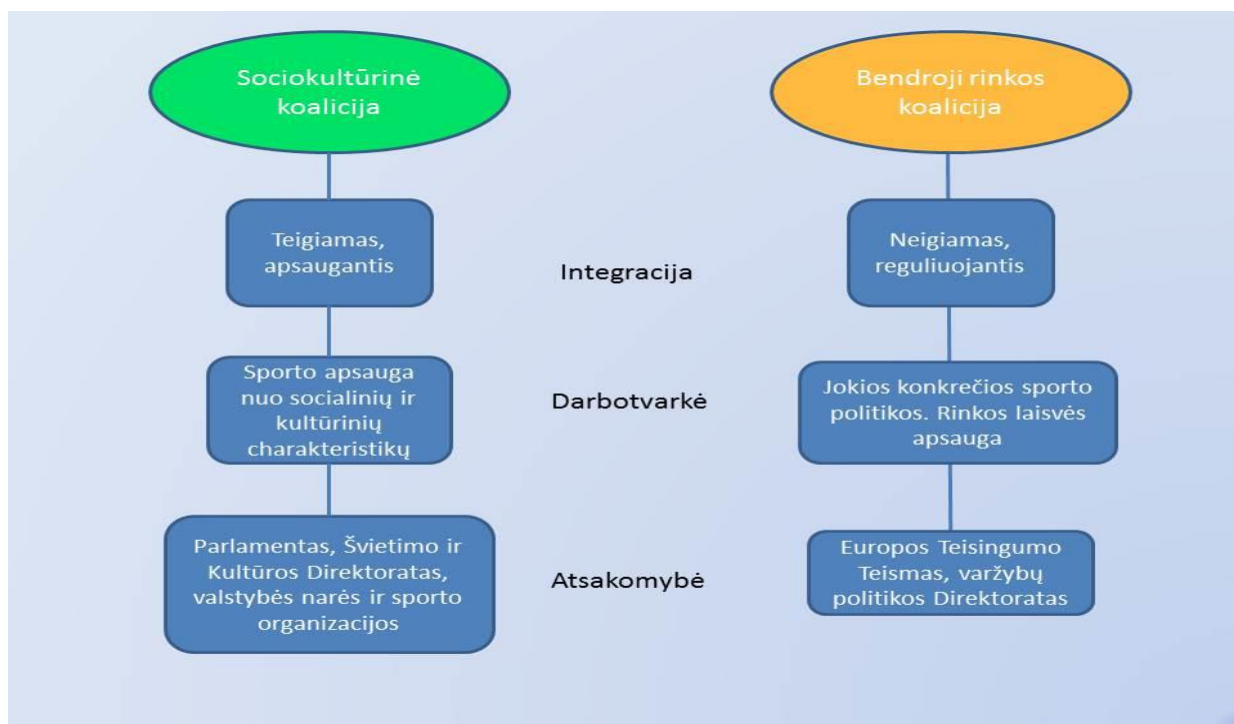
- 49,7 proc. namų ūkių išlaidų (pinigai pagrinde skiriami sporto prekėms ir paslaugoms)
- 23,3 proc. vietos savivaldų institucijų parama (sporto infrastruktūros gerinimas)
- 14,1 proc. verslas (pagrinde parama tenka profesionaliajam sportui, klubams)
- 11,9 proc. centrinė valdžia (kasmet mažėjančios valstybinės paramos tendencijos)³⁵.

Sporto politika susideda iš dviejų ginamų koalicijų Europoje. Jas galima būtų skirstyti į dvi koalicijas: *sociokultūrinė* ir *bendroji rinkos* (5 pav.). Viena *sociokultūrinė koalicija* politikoje

³⁴Anna- Katriina Salmikangas, „The European model of sport,“ Koppa, žiūrėta 2017 birželio 9d., <https://koppa.jyu.fi/kurssit/62992/materiaalikansio/EuropeanSportModel.pdf>

³⁵ „Lietuvos sporto finansavimas: skurdo vakarienė“, Veidas, 2010 spalio 24d., <http://www.veidas.lt/tag/sporto-finansavimas>

siekia politinių sporto tikslų sporte, valdančios grupės siekia sporto pripažinimo taikant ES teisę. *Bendroji rinkos koalicija* įgyvendina reguliuojamąją sporto politiką ir domisi sportu ir veikia atitinkamai laikantis Europos Sąjungos teisių. Sportas mažiau vertinamas, kaip ekonominis reiškinys ir daugiau vertinamas, bei siekiamas, kaip socialinis ir kultūrinis išraiškos veiksnys. Šios dvi koalicijos turi būti suderintos tarpusavyje instituciškai, tai reiškia, kad kiekviena koalicija gali siekti savo sportinių tikslų nepažeidžiant ir nekenkiant viena kitos pagrindiniams įsitikinimams³⁶.

5 pav. Europos sporto politikos koalicijos pagal Richard Parrish (2003)

Šaltinis: Anna- Katriina Salmikangas, „The European model of sport,“ (žiūrėta 2017 birželio 9d.).³⁷

Sociokultūrinės sąjungoje yra trys pagrindiniai veikėjai: Europos Parlamentas, kuris atsakingas už sociokultūrinės tradicijos stiprinimą ir remia Europos darbotvarkę, Švietimo ir kultūros Direktoratas, kuris gretinamas su Europos žmonių projektu ir Europos Vadovų Taryba pirmininkaujanti valstybėms, bei yra labiausiai papildanti statistiškai ir reikšminga sociokultūrinėje koalicijoje. Šios koalicijos giliausias įsitikinimas kitaip nei rinkos yra tikėjimo mechanizmas vadovautis 68 Europos teise ir politika, skatinant pozityvią sociokultūrinę integraciją. Europos

³⁶ Richard Parrish, *Sports law and policy in the European Union: European Policy Research Unit Series* (Manchester University press, 2003, 2).

³⁷ Anna- Katriina Salmikangas, „The European model of sport,“ Koppa, žiūrėta 2017 birželio 9d., <https://koppa.jyu.fi/kurssit/62992/materiaalikansio/EuropeanSportModel.pdf>

veiksminga integracija remiasi pusiausvyra tarp ekonominių ir socialinių-kultūrinių jėgų. Svarbiausias šios sąjungos įsitikinimas, kad sportas nėra aukščiau įstatymo³⁸.

Bendroji rinkos koalicija pagrįdė atstovaujama varžybų politikos Direktorato ir Europos Teisingumo Teismo, antriniai atstovai advokatai, komerciniai transliuotojai, žiniasklaida. Komerciniai interesai gali naudotis ES teise, jie kuria sporto potencialą, tačiau sporto potencialas gali būti išnaudojamas pvz.: komercinės transliavimo operacijos bando išsisukti nuo apribojimų patenkant į rinką prašydamos panaikinti juos. Ši koalicija tiki neigiamų integracijų viršenybe. Europos parlamentas būdamas pagrindinę formuojančia politika organizacija palaiko sociokultūrinę koaliciją ir nori uždrausti mobilių žaidėjų sportą. Todėl rinkos sąjunga yra sudėtinga ir skysta³⁹.

Apibendrinant, galima teigt, kad modeliai yra preliminarai dirbtinai sukurta priemonė politikos probleminėms situacijoms spręsti, tačiau tokios priemonės niekada nebūna tikslios, tačiau sukuria sąlygas panirti į savo vaizduotę⁴⁰. Vieni ar kiti modeliai padeda sisteminti mintis, suvokimą, analizuoti argumentus, pasirinkti tinkamus sprendimus. Sporto politikos modelių pagalba formuojama sporto politika valstybėse, atitinkamai nuo šalies suvokimo apie sporto esmę, naudą bei sporto panaudojimo tikslus. Ypač modeliai svarbūs priimant sprendimus ir svarstant aktualius klausimus, nes vadovaujantis tam tikromis schemomis, sistemomis analizuoti vienus ar kitus dalykus tampa paprasčiau, nors sprendimai atitinkamai tampa ne visada racionalūs.

1.3. Sporto politikos Europos Sąjungoje formavimo analizė.

Europos Sąjungoje: Europos Sąjunga susikūrė 1992 metais, nors jos ištakos seka dar gilyn į praeitį. 1957 metai ji vadinosi Europos Ekonominė bendrija pasirašyta Romos sutartimi. Ši sąjunga siekė taikos antrojo karo metu. Šaltojo karo laikotarpiu įvykus sporto politizacijai į ją atkreipiamas vis didesnis dėmesys ir Europos Sąjungoje.

Svarbus įvykis Europos ir sporto istorijai yra Amsterdamo sutartis pasirašyta 1997 metais. Šios sutarties metu buvo patvirtinti ES sutarties, Europos Bendrijų steigimo sutarties ir gretutinių teisės aktų pakeitimai. Sutartyje pirmą kartą minimas sportas, bei jo svarba visuomenės žmonėms. Tai rodo aukščiausios valdžios suvokimą, kaip didelės sporto reikšmės visuomenės formavimui. 29 Deklaracijoje dėl sporto konferencijoje ypač pabrėžiama sporto svarbą socialinei aplinkai, nes sportas aprėpia dideles mases žmonių ir formuoja vieningą visuomenę. Buvo

³⁸Richard Parrish, *Sports law and policy in the European Union: European Policy Research Unit Series* (Manchester University press, 2003, 68-69).

³⁹Ten pat, psl. 65-66.

⁴⁰William N. Dunn., *Viešosios politikos analizė: įvadas* (Vilnius: Homo Liber, 2006) 97.

nuspręsta, kad reikia atsižvelgti į sporto asociacijų keliamus klausymus svarstant ES institucijose sporto klausymus. Nepaisant viso to akcentuojamas mėgėjiškas sportas, kuriam turi būti skirtas ypatingas dėmesys⁴¹.

Siekiant esamų sporto struktūros ir Europos Bendrijos funkcijų išlaikymo, bei kuriant sporto socialinį vaidmenį Europos Bendrijų komisija 1999 metais parengė Helsinkio ataskaitą dėl sporto remiantis Amsterdamo sutarties 29 dalies Deklaracijos dėl sporto priedo motyvais. Čia yra pabrėžiama, kad sportas viena iš daugumos ES veiklų vienijančių piliečius, nepriklausomai nuo amžiaus ir socialinių skirtumų. Akcentuojami sporto principai, sporto etika, bei sąžiningo sporto plėtra. Pranešime bandoma sugretinti sporto plėtrą su ekonominėmis, švietimo, kultūrinėmis ir socialinėmis dimensijomis. Išskiriami sporto principai: sporto svarba, kaip socialinės integracijos, sveikatos ugdymo veiksnys atitenkantis federacijų įtakai; sporto vientisumo ir autonomijos saugojimas, nepažeidžiant struktūros ir etikos; kova su dopingu; kova su jaunų sportininkų „prekyba“; sporto mokslas turi būti prieinamas visiems⁴². ES gerbia sporto vertybes ir siekia jų plėtos vieningumo, tačiau išskiriamas nepakankamas tarp sektorinis bendradarbiavimas (valstybių, federacijų, EB), tai pavojus kuriant vieningą sporto sistemą ir siekiant bendrų sporto principų.

Po ilgų diskusijų Santa Maria da Feira Europos Vadovų Tarybos susitikime su Europos Parlamento pirmininku M. Nicole Fontaine 2000 metų birželio 19-20 d. išvadose pateikė Europos Vadovų Tarybos prašymą imtis Komisijos ir Tarybos specifinės sporto ir jo socialinės funkcijos Europoje bendrųjų politikos krypčių valdymo⁴³.

Ilgai netrukus 2000 metais Prancūzijoje priimama Nicos deklaracija. Europos Vadovų taryba pateikia gruodžio 7-10 dienų IV priedo išvadas Deklaracijos dėl sporto ir pabrėžia, kad sporto politikos įgyvendinimas turi sekti, kartu su bendrąją politika, nes sporto nauda visuomenei ir jos socialiniai raidai yra labai didelė. Pagrindiniu sporto formavimo objektu tampa sporto federacijos, o už sportą atsakinga pati šalis ir aukščiausiosios valdžios pavaldžios sporto institucijos. Ši deklaracija nagrinėja mėgėjišką sportą ir sportą visiems, sporto federacijų veiklas, sporto ugdymo politiką, jaunų sportininkų ir moterų apsaugą. Deklaracijoje akcentuojama, kad institucijos ir valstybės narės atsakingai nagrinėtų savo politiką laikantis sutarčių, įsipareigojimų ir bendrųjų

⁴¹„Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 2 October 1997,“ EUROPARL,žiūrėta 2017 gegužės 26 d., <http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf>

⁴²„Report from the Commission to the European Council: with a view to safeguarding current sports structures and maintaining the social function of sport within the Community framework: The Helsinki Report on Sport, Brussels, 10.12.1999 COM (1999) 644 final,“ EUR-LEX,žiūrėta 2017 gegužės 26 d., <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0644:FIN:EN:PDF>

⁴³„Presidency conclusions: Santa Maria Da Feira European Council, 19 and 20 June 2000,“ CONSILIUM, 2017 gegužės 26 d., <http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/1993-2003/>

principų, bei Bendrijos teisnių aktų⁴⁴. Taip pat pabrėžiama, kad Bendrija neturi jokių tiesioginių galių šioje srityje, bet imdamasi veiklų sietinų su Sutartyje nurodytomis nuostatomis turi atsižvelgti į švietimo, socialines, kultūros funkcijas nepažeidžiant etikos kodekso, solidarumo sporto srityse⁴⁵.

Atsižvelgiant į sporto svarbą ir populiarėjantį futbolą internacionaliniame kontekste, bei grėsmę sportui dėl ekonominio turto ir šio sporto valdančios energijos sutelkimo 2007 metais kovo 29 d. svarstoma Europos Futbolo ateitis ir Europos Parlamentas priima rezoliuciją dėl profesionalaus futbolo ateities Europos Sąjungoje. Rezoliucijoje pateikiama rekomendacija valstybėms atsakingai rūpintis dopingo vartojimo prevencija, bei griežtai kovoti su tuo. Rezoliucijoje aprašyti skatinimai kurti tokią politiką, kuri siektų užkirsti kelią dopingo vartojimui, bei su jo vartojimu kilusiais korupciniais veiksmais sporte, reguliuotų tyrimus, testus, gydytojų darbą, švietimą, ugdymą, prevenciją. Svarbu kontroliuoti aukšto meistriškumo klubų veiklas tikrinant ar nepažeidžiami šie prioritetai. Ši rezoliucija perduota Tarybai, Komisijai, valstybėms, parlamentams, bei asociacijoms UEFA, FIFA, EPFL, FIFPro ir Europos klubų forumui⁴⁶.

Sportas vis labiau įtraukiamas į bendros politikos sudėtį, todėl vis didesnis dėmesys kreipiamas į sąžiningą, prieinamą visiems sportą. Su vis didėjančiu sporto populiarumu Europoje pastebimi ne vien teigiami reiškiniai, bet ir kyla begalės problemų. Tad remiantis neigiamų tendencijų pasireiškimu Europos Parlamentas siekia pirmą kartą dideliu mastu spręsti sportui ir jo veikloms aktualius klausymus priimdamas 2007 m. liepos 11 d. Baltąją knygą dėl sporto.

Rengiant šį dokumentą, buvo atliekama daug įvairių procedūrų. Renkama iš visų ES šalių sporto sektorių naudinga, svarbi informacija, analizuojamos problemos. Rengiamos konsultacijos ir sisteminamas sporto vaidmuo bendrame kontekste. Šiuo dokumentu aprėpiamas visuomenės sporto vaidmuo, ekonominiai aspektai ir sporto, bei veiklų, kurios siejasi su juo tolimesni veiksmai. Baltąja knyga dėl sporto siekiama: gerinti visuomeninį sporto vaidmenį, skatinti didesni fizinį aktyvumą ir sveikatos stiprinimą, vienyti kovai su dopingu, stiprinti sporto vaidmenį švietimo ir mokymo srityse, savanoriško ir aktyvaus pilietiškumo skatinimas per sportą, socialinių,

⁴⁴„European Council – Nice 7-10 december 2000, Conclusions of the presidency: annexes,“ EUROPARL, 2017 gegužės 27 d., http://www.europarl.europa.eu/summits/nice2_en.htm#an4

⁴⁵„Baltoji knyga: Baltoji knyga dėl sporto,“ SPORTASVISIEMS, 2007 liepos 11d., http://www.sportasvisiems.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/baltoji_knyga_del_sporto_ebk_2007_07_11.pdf

⁴⁶„2007 m. kovo 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl profesionalaus futbolo ateities Europoje,“ EUROPARL, žiūrėta 2017 gegužės 28 d., <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0100+0+DOC+XML+V0//LT>

integracinių ir lygių galimybių siekimas per sportą, kova su rasizmu ir smurtu, vertybių sklaida, darnaus vystymo parama⁴⁷. Ši knyga lyg kirtis ES kilusioms problemoms sporto srityje.

Dokumentas sudarytas iš 53 veiklų pavadintų žymaus ano meto istoriko, pedagogo Pjero De Kuberteno vardu. Remiantis jo veiksmų planu Komisijai pavedama įgyvendinimo ir palaikymo funkcija. Dokumento prieduose yra pasiūlymai, konkurencijos taisyklės, laisvės vidinėje rinkoje, konsultacijų rezultatai. Bendras šios iniciatyvos tikslas yra nustatyti strategines sporto vaidmens Europoje gaires, skatinti diskusijas dėl konkrečių problemų, didinti sporto matomumą ES politikos formavimo procese, informuoti visuomenę apie konkrečius šio sektoriaus poreikius ir ypatumus⁴⁸.

Remiantis šios iniciatyvos motyvais bandoma akcentuoti lokalius klausimus, kurie siejasi su ES teisinės bazės pritaikymu sporte, bei ateities veiklomis sporto srityje ES plotmėje. Patį sporto formavimą ir dokumentas eliminuoja valstybių sporto organizacijoms ir valstybėms. Pagrindinis vaidmuo tenka sporto federacijoms, nes jos atsakingos už tam tikros sporto šakos kultivavimą, valdymą. Remiantis šiuo dokumentu, tikima sukurti vieningą ir tikslingą sporto politikos sistemą visoje Europos Sąjungoje. Remiantis ateities vizijomis šalys formuojančios vidinę šalies sporto politiką turi vadovautis ir atsižvelgti į rekomendacijas nurodytas Baltosios Knygos dokumente, bei sistemingai veikti tarp institucinių lygmeniu, nepažeidžiant teisiniu ir moralinių normų, nes tik darnioje sąveikoje galima pasiekti optimaliausių veiklos rezultatų.

ES sutartį ir EB steigimo sutartį keičia Lisabonos sutartis pasirašyta 2007 m. gruodžio 13d. ES prisideda prie sporto reikalų skatinimo Europoje, atsižvelgiant į jo specifiškumą, skatina jaunimą dalyvauti demokratiname gyvenime. Sutartyje išplečiamas švietimas sporto srityje⁴⁹.

2009 metais Europos Vadovų Tarybos deklaracijoje dėl sporto Europos Vadovų Taryba pripažįsta, kad jos pridėtos sporto vertybės yra svarbios Europos visuomenei. Taryba vertina konstruktyviai pirmojo Europos sporto forumo organizacijos įsteigimą, kurį organizuoja Europos Komisija. Jie skatina tartis su tarptautiniu Olimpiniu Komitetu, bei pasaulio sporto atstovais dėl sistemingo sporto mokslo ir jaunimo lavinimo⁵⁰.

⁴⁷ „Baltoji knyga - Baltoji knyga dėl sporto {SEC(2007) 932} {SEC(2007) 934} {SEC(2007) 935} {SEC(2007) 936} /* KOM/2007/0391 galutinis,“ EUR-LEX, žiūrėta gegužės 28 d., <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>

⁴⁸ „Baltoji knyga: Baltoji knyga dėl sporto,“ SPORTASVISIEMS, 2007 liepos 11d., http://www.sportasvisiems.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/baltoji_knyga_del_sporto_ebk_2007_07_11.pdf

⁴⁹ Europos Sąjunga, *Europos Sąjungos C 306 oficialusis leidinys 50 tomas: informacija ir pranešimai*. (Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007) https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/lt_lisbon_treaty.pdf

⁵⁰ „Brussels European Council 11 and 12 december 2008, presidency conclusions,“ CONSILIUM, žiūrėta 2017 gegužės 28 d., http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/104692.pdf

2007 metais priimta Baltoji knyga dėl sporto tapo pagrindu 2011 metais sausio 18 d. priimtam ES lygmens veiksmų sporto sektoriuje svarbos didinimui Komisijos komunikatui, kuris skirtas Europos Parlamentui, tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, bei regionų komitetui. Tokio masto dokumentas pirmasis po priimtos Lisabonos sutarties. Šis dokumentas iš esmės papildė Baltąją knygą dėl sporto, bet jos nepakeičia. Remiantis Baltosios knygos nurodymu, kad skirtingiems sporto sektoriams taikomos atitinkamai skirtingos Sutarties nuostatos, o Lisabonos sutartyje ES įgalinama remti, koordinuoti, papildyti veiksmus sporto srityje todėl siekiama didinti ES kompetenciją ir jos veiksmų svarbumą sporto sektoriuose⁵¹. Šiuo dokumentu skatinama sporto organizacijas vieningai dirbti siekiant aukšto lygmens sporto politikos formavimo. Komisija įgalinama remti net mažas sporto grupes, mažas valstybių sporto organizacijas, kurios ateityje taps atskaitingos prieš ES aukščiausio lygmens sporto srities vadovus.

Komunikatas pabrėžia ir prisideda prie siekiamų „Europa 2020“ strategijos tikslų realizacijos. Prie visų su sportu siejamų gėrybių čia pabrėžiama, kad sportuojant pagerinamas įsidarbinimas ir socialinė integracija į visuomenę. Komunikato siūlymai: Europos Tarybai pasirašyti Antidopingo konvenciją; renginių saugumo reikalavimus; siekti pažangos rengiant fizinio aktyvumo nuostatas; rengti negalią turinčių asmenų dalyvavimo sporto renginiuose standartus; kurti žiniasklaidos teisių pardavimo sistemas; atsižvelgti į sportą ir intelektą; palaikyti sąžiningą finansavimą ir mainus; prižiūrėti teisinę sporto bazę valstybėse⁵².

2014 metais gegužės 21 d. 2014-2017m. priimama rezoliucija dėl Europos Sąjungos darbo plano sporto srityje 2014-2017 metams. Remiantis sporto politiniu aspektu ES siekia jo įtakos ekonominio augimo skatinimo, geresnės darbo rinkos kūrimo, visuomenės aktyvinimo ir strategijos „Europa 2020“ optimalaus įgyvendinimo. Buvo sudarytos penkios darbo grupės iš dalyvavusių valstybių atstovų. Ekspertai teikė svarstymų ataskaitas sporto klausimais. Daugiausia dėmesio ir didžiausios pažangos sulaukė: varžybų baigties klausimai; gero valdymo užtikrinimas; sveikatinamasis fizinis aktyvumas; sporto naudos poveikis; žmogiškųjų išteklių gerosios patirties sklaida⁵³.

⁵¹ „Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: ES lygmens veiksmų sporto sektoriuje svarbos didinimas, Briuselis, 2011.1.18 KOM (2011) 12 galutinis,“ EUROPARL, žiūrėta 2017 gegužės 30 d., [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2011/0012/COM_COM\(2011\)0012_LT.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2011/0012/COM_COM(2011)0012_LT.pdf)

⁵² Michaela Franke ir Mara Mennella, „Faktų apie Europos Sąjungą suvestinė, 2017“ Europos Parlamentas, žiūrėta 2017 gegužės 30 d., http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/lt/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.7.html

⁵³ „Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: dėl 2014–2017 m. Europos Sąjungos sporto srities darbo plano įgyvendinimo ir reikšmės, Briuselis, 2017-01-20,“ EC.EUROPA, žiūrėti 2017 gegužės 30 d., <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/LT/COM-2017-22-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>

Europos Komisija vykdo tris svarbias programas: „Erasmus+“, „Europos sporto savaitė“ ir „sportas ir imigrantai“. Šių programų bendras tikslas yra skatinti visuomenę įsitraukti į sportinę veiklą, nepriklausomai nuo socialinės padėties, ragina būti pilietiškais, socialiais. „Erasmus +“ tikslas švietimas, ugdymas. Dalis šios programos metu surinktų pinigų tenka sporto ir jaunimo programoms remti (1,8%). „Europos sporto savaitės“ pagrindinis tikslas skatinti žmones būti aktyviais. Ši programa rengiama atsižvelgiant į „Eurobarometro 2014m. tyrimų rezultatus, kurie rodo jog Europos visuomenėje 59 % fiziškai neaktyvių žmonių, o tai atspindi ligų prevencijoje. Programos „sportas ir imigrantai“ tikslas socialinė integracija į visuomenę per sportą išvengiant lygybės ir skirtumų, rasizmo, siekiama gerosios patirties sklaidos, bei efektyvesnio įsidarbinimo. 2016 metais yra pradėtas tyrimas, kaip sportas padeda įsijungti į visuomeninį gyvenimą. Futbolas turi reikšmingą vaidmenį socialinėje integracijoje, nes prisijungia žaidėjų sąjungos⁵⁴.

ES po Lisabonos sutarties tapo aktyviai kovojanti už sąžiningą sportą ir renginių baigtį, siekia visuomenės aktyvumo sportinėse veiklose, skatina sveikatintis ir kuria tam sąlygas nepriklausomai nuo amžiaus ar fizinės būklės, siekia dorovinio ir fizinio saugumo. Remia sporto veiklas šalyse, skatina savanoriavimą sporte, propoguoja sporto naudą, skatina sąveikavimą tarp institucijų, bei bando apsaugoti sportininkus nuo išnaudojimo. Bando suvienyti šalis kovai su nesąžiningu sportu, dopingo vartojimu, korupcija, pinigų grobstymu, rasizmu.

Sporto formavimo funkcijos Europoje tenka Europos Parlamento kultūros ir švietimo komitetui, Europos Tarybai, Europos Komisijai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui, bei regionų komitetui. Įgyvendinimas tenka šalių sporto organizacijoms, kurias koordinuoja ir už kurias atsakingos atitinkamų sporto šakų federacijos. Visos sporto federacijos ir viešos bei privačios organizacijos pavaldžios valstybiniam įstatymams, tad jų veikimas turi neperžengti jų. Iš esmės kiekviena šalis Europos Sąjungoje formuoja savo sporto politiką, kuri turi būti kuriama atsižvelgiant į aukščiausiųjų valdžios institucijų priimtus teisinius dokumentus, nes tik tokiu būdu galima sukurti bendrą sporto politiką visoje Europos Sąjungoje ko iš esmės ir siekiama.

⁵⁴Michaela Franke ir Mara Mennella, „Faktų apie Europos Sąjungą suvestinė 2017“, Europos Parlamentas, žiūrėta 2017 gegužės 30 d., http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/lt/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.7.html

2. SPORTO POLITIKOS LIETUVOJE FORMAVIMO IR ĮGYVENDINIMO STRUKTŪRA

Lietuvos sporto politika sudaryta iš sistemos, kurią galima būtų skirstyti į dvi rūšis, kaip įstatymus leidžiančias institucijas ir įstatymus įgyvendinančias organizacijas. Įstatymus leidžiantiems priskiriamas Lietuvos Respublikos Seimas, o ministerijos, departamentai, Kūno kultūros ir sporto departamentas, savivaldybės, sporto federacijos, klubai, asociacijos ir k. t. atlieka vykdomąją galią pateiktoms valdžios funkcijoms.

2.1. Lietuvos sporto sistemos teisinės - įstatyminės bazės analizė.

Pagrindinis Lietuvos sporto politikos formavimo organas yra Lietuvos Respublikos Seimas 1995 metais gruodžio 20 dieną patvirtinęs pirmąjį Lietuvos kūno kultūros ir sporto įstatymą, kuris nustato „kūno kultūros ir sporto organizacijų veiklos teisinius pagrindus, valstybės institucijų kompetenciją kūno kultūros ir sporto srityje, reglamentuoja profesionalųjį sportą, suteikia teises garantijas šalies gyventojams praktikuoti kūno kultūrą ir sportą, reguliuoja kitus santykius, susidarantius kūno kultūros ir sporto srityje“⁵⁵. Įstatymas sudarytas iš bendrųjų nuostatų, kūno kultūros ir sporto valdymo ir aprėpia kūno kultūrą ir sportą, kūno kultūros ir sporto specialistus, profesionalųjį sportą, sporto organizacijų nuosavybę ir finansavimą, draudimą, pensijas, medicinos priežiūrą, sporto varžybas ir kitus sporto renginius.

Lietuvoje siekiant sumažinti lygybės ir, socialinės padėties ar sveikatos būklės, neįgalumo skirtumus 1991 m. lapkričio 28 d. priimamas Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas, kuriuo siekiama socialiai lygių galimybių ir pilnavertiškos integracijos visuomenėje, socialinėje, socialinėje reabilitacinėje, sporto srityse. Įstatymo 15-tame straipsnyje aiškiai nusakoma, kad LR Vyriausybė, ar nustatytos institucijos atsako neįgaliųjų integracija sportinėje veikloje su kitais visuomenės nariais galimybes ir jų sudarymą. Neįgaliųjų programas remia Lietuvos LR Vyriausybė iš biudžeto lėšų, o savivaldybės iš savivaldybės. Neįgaliųjų sporto ir kūno kultūros organizacijos ir asociacijos veikia pagal Lietuvos kūno kultūros ir sporto įstatyme reglamentuotą tvarką, bei kitus įstatymus⁵⁶.

⁵⁵ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas 1995 m. gruodžio 20 d. Nr. I-1151 I,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C>

⁵⁶ „Lietuvos Respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos įstatymas 2017 m. spalio 1 d.,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/kRsqeVYowc>

1999 metais priimamas Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo 11, 27, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas, kurio metu yra suteikiama KKSD teisė nustatyti licencijų išdavimo tvarką ir išduoti licencijas kūno kultūros ir sporto specialistams⁵⁷. Taip pat ir nutraukti jų galiojimą ankščiau laiko pažeidus reglamentuotą tvarką. Iki šio įstatymo patvirtinimo licencijų išdavimo tvarką nustatydavo Vyriausybė atitinkamu sporto šakos federacijos teikimu.

Ne ką mažiau svarbus to paties įstatymo pakeitimas yra sietinas su sporto varžybose, kurios turi būti vykdomos pagal nuostatus, kurie turi nepažeisti sporto varžybų taisyklių suderintu su Kūno kultūros ir sporto departamentu, bei patvirtintos sporto šakos nacionalinės federacijos, sąjungos, asociacijos. Pabrėžtina tai, kad nuostatuose būtina nurodyti sąlygas, organizatorius, tvarką ir saugos reikalavimus⁵⁸. 1995 metų įstatyme nurodoma, kad sporto varžybos vykdomos pagal nustatytus nuostatus, kur nurodomos tik varžybų sąlygos, organizatoriai ir tvarka.

Nors Kūno kultūros ir sporto įstatymo pataisos vyko net 11 karų, vienas rimčiausių pakeitimų pakeitęs LR kūno kultūros ir sporto įstatymą priimtas 2008 metų balandžio 17d. Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas. Šis įstatymas nustato kūno kultūros ir sporto organizavimą ir lavinimą švietimo ir mokslo įstaigose, reglamentuoja nevyriausybinių organizacijų veiklas, kurios kultivuoja kūno kultūros ir sporto veiklas, rengia sportininkus, vykdo ir planuoja varžybas, bei jų sistemas. Įstatymas nustato su sportu ir kūno kultūra susietų specialistų veiklas, profesionaliojo sporto vystymo pamatus, varžybų ir su sportu susietų renginių organizavimo principus, bei sportui skirtų objektų kriterijus. Anot svarbiausio kūno kultūrai ir sportui įstatymo kad LR pilietis turi teisę laisvai rinktis sportinę veiklą nepriklausomai nuo sporto šakos ar su sportu susietomis veiklomis, jungtis į organizacijas, dalyvauti sporto renginiuose ar varžybose, bei siekti aukšto meistriškumo lygio. Svarbu išlaikyti lygiagretiškumo, saugumą, kilnumą, tęstinumą, sąžiningumo siekiant dalyvavimo varžybose be dopingo ir siekti sąžiningos varžybų baigties⁵⁹. Nors įstatymas nurodo 4k/sav. kūno kultūros pamokas mokyklose, daugelis mokymo įstaigų to nepaiso ir palieka tik 2k/sav, kai tuo tarpu ES šalyse savaitinių kūno kultūros pamokų skaičius siekia iki 6k/sav⁶⁰.

Šiuo įstatymu yra nustatomi svarbiausi kūno kultūros ir sporto taisyklės, kurie nurodo valstybės ir savivaldybinių institucijų gebėjimus vykdyti tam tikras veiklas (*1 lentelė*).

⁵⁷ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo 11, 27, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas 1999 m. gruodžio 14 d. Nr. VIII-1478,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.980258A6C9E1>

⁵⁸ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo 11, 27, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas 1999 m. gruodžio 14 d. Nr. VIII-1478 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.980258A6C9E1>

⁵⁹ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.082D84B08894>

⁶⁰ S. Stasiulis „Sisteminis visuomenės fizinio aktyvumo skatinimas: iššūkiai, problemos, sprendimai“, Pranešimas konferencijoje, Vilnius, 2017 gegužės 10 d.

1 lentelė. Valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencija sporto srityje

Valstybės ir savivaldybės institucijos	Kompetencija
Lietuvos respublikos seimas	Tvirtina strategijas ir asignavimus skirtus sporto reikmėms, parenka sporto politikos kryptis, skelbia tarptautines sutartis galiojančiomis arba ne, bei vykdo kitas įstatymiškai reglamentuotas funkcijas.
Lietuvos Respublikos Vyriausybė	Nustato rentų ir premijų mokėjimų dydžius ir sąlygas. Sudaro sporto tarybą tvirtina jų įstatus. Sudaro prioritetines sporto ir kūno kultūros programas, jų kryptis.
Nacionalinė kūno kultūros ir sporto taryba	Populiarina kūno kultūros ir sporto veiklas, bei jas kontroliuoja, kad būtų nepažeisti tarptautiniai sporto aktai. Šios tarybos atstovai yra nariai iš: Seimo Jaunimo ir sporto reikalų komisijos, Vyriausybės kanceliarijos, Finansų, Krašto apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Švietimo ir mokslo, Sveikatos apsaugos, Užsienio reikalų ir Vidaus reikalų ministerijos, Kūno kultūros ir sporto departamento, Nevyriausybinių sporto organizacijų.
Kūno kultūros ir sporto departamentas	Prisideda formuojant sporto ir kūno kultūros politiką, pats ją vykdo. Rengia strategijas, ilgalaikes programas, tvirtina strateginių sporto šakų sąrašus. Koordinuoja sporto organizacijų veiklas, paskirsto asignavimus sporto veikloms ir prižiūri jų panaudojimą, palaiko ryšius sporto ir kūno kultūros srityje ryšius su lietuvių bendruomenėmis užsienyje. Nustato sporto darbuotojų apmokėjimų tvarką, nustato kvalifikacinius reikalavimus, atestacinę ir kategorijų suteikimo, licencijų išdavimo ir panaikinimo tvarkas, bei skleidžia sporto ir kūno kultūros mokslą. Prižiūri ir analizuoja sporto sistemos statistines veiklas.
Ministerijų ir kitų valstybės institucijų kompetencija	Krašto apsaugos, Socialinės apsaugos ir darbo, Susisiekimo, Sveikatos apsaugos, Švietimo ir mokslo, Vidaus reikalų, Kitos ministerijos ir valstybės institucijos atitinkamai pagal savo kompetenciją remia, skleidžia, užtikrina sporto ir kūno kultūros integraciją į visuomenę, bei formuoja kūno kultūros ir sporto politiką Lietuvos Respublikoje.
Savivaldybių kompetencija	Sporto ir kūno kultūros savivaldybėse formuoja savivaldybės tarybą, jie spendžia sporto organizacijų likimus, skiria sporto stipendijas, ruošia strateginius sporto planus, atlieka švietėjiškas veiklas sietas su fiziniu aktyvumu ir sportu.

Sudaryta darbo autorė pagal Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymą Nr. X-1501⁶¹

Šiuo metu yra rengiamos įstatymo pataisos, tačiau dėl bendrų susitarimų stokos įstatymas nėra patvirtinamas jau tris kartus. Bendroje visumoje įstatymo pataisos rengiamos 10 metų. Anot V. Aleknos „Vien jau tai, kad įstatymas 10 metų stumdomas, rodo, kad nelengva susitarti. Priėmus šį įstatymą, KKSD tektų dar didesnė atsakomybė reguliuojant finansus, o sporto

⁶¹ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501 Vilnius“, TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.082D84B08894>

federacijos atsakytų už didelio sportinio meistriškumo atletų rengimą. Didysis klausimas išlieka dėl rentų mokėjimo dydžio sportininkams⁶².

Iki 2010 metų Kūno kultūros ir sporto departamentas priklausė LR vidaus reikalų ministerijai, o jau nuo 2014 m. lapkričio 15 d. pagal Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2010 m. kovo 17 d. nutarimo Nr. 291 pakeitimą „Dėl Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministerijos statuso pakeitimo ir Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės nuostatų patvirtinimo“ priklauso LR Vyriausybei ir nuo 2018 m. yra kuruojamas Švietimo ir mokslo ministerijos. KKSD tenka daugelis sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijų, tame tarpe ir finansinių.

Lietuvos olimpinis sporto centras yra biudžetinė organizacija, kurios paskirtis – užtikrinti tinkamą valstybės sukurtos ir centrui perduotos valdyti sporto ir gyvenamosios paskirties infrastruktūros eksploatavimą sportininkų rengimo ir kūno kultūros ir sporto renginių organizavimo tikslais bei dalyvauti užtikrinant sklandų į olimpinių žaidynių programą įtrauktų individualių sporto šakų sportininkų rengimo procesą⁶³.

Kūno kultūros ir sporto departamentui priklauso Kūno kultūros ir sporto rėmimo fonas (KKSRF) įsteigtas įstatymu 2007 metais, kuris oficialiai laikomas įsigaliojusi nuo 2008 m. sausio 1d. Šis įstatymas patvirtina KKSRF steigimą, bei reguliuoja jo veiklos teisinius pagrindus, nustato veiklos, tikslus, valdymą, bei likvidavimą. Fondas remia kūno kultūros ir sporto projektus⁶⁴.

Savivaldybės būdamos demokratinės valstybės sudedamoji dalis, atitinkamai aprėpdama tam tikrą teritoriją ir jos gyvenančius piliečius yra įgavusios vietos savivaldos teises reglamentuotas Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatyme Nr. I-533, tad geba savarankiškai tvarkytis toje teritorijoje tame tarpe sporto ir kūno kultūros srityje atitinkamai įgyvendinant iš aukštesnės valdančiosios jėgos įgyvendinimui pateiktus reglamentus ir teisinius aktus. Vietos savivaldos institucijų sudarymo tvarką, bei veiklas siekiant LR Konstitucijos įgyvendinimo nustato LR vietos savivaldos įstatymas, kuris reglamentuotas Europos sąjungos teisiniais aktais, sudarytas atsižvelgiant į LR Konstitucijos tvarkos įgyvendinimą, bei Europos vietos savivaldos chartijos

⁶² „Naujasis Sporto įstatymas atmetas – V.Alekno ir S.Jovaišos balsai neišgirsti“, 15min, 2017 gegužės 24d., <https://www.15min.lt/sportas/naujiena/kita/naujasis-sporto-istatymas-atmetas-v-alekno-ir-s-jovaisos-balsai-neisgirsti-26-802200>

⁶³ „Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos vyriausybės Lietuvos olimpinio sporto centro nuostatai“, LOSC, 2018 sausio 03d., <http://www.losc.lt/lit/Nuostatai>

⁶⁴ „Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymas 2007 m. liepos 4d. Nr. X-1261“, LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.302102>

nuostatas. Atsižvelgiant į LR Vietos savivaldos įstatymo 6 straipsnį yra aiškiai išdėstoma, kad savivaldybės turi užtikrinti sporto ir kūno kultūros plėtojimą, bei gyventojų poilsio planavimą⁶⁵.

Lietuvoje gyvenantiems asmenims suteikiama teisė laisvanoriškai rinktis fizinio aktyvumo formas ir sporto rūšis, burtis ir jungtis į sporto asociacijas ar organizacijas, prisidėti prie sporto valdymo, bei užsiimti profesionalia sporto veikla, bei kitomis kūno kultūros ir sporto veiklomis, kurios įstatymiškai nedraudžiamos. Atskiri sporto ir kūno kultūros veikėjai Lietuvoje gali steigti asociacijas, kaip pelno nesiekiančias organizacijas, kurios yra teisiškai reglamentuotos organizacijos, pavaldžios Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos respublikos civiliniam kodeksui ir kitiems įstatymams įskaitant asociacijos steigimo nuostatus ar įstatus. Atitinkamai pagal savo paskirtį asociacijos privalo koordinuoti savo narių veiklą ir atstovauti jų interesams⁶⁶.

„Lietuvos Tautinis Olimpinis Komitetas yra savarankiška pasaulio olimpiniam judėjimui priklausanti asociacija, kuri savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos Konstitucija ir įstatymais, Olimpine chartija, WADA Antidopingo kodeksu, TOK Etikos kodeksu ir TOK sprendimais bei šiais Įstatais⁶⁷“. LTOK pagrindinis tikslas yra vadovautis Olimpine chartija, skleisti ir prižiūrėti sporto sąjūdžio pagrindinius siekius taip stengiantis užtikrinti taikaus ir gero pasaulio kūrimą, olimpinės dvasios ugdymą, skiepijant jaunimui draugystės, solidarumo, supratimo, sąžiningumo vertybes, svarbiausia gebėjimą išvengti diskriminacijos sportinėse veiklose, žinoma LTOK koordinuoja savo veiklas, prižiūri narius ir juos atstovauja, bei gina⁶⁸.

Lietuvoje veikia ir nevyriausybinės organizacijos (NVO), kaip viešas juridinis asmuo yra nepriklausomos nuo valstybinės valdžios ar savivaldybės institucijų ir yra įsikūrusios ne valdančiosios jėgos valia. Tačiau šios organizacijos atstovauja visuomenei ar tam tikroms grupėms žmonių, kuriuos sieja tam tikri interesai ar profesijos, tai gali būti politinės partijos, ar profsąjungos, asociacijos⁶⁹. Pvz.: tai gali būti tam tikros sporto šakos atstovai ir sportininkai siekiantys bendrų tikslų, ar bendruomenės nariai susibūrę į grupę ir propaguojantys sveiką gyvenimo būdą.

Nepriklausantys jokiai organizacijai ar institucijai paprasti fiziniai asmenys taip pat gali įsitraukti į kūno kultūros ir sporto veiklas išreiškdami savo norą padėti, ar vykdyti tokio tipo veiklas. LR Savanoriškos veiklos įstatymu Nr. XI-1500 yra nustatoma savanoriškos veiklos

⁶⁵ „Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymas 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/KOvWuQDrjs>

⁶⁶ „Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas 2004 m. sausio 22 d. Nr. IX-1969 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF00B0EA2F0E/FXKtVHiqBc>

⁶⁷ „Lietuvos tautinio olimpinio komiteto įstatai,“ LTOK, Žiūrėta 2017 gruodžio 5d., <http://www.ltok.lt/assets/DocumentPageFiles/LTOK-istatu-nauja-redakcija-2016-01-28.pdf>

⁶⁸ Ten pat.

⁶⁹ „Lietuvos Respublikos nevyriausybių organizacijų plėtros įstatymas 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. XII-717 Vilnius,“ TAR, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463439>

ypatybės, organizatorių teisės ir pareigybių aprašas, veiklų planavimo tvarka draudimo ir išlaidų kompensavimo tvarkos. Savanoriais gali būti juridiniai ir fiziniai asmenys, kurie vyresni, kaip 14 metų. Išsilavinimas ar tam tikra specializacija nėra būtina, išskyrus tais atvejais jei veikla yra specifinė ir reikalauja tam tikro mokslo. Atlikus savanorines veiklas, asmeniui galima užskaityti, kaip praktinio darbo ar mokymosi patirtį atsižvelgiant į veiklos tikslus ir uždavinius⁷⁰.

Juridiniams ir fiziniams asmenims pagal LR labdaros ir paramos įstatymą I-172 suteikiama galimybę teikti paramas ar labdaras paramos gavėjams, kurių įstatuose/ nuostatuose ar kituose norminiuose aktuose yra nurodomi tenkintinų poreikių visuomeniniams tikslams paramos dalykai. Taip pat šis įstatymas nurodo, kad sportas yra visuomenei naudingas tikslas, todėl ši veikla gali būti remiama atsižvelgiant į LR labdaros ir paramos įstatymą⁷¹.

Lietuvos įstatyminė bazė tarptautiniame kontekste. Lietuva aktyviai dalyvauja tarptautiniame kontekste ir yra sąjungininkė daugelio tarptautinių organizacijų: Jungtinių tautų organizacija (JTO), Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacija (UNESCO), Šiaurės Atlanto Sutarties organizacija (NATO), Europos „Sporto visiems“ chartija, Olimpinių chartija. Atsižvelgdama į narystę ji turi atitinkamai laikytis aukštesnės valdžios nurodymų, teisinių reglamentų ir siekti bendrų tikslų.

Lietuvos Tautinis Olimpinių komitetas, remiantis sporto medicinos ir antidopingo komisijos teikimu parengė ir patvirtina Antidopingo taisykles, kurios sudarytos remiantis 2015 m. Pasauliniu antidopingo kodeksu⁷². Tais pačiais metais Lietuvos respublikos sveikatos apsaugos ministro įsakymų patvirtinamas tam tikrų dopingo medžiagų sąrašas.

Pripažįstant Pasaulinės antidopingo agentūros (angl. WADA) ir kitas draudžiamų preparatų kontrolės organizacijų kompetenciją siekiama sustiprinti kontrolę dėl dopingo vartojimo varžybų ir treniruočių metu. 2002m. Varšuvoje buvo pasirašytas Antidopingo konvencijos papildomas protokolas, kurio tikslas sustiprintas dopingo vartojimo kontroliavimas šalyse⁷³. Vadovaudamasi Tarptautine konvencija prieš dopingo vartojimą sporte, kurią surengė UNESCO

⁷⁰ „Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymas 2011 m. birželio 22 d. Nr. XI-1500 Vilnius,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402802>

⁷¹ „Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas 1993 m. birželio 4 d. Nr. I-172 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C0FF21832A85/AxHwISiabb>

⁷² „Lietuvos Tautinio Olimpinių Vykdomojo Komiteto nutarimas dėl atnaujintų antidopingo taisyklių patvirtinimo 2015 m. sausio 20d. Nr.: 9,“ Antidopingas, Žiūrėta 2018 sausio 15d., <http://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2012/04/LTOK-nutarimas.pdf>

⁷³ „Antidopingo konvencijos papildomas protokolas 2002 m. rugsėjo 12 d. Varšuva.“ TAR, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.243263>

organizacija (Jungtinių Tautų Švietimo, mokslo ir kultūros organizacijos) 2005 metais spalio 19 d., Paryžiuje. Vadovaudamasi šiuo įstatymu siekiama užkirsti draudžiamų preparatų vartojimą sporte⁷⁴.

LR atsižvelgdama į kovą su dopingo vartojimo prevencija aktyviai įsitraukia į kovą prieš draudžiamų preparatų vartojimą. Dar anuomet Europos Bendrija 1989 m. Strasbūre surengė Antidopingo Konvenciją. Gerai suprasdama sporto naudą organizmui, sąžiningumo ir etikos vertybes išreiškia susirūpinimą dėl dopingo vartojimo, bei jų poveikio sportininko organizmui, sveikatai, bei sportinei ateičiai. Skatinama kurti dopingo laboratorijas, stebėti jo vartojimą, kontroliuoti neigiamus reiškinius, atlikti švietėjiškas veiklas. Po šios konvencijos Lietuva aktyviai siekia kovoti su draudžiamomis medžiagomis ir preparatais sportinėje veikloje, ir konstituciniais nutarimais juda link Konvencijos siekių realizavimo šioje sunkioje kovoje⁷⁵.

2015 m. priimamas LR tam tikrų dopingo medžiagų kontrolės įstatymas, kuris nurodo veiklas sietinas su tam tikrais dopingo medikamentais, bei šių veiklų priežiūra. Įstatymas nurodo, kokios tai yra dopingo medžiagos, nustato ribotą apyvartą. Pagal nustatytus gebėjimus dopingo vartojimo kontrole vykdo „Lietuvos Respublikos sveikatos apsaugos ministro, Lietuvos Respublikos vidaus reikalų ministro įgaliotos institucijos, Valstybinė maisto ir veterinarijos tarnyba, Lietuvos Respublikos muitinė ar jos įgaliotos muitinės įstaigos, kitos institucijos, vadovaudamasi šiuo įstatymu ir (ar) kitais jų veiklą reglamentuojančiais teisės aktais⁷⁶“. Pažeidus reikalavimus asmenys patraukiami baudžiamojon atsakomybėn LR įstatymų nustatyta tvarka.

Kaip ir dopingo vartojimas brutalus elgesys yra netoleruotinas, nes trukdo sąžiningam ir etiškam sportui. Atsižvelgiant į etines normas ir siekiant sukurti didesnes vertybes tarp narių 1985 m. rugpjūčio 19 d. Europos Taryba surengė Europos konvenciją dėl brutalaus žiūrovų elgesio per sporto varžybas ir ypač per futbolo rungtynes. Brutalus elgesys suprantamas, kaip grėsmė, tad organizacijos vykdančios sporto varžybas turi užtikrinti saugumą jų metu, tad šalys konstitucinėmis normomis turi užtikrinti kovą su neigiamo elgesio pasireiškiančio varžybų metu⁷⁷.

2015 metais „Lietuva pasirašė Europos Tarybos Konvenciją dėl manipuliacijų sporto varžybomis, siekdamas įgyvendinti 2015 m. balandžio 2 d. Bendradarbiavimo sutarties Nr. 1S-

⁷⁴„Tarptautinė konvencija prieš dopingo vartojimą sporte 2005 m. spalio 19 d. Paryžius,“ TAR, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.277945>

⁷⁵„Antidopingo Konvencija 1989 m. lapkričio 19d. Strasbūras,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.24873>

⁷⁶„Lietuvos respublikos tam tikrų dopingo medžiagų kontrolės įstatymas 2015 m. gegužės 7 d. Nr. XII-1672 Vilnius,“ Antidopingas, <http://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2012/04/TAM-TIKR%C5%B2-DOPINGO-MED%C5%BDIAG%C5%B2-KONTROL%C4%96S.pdf>

⁷⁷„Europos konvencija dėl brutalaus žiūrovų elgesio per sporto varžybas ir ypač per futbolo rungtynes 1985 liepos 19d,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.104182>

137/SV-26/IVD-33/5-IL-1754/G-11-3 nuostatas⁷⁸. Šiuo įsakymu siekiama sporto šakų federacijas, organizacijas ir sportininkus parengti kovai prieš manipuliacijas varžybų metu ir siekti sąžiningos varžybų baigties išvengiant susitartų rezultatų ir bandymo paveikti rezultatus ieškant sau naudos.

2.2. Lietuvos sporto politikos formavimo ir finansavimo analizė, strateginių programų ir projektų valdymas.

Finansavimas. Remiantis kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. X-1501 ketvirtuoju skirsniu yra aiškiai reglamentuojami trys kūno kultūros ir sporto finansavimo šaltiniai, kurie susideda iš valstybės biudžeto ir savivaldybių biudžetų skirtų finansų su sportu susietoms veikloms vykdyti, iš lėšų surinktų iš loterijų organizavimo ir kitų teisėtai gautų lėšų. Atitinkamai valstybė ir kiekviena savivaldybė siekdamos kūno kultūros ir sporto plėtros šalyje ar apskrityse skiria investicijas statyboms, žmogiškiesiems ištekliams ir pan., taip pat remia nevyriausybinį kūno kultūros ir sporto organizacijų projektus ir programas. Investiciniai projektai ir programos rengiamos atsižvelgiant į strateginius planus ir Vyriausybės programas, juos rengia ministerijos, KKSD, savivaldybės. Taipogi valstybė gali remti sportą skatinančias veiklas ir priemones. Savivaldybės ar įgaliotos institucijos pagal sutartį moka nustatyto dydžio stipendijas Olimpinių ir parolimpinių sporto šakų aukšto meistriškumo sportininkams, ar komandoms, kurie ruošiasi į tarptautinio masto varžybas. Kaip paskata sportininkams/ komandoms gali būti skiriama premija, kurią išmoka valstybė. Stipendijas ir premijas nustato pagal KKSD nustatytą tvarką⁷⁹.

Rentų mokėjimo apraše matyt diskriminacija neįgaliems sportininkams, už to paties masto varžybų pirmas vietas skiriamų pinigų sumos ženkliai skiriasi pvz.: už Pasaulio čempionatą 23,17 tūkst. Eurų ir neįgaliųjų Pasaulio čempionatą 4,34 tūkst. Eurų parama. Taip pat Lietuvoje yra galimybė gauti rentas buvusiems sportininkams, kurios skiriamos KKSD, pagal Rentų skyrimo tvarkos aprašą⁸⁰. Anot KKSD direktoriaus „rentos dėl įvairių ekonominių priežasčių, susidomėjimo,

⁷⁸ „Įsakymas Dėl rekomendacijų Lietuvos sporto (šakų) federacijoms ir sportininkams dėl pasirengimo kovoti su manipuliacijomis sporto varžybomis siekiant tinkamai įgyvendinti Europos tarybos konvencijos dėl manipuliacijų sporto varžybomis nuostatas patvirtinimo 2015 m. liepos 17 d. Nr. V-387,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d00734f0377611e5aee6f3ae4a9cfa2d>

⁷⁹ „Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.082D84B08894>

⁸⁰ „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimo Nr. 1302 "Dėl Rentų buvusiems sportininkams mokėjimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.442427>

prestižo, konkurencijos sveikiesiems ir neįgaliesiems sportininkams negali būti vienodos⁸¹. Tačiau parolimpiniai nugalėtojai jaučiasi diskriminuojami manydami, kad atskirtis tarp šių dviejų žmonių grupių dar labiau padidinama „Diskriminacijos neturi būti kalbant apie sąlygų sudarymą, finansavimo šaltinių buvimą, patekimą į bazes, sportininkų rengimą. Čia viskas turi būti vienoda visiems. Jeigu šalis to nesugeba padaryti, tada prasideda diskriminacija“⁸².

Dar iki įsigaliojus Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymui Nr. X-1261 sporto šakų federacijos buvo finansuojamos pagal programas valstybės biudžeto lėšomis, o fizinį aktyvumą skatinančios organizacijos remiamos Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšomis. 2016 metais dideli pasipiktinimą išreiškė net 48 sporto šakų federacijos ir pareiškė norą būti finansuojamomis pagal didelio sporto meistriskumo plėtros programas iš Valstybės biudžeto lėšų, kaip buvo iki 2008 metų⁸³. 2017m. įvyko laukta sporto finansavimo reforma.

Įvykusi reforma sporto politikos finansavimo sistemoje Lietuvoje įsigaliojo nuo 2018 m. ir sporto šakų federacijos bus finansuojamos tiesiogiai valstybės biudžeto lėšomis pagal didelio meistriskumo sporto programas. Viešosios dotacijos skirstomos pagal keturias kriterijų grupes. Grupės pagal, kurias remiantis skiriamas finansavimas didelio meistriskumo programų įgyvendinimui valstybės biudžeto numatytos sumos:

- strateginių sporto šakų 55,64 proc.;
- kitų, nei numatyta Apraše į olimpinių žaidynių programą įtrauktų sporto šakų tenka 20,60 proc.;
- kitų, nei numatyta Apraše sporto šakų tenka 15,25 proc.;
- neįgalųjų sporto organizacijų pateiktų tenka 8,51 proc.⁸⁴.

Vienas didžiausių sporto viešųjų dotacijų yra KKSD čia remiami sporto projektai ir programos. Nuo 2018 metų valstybės biudžeto lėšomis bus remiamos didelio sporto meistriskumo programos, o „fizinio aktyvumo skatinimo programos bus remiamos Kūno kultūros ir sporto

⁸¹ „KKSD vadovas E. Urbanavičius: rentos sveikiesiems ir neįgaliesiems sportininkams negali būti vienodos“, Delfi, 2017 gegužės 22d., <https://www.delfi.lt/sportas/kitos-sporto-sakos/kksd-vadovas-e-urbanavicius-rentos-sveikiesiems-ir-neigaliesiems-sportininkams-negali-buti-vienodos.d?id=74712230>

⁸² Ten pat.

⁸³ „Sporto federacijos kyla į kovą dėl finansavimo“, DELFI, Žiūrėta 2017 m. lapkričio 11d., <https://www.delfi.lt/sportas/kitos-sporto-sakos/sporto-federacijos-kyla-i-kova-del-finansavimo.d?id=71265788>

⁸⁴ „Dėl Didelio meistriskumo sporto programų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis specialiųjų kriterijų aprašo patvirtinimo 2017 m. lapkričio 23 d. Nr. V-974“, TAR, <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abcf40c0d11e11e7910a89ac20768b0f>

rėmimo fondo biudžeto lėšomis ir sporto infrastruktūros plėtojimo valstybės investicijų programos lėšomis⁸⁵„

Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondas įsteigtas 2007 metais įstatymu Nr. X-1261. Įstatyme 3-čiame straipsnyje yra nurodomi fondą sudarantys gaunamų lėšų šaltiniai: 1 proc. akcizo už alkoholį ir tabaką, 10 proc. pajamų sudaro azartiniai lošimai ir loterijos, bei kitos lėšos. Fondas projektų atrankos būdu remia veiklas, kurios siejasi su fizinio aktyvumo skatinimu, sportinio meistriškumo kėlimu, sporto infrastruktūros gerinimu, sporto kvalifikacijos tobulinimu. Šiai dienai Lietuvos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondas finansiškai aprūpina Lietuvos sporto šakų federacijas, bei kitas organizacijas, asociacijas, klubus ir fizinio aktyvumą skatinančias veiklas⁸⁶.

Ilgą laiką (2 priedas) sporto šakų federacijos laimėdavo didžiąją dalį projektų (2016m. 67% skirto biudžeto sumos) ir jiems skiriamų pinigų, kai tuo tarpu mažesnės organizacijos siekiančios propaguoti sveiką aktyvią gyvenseną ir fizinį aktyvumą buvo nustumiamos į šalį, kaip antraeilės sporto šakų federacijų atžvilgiu. Sekdavosi ypač tiems, kas turėjo draugų, kolegų ar pažystamų Fondo Tarybos viduje arba ekspertų tarpe. Gaunamos lėšos į KKS RF biudžetą ilgą laiką nebuvo aiškiai panaudojamos, dėl vienos paprastos priežasties, nes trūko viešumo.

2015 m. LR specialiųjų tyrimų tarnybos (STT) buvo atlikta „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymo Nr. X-1261, Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo nuostatų, Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisyklių“. Tyrimo metu buvo nustatyta nuostatuose ne maža dalis silpnų pusių, kurios kelia grėsmę neskaidriam korupciniam vyksmui kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo viduje: dėl KKS RF lėšų paskirstymo; dėl Fondo tarybos narių nepriekaištingos reputacijos ir nusišalinimo; dėl ekspertų samdymo vertinti projektus; dėl atsakomybės taikymo už įstatymo nuostatų pažeidimus; dėl Fondo tarybos ir samdomų ekspertų priimamų sprendimų viešinimo; dėl projektų atrankos kriterijų ir skiriamo finansavimo dydžio nustatymo⁸⁷. Remiantis šiomis išvadomis 2017 m. buvo patvirtintos KKS RF administravimo taisyklės Nr. FTS-1⁸⁸.

⁸⁵ „Skaidrios kūno kultūros ir sporto srities valdymo ir finansavimo sistemos sukūrimas sisteminiam visuomenės fizinio aktyvumo skatinimui,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017 lapkričio 22d., http://www.hi.lt/uploads/pdf/renginiai/FA/Stasiulis_KKSD.pdf

⁸⁶ „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymas 2007 m. liepos 4d. Nr. X-1261,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.302102>

⁸⁷ „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymo nr. X-1261, kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo nuostatų, kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisyklių, 2015 m. lapkričio 5 d. Nr. 4-01-7775,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/67396750845511e5bca4ce385a9b7048?jfwid=-wd7z7e5yb>

⁸⁸ „Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo tarybos sprendimas dėl kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisyklių patvirtinimo 2016 m. rugsėjo 14 d. Nr. FTS-1,“ TAR., <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/acfe4b20a1c311e69ad4c8713b612d0f/OADeWHhZBB>

2016 metais pirmą kartą buvo surengtas projektas „Sporto pinigai“, kurio metu buvo viešai paskelbtos 2015 metų Lietuvos kūno kultūros departamento, Lietuvos olimpinio sporto centro, Lietuvos tautinio olimpinio komiteto, Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo skirstomi sporto pinigai. „Delfi“ internetiniame portale viešai skelbiama visa susisteminta informacija su gauto bendro biudžeto realiais skaičiais ir sporto federacijoms paskirtais pinigais (*1 priedas*).

Miestų, rajonų, savivaldybių finansai. Savivaldybės remia savo teritorines sporto veiklas ir fizinio aktyvumo formas, sporto organizacijas, sporto klubus ar konkrečius sportininkus. Bendras savivaldybių biudžetas (*16 priedas*) 2016 m. buvo 2704066,12 tūkst. eurų iš jų 61631,87 skirta kūno kultūrai ir sportui finansuoti (2,28%), 10000 gyventojų atiteko 210 eurų, nors 2015 m. finansavimas 265479,0 eurų buvo mažesnis kūno kultūrai ir sportui savivaldybės skyrė 2,40%, nors gyventojų skaičius buvo didesnis, 10000 gyventojų išėjo po 189 eurus ir tai 11,9 eurų mažiau.

Sporto bazių statybai ir remontui (*17 priedas*) pinigai gali būti skiriami iš savivaldybių lėšų, Valstybės investicijų programos, ES lėšų ir rėmėjų. Remiantis KKSD kūno kultūros ir sporto finansavimo savivaldybės biudžeto lėšomis metraščiu matoma, kad 2016-2015 metus skiriamų lėšų iš visų šaltinių sporto bazių statybai ženkliai sumažėjo (-1566,3 tūkst. eurų) ypač ES (-6574,9 tūkst. eurų) ir rėmėjų lėšomis (-75,5 tūkst. eurų). Per 2015-2016m. iš Valstybės investicijų programos buvo daugiausiai, o mažiausiai rėmėjų skirtų lėšų sporto bazių statybai. 2014–2020 metų ES suteikė finansinę perspektyvą sportui ir atvėrė daug naujų finansinių galimybių sprendžiant sporto infrastruktūros klausimus naudojantis ES parama⁸⁹.

Savivaldybių sporto padalinys (*16 priedas*) ir kita jo funkcija, sporto klubai, sporto viešosios įstaigos, miestų ir rajonų sporto šakų federacijos, asociacijos, sąjungos, sporto įmonės (AB, UAB), sporto padalinio sportininkų ugdymo centrai (SUC), švietimo padalinio SUC, privačios SUC pajamų gauna iš KKSD, ministerijos ir kitų valstybės institucijų, savivaldybės biudžeto, moksleivių ar nario mokesčių, ūkinės komercinės veiklos, LTOK, rėmėjų ir kitų šaltinių.

Iš viso iš visų šaltinių per 2016 metus remiantis KKSD sporto statistikos duomenimis apie miestų, rajonų, savivaldybių finansus kūno kultūrai ir sportui lėšų Lietuvos sporto įmonės ir organizacijos surinkto 99316,67 tūkst. Eurų, o išlaidos buvo 82827,12 tūkst. Eurų. Sporto bazių statybai ir remontui surinkta viso 24261,73 tūkst. Eurų, o išleista 21070,68 tūkst. eurų⁹⁰.

Miestų, rajonų, savivaldybių lėšos skiriamos kūno kultūros ir sporto programoms: darbo užmokesčiui treneriams, darbo užmokesčiui kitiems darbuotojams, sporto varžybų vykdymui,

⁸⁹ „Naujos galimybės Lietuvos sportui – bus galima pasinaudoti Europos Sąjungos parama,“ 15min, 2012 spalio 12., <https://www.15min.lt/sportas/naujiena/kita/naujos-galimybes-lietuvos-sportui-bus-galima-pasinaudoti-europos-sajungos-parama-26-263814>

⁹⁰ „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos),“ Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

dalyvavimui varžybose, stovykloms, sveikatingumo renginiams, mokymui plaukti, sporto specialistų kvalifikacijos tobulinimui (seminarams, konferencijoms, metodiniams leidimams), įsigijimams (ilgalaikiui ir trumpalaikiui turtui, medikamentams ir maisto papildų, sveikatos apsaugos įstaigų ir sanatorijų paslaugos), sporto bazių ir kitų patalpų nuomai, draudimo paslaugos, transportas, komunikacinės paslaugos, kitos išlaidos. Iš viso (18 priedas) 2016m. pajamų 3175,51 tūkst. eurų išlaidų 3581,64 tūkst. eurų. Daugiausia lėšų skiriama yra sporto varžyboms, bei kitoms išlaidoms, visai neskiriama gydymo ir sanatorijų paslaugoms, bei visiškai sumažėjo iki 0 eurų 2016m. metodiniams leidimams.

Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo strateginis valdymas. Sporto plėtrą organizuoja LRS, KKSD, savivaldybės, sporto šakų federacijos, organizacijos, klubai. Čia kuriami sporto populiarinimo planai, rengiami su sportu susieti veiklos planai, nuostatai. Anot A. Gedvilaitės aukščiausios institucijos formuoja sporto politiką, o žemesnės ją įgyvendina, pagrindinė sporto politiką įgyvendinanti institucija yra Lietuvos kūno kultūros ir sporto departamentas, kuri siekia sporto strategijos formavimo ir įgyvendinimo⁹¹.

7 pav. Kūno kultūros ir sporto, kaip viešojo sektoriaus, strateginio valdymo modelis
Cit. pagal A. Gedvilaitės „Kūno kultūros ir sporto strategijos formavimas Lietuvoje“ (2011), 2000⁹².

Strateginis valdymas labai svarbus komponentas sporto valdymo sistemoje į jį atkreipiamas vis didesnis dėmesys ir skiriama vis daugiau ir skirtingų sporto plėtros komponentų

⁹¹ Akvilė Gedvilaitė, „Kūno kultūros ir sporto strategijos formavimas Lietuvoje,“ (Daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo -universitetas 2011), 107-108, http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20120110_142523-71654/DS.005.0.02.ETD

⁹² Ten pat 104.

Pasak A. Gedvilaitės, kūno kultūros ir sporto strateginį valdymą galima įvardinti, kaip modelį, kuris padeda organizacijai pasiekti pranašumo valdymo srityje (7 pav.). Lietuvos sporto strateginis valdymas susideda iš išorinės ir vidinės aplinkos vertinimo, informacijos kaupimo apie pasikeitimus ir būsenas, sudaromi rūpimi klausimai, kuriuos reikės spręsti. Sporto organizacija nusistato misiją, viziją, išsikelia strateginius tikslus ir veiksmų planus bei kiekvienam tikslui parengia įgyvendinimo strategiją (paveiksle trikampyje nurodyti šie komponentai pagal svarbumo lygius). Šis modelis lyg kelrodis siekiant sėkmingos veiklos formavimo ir įgyvendinimo strategijos.

Strateginio valdymo Lietuvoje pasekmės. Rūpestis dėl visuomenės judėjimo link degradacijos iššaukia didelius pokyčius Lietuvos sporto strateginiame valdyme, nors iki dabar matyt tik buvo šnekama apie sporto ir fizinio aktyvumo naudą visuomenei ir nepakankamai kultivuojamas sveikas gyvenimo būdas. Matomos ryškios spragos sporto plėtros sistemoje. Žinoma problema, kaip spartus technologijų augimas žmogų daro neveiksnium, o judėjimo galimybes apriboja technologijų ir technikos darbas. Priklausomybės nuo jų veda žmoniją degradacijos link. Žmonės vangiai randa laiko, noro net išeiti į lauką pasivaikščioti. Atsiranda fizinio darbo bijojimas ir vengimas ypač jaunose kartose, tai pastebima mokyklose, fizinio ugdymo centruose, kai vaikai nori rezultatų, o nenori treniruotis. Pasyvus gyvenimas, nulemia dideles sveikatos problemas, metabolinių funkcijų sutrikimus, fiziologinius kūno pokyčius, raumenų atrofiją, antsvoris, laikysenos pakitimus.

Suprastėjusi žmonių sveikata dėl pasyvaus gyvenimo būdo pasireiškia ligų prevencija. Pagal 2009 metų „Eurobarometro“ tyrimą Lietuvoje nesportavo ar visiškai nesimankštino net 44 % gyventojų⁹³, o 2013 m. jau net 46% ir tai žemiau Europos šalių vidurkio. Tačiau jau pagal 2017 metų „Eurobarometro“ tyrimą 51% Lietuvos gyventojų niekada nesportuoja ir jų 35 niekada nešoka, neužsiima sodininkyste ar kitomis veiklomis⁹⁴.

Pagal Higienos instituto Sveikatos informacijos centro 2016m. duomenis (3 priedas) pagrindinė vyrų (74,8 proc.) ir moterų (46,4 proc.) mirties priežastis yra kraujo apykaitos sistemos ligos, tai reiškias, kad sergantys tokiomis ligomis yra fiziškai nejudrūs, neprisižiūri mitybos, yra linkę į žalingus įpročius, turi viršsvorio, tokias ligas nulemia ir genetika, gyvenimo būdas.

Mažų miestų ar savivaldybių esama problema yra menkas sporto renginių kiekis, informacijos kaita apie jau vykstančius, sporto būrelių stygius, neprofesionalus sporto pateikimas mokyklose, sporto įstaigose dėl kvalifikacinių gebėjimų stygiaus, arba jo neturėjimo. Anot A. Gedvilaitės sportas narplioja daugelį susiklosčiusių aplinkybių socialinėje ir sveikatos aplinkose, tad į jį žvelgiama, kaip į misiją, kuri turi išspręsti šias problemas, skatinant piliečius integruotis į

⁹³ „Dėl Lietuvos gyventojų 2011–2012 metų fizinio aktyvumo skatinimo programos patvirtinimo 2011 m. kovo 3 d. Nr. V-72,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F9493C6FA7C1/aIJhderSOo->

⁹⁴ „Special Eurobarometer 472, Report, Sport and physical activity,“ European Commission, 2017 gruodis, 8-14.

socialinę aplinką, aktyviai leisti laiką, sportuoti, skatinti vertybių kūrimąsi, net savanoriškas veiklas⁹⁵. Sveikas aktyvus žmogus, lengviau integruojasi į visuomeninį gyvenimą, labiau pasitiki savimi jis yra fiziškai veiklesnis ir kūrybingesnis, laikosi disciplinos savo gyvenime ir žinoma yra fiziškai ir dvasiškai sveikesnis. Siekiant skatinti visuomenės žmones aktyviai gyventi, savanoriškai dalyvauti sportinėje veikloje 2017 metus LRS paskelbė sporto metais.

Strateginės programos ir projektai. Suprantant sporto strateginio valdymo svarbą ir jo naudą visuomenės žmonėms siekiama sukurti sistemą optimaliam sporto įgyvendinimui ir kūno kultūros plėtrai. Pagrindines Lietuvos sporto strategijas formuoja Lietuvos Respublikos Seimas, čia dedami pagrindiniai akcentai sporto ir sveikatingumo srityse, kuriais vadovaujasi ir įgyvendina Lietuvos Respublikos Vyriausybė, ministerijos, Lietuvos kūno kultūros ir sporto departamentas, Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, savivaldybės, organizacijos, federacijos, klubai. „Lietuvos įstojimas į Europos Sąjungą ir Lisabonos sutarties pasirašymas įpareigoja Lietuvos valstybę peržiūrėti kūno kultūros ir sporto strategiją iš esmės“⁹⁶.

Iki 2011m. Lietuva neturėjo nei ilgalaikės, nei trumpalaikės sporto strategijos. Sportas buvo vystomas atsižvelgiant į „Valstybės ilgalaikės raidos strategiją“, patvirtintą LRS 2002 m. nutarimu Nr. IX-1187. Tačiau 2011 m. buvo parengtas ir LRS patvirtintas ilgalaikė sporto vystymo strategija, kurioje pateikta sporto problematika ir ateities planai bei su žingsniai jiems įgyvendinti.

2009 m. LRV pritarė projektui dėl 2009–2020 metų valstybinės kūno kultūros ir sporto plėtros strategijos Nr. XIP-682. Lietuvos Respublikos Vyriausybė remdamasi LR vietos savivaldos įstatymu pagrindžia, kad kūno kultūros ir sporto kultivavimas yra savivaldybės funkcija, kuri atsižvelgiant į tikslus turi būti įgyvendinama pagal įstatymų priimtus sprendimus. Nutarimo antrame straipsnyje aprašomos rekomendacijos savivaldybėms realizuojančioms strategijas. Strategijoje numatomas tikslų, uždavinių, priemonių įgyvendinimas iš LR ūkio fondo⁹⁷.

Šio meto Lietuvoje, kažkodėl nėra sporto nauda pripažinta, kaip sveikatą ir sveiką visuomenę formuojantis reiškinys, tai pasireiškia socialinių grupių atskirtyje, kai orientuojamasi į profesionalų sportą ir rezultatus, kaip šalies pagarbos reiškinį. Tačiau daug trukdžių įgyvendinant sporto strategijas kyla dėl menko finansavimo, tad integracija į Europos šalių konkurencinę rinką tampa vis sudėtingesnė. Mažas sporto stovyklų kiekis, naujos įrangos stygius, netinkamas sporto bazių pritaikomumas, naujumas apriboja aukšto meistriškumo sporto vystymą lyginant su kitomis

⁹⁵ Akvilė Gedvilaitė, „Kūno kultūros ir sporto strategijos formavimas Lietuvoje,“ (Daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo universitetas 2011), 122, http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20120110_142523-71654/DS.005.0.02.ETD

⁹⁶ Ten pat.: 8.

⁹⁷ „Dėl Lietuvos Respublikos seimo nutarimo „Dėl 2009–2020 metų valstybinės kūno kultūros ir sporto plėtros strategijos patvirtinimo“ projekto NR. XIP-682 2009 m. lapkričio 11 d. Nr. 1510 Vilnius,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A3481DD745E1>

šalimis, kur konkurencija sparčiai auga. Viešos ir privačios institucijos pasigenda bendro tikslų įgyvendinimo modelio tam, kad judėti pokyčių link. Finansavimas šalyje per menkas, todėl paskirtos funkcijos Vyriausybės institucijoms nepakankamai koordinuojamos, kad būtų pilnavertiškai kultivuojama sporto plėtra. Lietuvoje nepakankamai išnaudojamas mokslas kuriant ugdymo programas, strategijos kūrimui, nestiprus sporto specialistų rengimas, nes neatitinka tikrųjų reikalavimų, kas liečia sporto leidimus trenerio darbui. Nusigręžiama ir nuo sporto infrastruktūros gerinimo, sporto plėtojimo mažesniuose miestuose, bei sportininkų meistriškumo kėlimo.

Atsižvelgiant į šalies sporto problemas Lietuvos Respublikos Seimas 2011 m. kovo 24 d. patvirtino 2011-2020 metų valstybės sporto plėtros strategiją Nr. XI-1296. Svarbiausias šios sporto strategijos tikslas yra „sudaryti sąlygas visų Lietuvos socialinių grupių įtraukimui į sporto veiklą, taip sprendžiant itin svarbius visuomenės sanglaudos, gyvenimo kokybės gerinimo, gyventojų sveikatos ir sveikos gyvensenos, didesnio darbingumo, laisvalaikio užimtumo uždavinius ir kartu sukuriant socialinį pagrindą didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistema“⁹⁸. Šioje strategijoje, aiškiai išdėstomos statistika paremtos Lietuvos visuomenės problemos kilusios dėl menko fizinio aktyvumo, ligų prevencijos, integracijos, demografinės padėties. Strategijoje išsikeliami keturi aiškūs tikslai (2 priedas), uždaviniai ir preliminarūs rezultatai.

Ši strategija grindžiama statistiniais faktais ir duomenimis, turi aiškią viziją, kuri aiškiai nustato socialinės funkcijos sklaidą ekonominėje ir visuomeninėje erdvėje. Strategijos metu išskiriamos prioritetingos sporto plėtros kryptys Lietuvoje, kuriomis siekiama sudaryti sąlygas sistemingam sporto vystymuisi ir fiziniam aktyvumui, kuriant sporto vertybes. Siekiama parengti kuo geresnes su tuo susijusias programas švietimo sistemoje. Siekiama įskiepyti visuomenei, kad sportas, tai yra svarbus gyvenimiškas komponentas, norit sveikai gyventi. Planuojama parengti ir tobulinti fizinio aktyvumo sklaidos programas, bei jų įgyvendinimą mokyklose, universitetuose, sporto įstaigose. Siekiama tobulų sveiko gyvenimo būdo programų, kurios užtikrintu socialinę integraciją ES šalyse. Siekiama tarp organizacinio tarpininkavimo privačiame ir viešame sektoriuose bendrais fizinio aktyvumo klausymais. Norima padėti finansiškai, kiek įmanoma labiau plėsti sporto sektorius įvairioms socialinėms grupėms. Planuojama parengti sporto lavinimo programas, ir tobulinti sportininkų rengimą aukšto meistriškumo varžyboms, pertvarkyti ugdymo sistema sporto organizacijose, siekiama tobulinti sportininkų rengimą ir pagerinti sporto infrastruktūrą gamtoje, ugdymo įstaigose. Siekiama tobulinti sporto medicinos mokslo ir licencijų mokymo programas, mokymo kokybę. Tokia strategija siekiama pasiekti sporto plėtros tobulumo.

⁹⁸ „Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24d. Nr. XI -1296“, LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.39570>

„Sportas visiems“ programa efektyviai propaguoja sveiką gyvenseną, tačiau skiriama vos 2,8 proc. lėšų atitinkamoms veikloms pagal šią programą remti. Esat ribotam biudžetui asignavimams Kūno kultūros ir sporto departamentas veiklas finansuoja tik atrankos būdu. 2011–2020 metų valstybinės sporto plėtros strategijos patvirtinime III skyriuje yra aiškiai išdėstoma, kad ši programa Lietuvoje nėra veiksminga, kol ji nėra įtraukta į bendrą Valstybės ilgalaikės raidos strategiją, ji turėtų būti susieta su visuomenės žmonių suvokimą skatinančiomis priemonėmis⁹⁹.

2017 metais nutarimu Nr. V-323, priimtas įsakymas dėl švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo, šios programos tikslas siekti sporto aikštynų prie mokyklų ir profesionaliojo sporto naujinimu¹⁰⁰.

Nutarimu Nr. 1094 buvo priimtas bendrojo lavinimo mokyklose programos pakeitimo patvirtinimas, kurioje nurodomi siekiai tobulinti programą bendrojo lavinimo mokyklose, kelti plaukimo pedagogų kvalifikaciją, mokinti neįgaliuosius plaukimo, viešai skelbti programą ir viešai skelbti jos rezultatus¹⁰¹. Nors Lietuvoje pagal statistinius duomenis nuo 2008 metų plaukimo įgūdžių ir saugaus elgesio vandenyje žinių įgavo 18 tūkst. Vaikų, 2017 metais plaukimo pamokų skaičius padidintas nuo 18 iki 20 ir šiam projektui 2017m. skirta rekordinė suma net 214000 tūkst. eurų, tačiau, daugelyje mokyklų trūksta baseinų, kas antra savivaldybė jų tiesiog neturi, arba net nesiruošia prisidėti prie projekto, iškyla problema dėl kvalifikuotų specialistų, o valstybė prastai koordinuoja šią programą¹⁰². Pagal Higienos instituto statistinius duomenis 2010-2015 metais nuskendo 92 nepilnamečių, tame tarpe 27 vaikai: 1-5 metų amžiaus ir 23 vaikai 6-10 metų amžiaus ir 42 vaikai 11-17 m. amžiaus¹⁰³. Statistiniais duomenys ir pirmavimas Europoje pagal skendusius vaikų skaičių, rodo programa yra silpna ir mažai veiksminga. Ją atidžiai peržiūrėti ir pakoreguoti, siekiant maksimalių pastangų plaukimo gebėjimo ugdymui ne tik vaikų bet ir suaugusių tarpe.

Remiantis pastaraisiais Lietuvos sporto universiteto mokslininkų tyrimo duomenimis apie vaikų fizinį pajėgumą kelia pasibaisėjimą, nes nuo 1992 iki 2012 metų blogėjo aerobinis pajėgumas, raumenų jėga, ištvermė ir kitos fizinės ypatybės, tačiau tam kelias nebuvo užkirstas, per

⁹⁹ „Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24d. Nr. XI -1296,“ LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395701>

¹⁰⁰ „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo 2017 m. gegužės 2 d. Nr. V-323,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4abc4f402fc411e78397ae072f58c508>

¹⁰¹ „Nutarimas dėl Lietuvos respublikos vyriausybės 2008 m. Spalio 22 d. Nutarimo nr. 1094 „dėl vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos patvirtinimo“ pakeitimo 2015 m. sausio 28 d. Nr. 81,“ TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3ca89a00ab8511e48ebccd46991dfff9>

¹⁰² S. Stasiulis „Sisteminis visuomenės fizinio aktyvumo skatinimas: iššūkiai, problemos, sprendimai“, Pranešimas konferencijoje Vilnius, 2017 gegužės 10 d.

¹⁰³ „Per penkerius metus Lietuvoje nuskendo kone 100 vaikų,“ Kauno diena, 2016 m. rugsėjo 21d., <http://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nelaimes/penkerius-metus-lietuvoje-nuskendo-kone-100-vaiku-772122>

pastarąjį dešimtmetį šie rezultatai itin prastėjo¹⁰⁴. ES šalyse kūno kultūrai mokyklose skiriama net 80 val. (6 savaitinės pamokos) per metus, kai tuo tarpu Lietuvoje pradinėms klasėms turi 72 val., o 5–12 tik 52 val. per metus¹⁰⁵. Lietuvoje yra įstatymiškai rekomenduojama 3 kūno kultūros pamokomos savaitėje, bet daugelis mokyklų taiko tik 2 savaitines pamokas. Daugelis mokyklų neatitinka higieninių reikalavimų, sporto įranga pasenusi, pasenusios treniravimo metodikos, nepakanka kvalifikuotų specialistų, gaunamas mažas finansavimas mokyklų sporto infrastruktūrai¹⁰⁶.

Vaikų fizinį pasirengimą galima vertinti per „Kūno kultūros ženklo programą“, kurią sudaro trys dalys: „Augti ir stiprėti“ (8–11 m.), „Kasdien judėti“ (12–13 m.) ir „Vis tobulėti“ (14–18 m.), mokinyi du kartus metuose gali tikrinti savo fizinius gebėjimus ir įvykdę normatyvus gali gauti atitinkamą ženkliauką, statistikos duomenimis ženklininkų mažėja: 2009 m. 8–18m. yra 2729 vaikai, o 2016m. 1359 vaikai¹⁰⁷. Lietuvos gyventojų fizinį pasirengimui vertinti 2006 metais patvirtinta gyventojų fizinio pajėgumo testavimo ir fizinės būklės nustatymo metodika, kurioje yra PAR-Q (Physical Activity Readiness Questionnaire) testas t.y. pasirengimo fiziniam aktyvumui klausimynas, nustatomas testuojamųjų amžius, fizinė būklė ir yra įvairioms fizinėms ypatybėms vertinimui parengti testai su vertinimo kriterijai¹⁰⁸. Moksleivių nei suaugusių fizinių gebėjimų tikrinimas yra neprivalomas dalykas, tad jam nėra sistemingai ruošiamasi, todėl juos atlikti gali, kad nori, o tai mažina fizinio pasirengimo skatinimą.

Dabartiniu metu jau yra patvirtintas projektas leisiantis stebėti vaikų fizinį pasiruošimą, bei sveikatos būklę. Apjungtos „Sveikatos apsaugos, švietimo ir kūno kultūros ir sporto sričių nacionalinių duomenų sistemos vaikų ir jaunimo sveikatos srityje, tam, kad galima būtų išryškinti sveikatą įtakojančius veiksnius, nuolat stebėti mokinių fizinio pajėgumo ir sveikatos kaitos tendencijas ir taikyti atitinkamas poveikio priemones sveikatai gerinti¹⁰⁹“. Šia vertinimo metodika, bus galima nustatyti ir stebėti vaikų fizinį pasiruošimą, bei atsižvelgiant į rodiklius skatinti mokymo įstaigas atsakingiau žiūrėti į fizinę veiklą.

¹⁰⁴ „LSU mokslininkai perspėja: Lietuvos moksleivių fizinis pajėgumas grėsmingai mažėja“, Vakarų ekspresas, 2016 lapkričio 26d., <http://www.ve.lt/naujienos/sportas/lau-mokslininkai-perspeja-lietuvos-moksleiviui-fizinis-pajegumas-gresmingai-mazeja-1510477/>

¹⁰⁵ S. Stasiulis, „Kokybiškas požiūris į vaikų ir jaunimo fizinį ugdymą“, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės., 2017 gegužės 3d.

¹⁰⁶ Ten pat.

¹⁰⁷ „Lietuvos kūno kultūros ženklas“, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017 rugsėjo 1d., <https://kksd.lrv.lt/lt/kuno-kultura-ir-sportas/kuno-kultura/lietuvos-kuno-kulturos-zenklas>

¹⁰⁸ „Dėl Gyventojų fizinio pajėgumo testavimo ir fizinės būklės nustatymo metodikos tvirtinimo 2006 m. birželio 29 d. Nr. V-353, Vilnius“, TAR, <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3E33DF5ABC>

¹⁰⁹ Ten pat.

2.3. Lietuvos sporto politiką formuojančių ir įgyvendinančių žmogiškųjų išteklių kokybinės ir kiekybinės dimensijos.

Aukšto meistriškumo sportininkų rengimas, tai sudėtingas strateginis ugdymas aprėpiantis visus fiziologinius vyksmus, psichologiją, pedagogiką, sėkme valdyme garantuoja tiek vadybinės, tiek teisinės žinios¹¹⁰. Rengiant didelio sportinio meistriškumo strategijas, sporto plėtojimo programas, veiklas būtina būti, ne tik kvalifikuotu savo srities profesionalu, bet ir puikiu vadybininku. Tik gerai koordinuojant sporto struktūrų veiklas centralizuojant sporto formavimą ir įgyvendinimą, bei maksimaliai išnaudojant sporto mokslą įmanoma pasiekti geriausius sportinius rezultatus¹¹¹. Todėl Lietuvoje anot J. Stanislovaitienės ir D. Majauskienės, tiriamos įvairios kryptys, kaip treniravimosi sporto mokslas, fiziologija ir genetika; raumenų judesių valdymas ir reabilitacija; sveikatos, fizinius ir socialinius ugdymo pokyčius visuomenėje; neįgaliųjų įgalinimas; laisvalaikio vadyba ir sociologija¹¹².

Pastaruoju metu yra apstu fizinio aktyvumo sričių, kurias žmogus gali pasirinkti pagal savo fizinį pasirengimą neperžengiant savo asmeninių gebėjimų. Sveiko, aktyvaus gyvenimo būdo propaganda ne visada žmones pastūmėja sveikatingis tikslingsiai. Labai svarbu tinkamai pasirinkti pateikiama sveikatingumo sporto informaciją, bei pakliūti pas kvalifikuotus specialistus, nes informacijos daug ir įvairios, kaip ir daug sportą pateikiančių tariamų profesionalų.

Lietuvoje yra 8 aukštojo mokslo mokyklos rengiančios sporto specialistus, tai Lietuvos sporto universitetas, kurio siūlomos studijų programos yra orientuotos į sporto mokslą ir Lietuvos edukologijos universitetas, kuris turi kūno kultūros mokytojų rengimo programą, Sveikatos mokslų universitetas siūlo sveikatinimas ir reabilitacija magistrantūros studijų programą. Šiaulių ir Klaipėdos universitetai siūlo kūno kultūros ir sporto pedagogikos studijų programas, Mykolo Romerio universitetas sporto industriją vadyba, ir yra trys kolegijos (universitetai suteikiantys profesinį bakalaurą) rengiančios kultūros ir sporto specialistus: Kauno kolegija, Marijampolės kolegija, Klaipėdos valstybinė kolegija.

Nepriklausomai nuo universitetinių studijų, Lietuvoje pagal Kūno kultūros ir sporto įstatymas Nr. X-1501 nurodo, kad asmenys neturintys aukštojo sporto išsilavinimo kūno kultūros ir sporto veiklas gali vykdyti gavę kūno kultūros ir sporto leidimus, kurių galiojimo laikas ribotas 4

¹¹⁰Česlovas Garbaliuskas, Irina Žalienė ir Linas Žalys, „Sporto organizacijų teisiniai ypatumai“, *Jurisprudencija* 62, 54 (2004): 90, <https://repository.mruni.eu/pdfpreview/bitstream/handle/007/13095/3155-6636-1-SM.pdf?sequence=1>

¹¹¹Ten pat.: 54.

¹¹²Jūratė Stanislovaitienė ir Diana Majauskienė. „Lietuvos sporto mokslo plėtros aktualijos Lietuvos sporto universitete“, *Sporto mokslas* 2,72 (2013): 3-4, http://sportinfo.lt/dokumentai/periodiniai_leidiniai/sp_mokslas/SM_2013_2.pdf

metai. Tokių leidimų problema, ta kad asmenys mokymus baigia dviejų mėnesių eigoje, kitaip negu universitetuose, juos supažindina su sporto mokslo dalykais, tačiau įsigilinti į juos neužtenka laiko. Per du mėnesius gero specialisto neparuoši, tam yra per mažas laikotarpis.

Kūno kultūros ir sporto leidimus, pagal įstatymų nustatytą tvarką Lietuvoje įsigyti galima 17-iniolikoje vietų: Lietuvos sporto universitetas; Kauno pedagogų kvalifikacijos centras, Lietuvos aerobikos federacija; Pedagogų kvalifikacijos centras; Lietuvos edukologijos universitetas; Lietuvos teniso sąjunga; Šiaulių universitetas; Klaipėdos universitetas; Kauno pedagogų kvalifikacijos centras; VŠĮ Fitneso mokymo centras „AEROMIX“; Lietuvos sambo federacija; Lietuvos sveikatos ugdymo ir stiprinimo asociacija; Asociacija „Kungfu akademija“; Kovinės savigynos ir shidokai karatė klubas „Akmangus“; Lietuvos sporto akademija; VŠĮ „Sportininkų mokymo centras; UAB „Aktive training“; R. Slaviko sunkiosios atletikos sporto šakos mokymo modulis (šis teikėjas nėra pranešęs departamentui apie mokymo modulio atitikties reikalavimus)¹¹³.

Remiantis KKSD statistiniais duomenimis apie Lietuvos sporto srities darbuotojus jų vis daugėja 2016 metais daugiausia (3 *priedas.*), nors savanorių tais pačiais metais yra net 52 daugiau, nei darbuotojų. 2014 metais savanorių skaičius ženkliai išaugo net 2485. Trenerių skaičius nuo 2011m. palaipsniui augo išskyrus 2012m., 2013m. jų buvo šiek tiek mažiau nei kitais metais, daugiausia 2016m. net 2604 ir tai 94 daugiau nei 2015m. Kūno kultūros mokytojų, lektorių, sporto vadybininkų daugiausia buvo 2012m. visais kitais metais šiek tiek mažiau. Daugiausia kitų darbuotojų yra 2016m, po to 2015m. ir 2011m..

Kaip buvo minėta šiek tiek aukščiau, labai svarbu sporto specialistų išsilavinimo lygis, lyginant 2011-2016 metus (17 *priedas*) praktiškai trenerių skaičius turinčių aukštąjį išsilavinimą nesiskiria, daugiausia 2016 metais yra trenerių ir aukštąjį mokslą įgyjusieji. Pagal sporto veiklos leidimus daugiausia dirbo 2011 metais, mažiausiai 2013m. po to palaipsniui jų skaičius augo.

Daugiausia Kūno kultūros mokytojų, lektorių, dėstytojų ir sporto vadybininkų (4 *priedas*) buvo 2012m (3333) ir 2013m. (3332) ir vos 16 mažiau 2014m., tad atitinkamai daugiausia aukštąjį išsilavinimą turinčių 2012m.. Dirbančių pagal veiklos leidimus nuo 2011m. (466 darbuotojai) palaipsniui augo ir 2016m. išaugo iki 530 darbuotojų dirbančių pagal veiklos leidimą, nors 2016m. kitų darbuotojų 136 mažiau nei 2012m, būtent tais metais ženkliai daugiausia dirbančių pagal veiklos leidimą lyginant su ankstesniais metais.

Be išsilavinimo treneriai gali įgyti kvalifikacines kategorijas, tai lyg motyvavimo sistema dirbti efektingai ir tikslingai siekiant ne tik maksimalių sportininko rezultatų, bet kartu su

¹¹³ „Kūno kultūros ir sporto veiklos leidimai,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LRV, 2017 rugsėjo 11d., <https://kksd.lrv.lt/lt/kuno-kulturos-ir-sporto-veiklos-leidimai>

pasiekimais įgyti aukštesnę kvalifikacinę kategoriją, o kartu su ja ir didesnę atlyginimą. (5 priedas.) Daugiausia neturinčių kvalifikacinės kategorijos 2014m (381), mažiausiai 2013m. (322) . Sporto trenerio kategorija turinčių daugiausia 2016m. (861), mažiausia 2013m (660). Lietuvos sporto trenerio kategoriją turinčių daugiausia 2014m (880), mažiausiai 2012m (788). Daugiausia turinčių nacionalinę kategoriją buvo 2012m (440), sekančiais metais turinčių mažėjo ir mažiausiai 2016m (393), tik vienu skiriasi 2015m.. Tarptautinę trenerio kategoriją daugiausiai turėjo 2012m (193), sekančiais metais jų kiekis vis mažėjo, o mažiausiai turėjo 2011m (141).

2.4. Lietuvos sporto politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų funkcinės veiklos analizė

Pagal Kūno kultūros ir sporto departamento metraščių statistiką 2016m. Lietuvoje veikė 1622 sporto organizacijos, kurias galima suskirstyti į nacionalinio ir miestų, rajonų, savivaldybių sporto organizacijas. Žvelgiant į ankstesnius metus (5 priedas) nuo 2012m. iki 2014m. sporto organizacijų skaičius Lietuvoje augo, po to ėmė mažėti. 2014-2016m. organizacijų skaičius sumažėjo nuo 1713 iki 1622.

Nacionalinių sporto lygmens organizacijų skaičius buvo didžiausias 2014 m. (6 priedas), tačiau iki 2016m. jų skaičius vis mažėjo, tai lėmė sporto federacijų, sąjungų ir asociacijų skaičiaus mažėjimas, 2014-2016m. -30 skirtumas, bei keliomis mažiau KKSD BĮ, UAB ir VŠĮ. Lietuvoje yra vienas Kūno kultūros ir sporto departamentas.. Lietuvos tautinis olimpinis komitetas įstaigų iki 2014m. neturėjo, po to jų skaičius išaugo iki 4. Lietuvos savivaldybių sporto mokymo įstaigų nebuvo 2012-2013m. po 1. Lietuvos tautinis olimpinis komitetas, Lietuvos neolimpinis komitetas, Lietuvos sporto federacijų sąjunga, Lietuvos savivaldybių padalinių vadovų asociacija, sporto veteranų asociacija „Penki ženklai“ 2011-2016m. turi po vieną sporto organizaciją.

Miestų, rajonų, savivaldybių sporto organizacijų skaičius 2011-2016m. palaipsniui augo (6 priedas), išskyrus 2015m. matomas nežymus sumažėjimas. 2011m. buvo 1354, o 2016m. buvo 1622., skirtumas 268.. Šiame laikotarpyje išaugio sporto klubų skaičius, labai sparčiai padaugėjo VŠĮ skirtumas tarp 2013m. ir 2016m. net 161. Sporto federacijų skaičius didžiausias 2013m., kuris mažėjo iki 2016m. skirtumas 81. Sporto įmonių 2016m. tik viena, daugiausia buvo 2012m. (9). Savivaldybės administracijos sporto padalinių savivaldybėse skaičius stabilus 32 išskyrus 2012m. jų buvo 30. Sporto padalinio SUC nuo 2011m. iki 2016m. vis mažėjo. Švietimo

padalinio SUC skaičius beveik stabilus didžiausias 2012m. 37, mažiausias 2011m. 31. Privačių SUC daugiausia 2011m. ir 2013m. po 7, mažiausia 2012m. 4.

Sporto organizacijos kiekvienus metus rengia sporto renginius Lietuvos Respublikos piliečiams. Atsižvelgiant į sporto politiką formuojančių ir įgyvendinančių institucijų veiklos rezultatus KKSD metraščiuose statistinius duomenis (4 priedas.) daugiausia sporto varžybų buvo surengta 2016m. jų skaičius augo nuo 2011m.. Skirtumas šiam laikotarpiui 12388. Sporto visiems renginių skaičius Lietuvoje iki 2014m. augo (7936) ir mažėjo iki 2016m. (7597). Sporto stovyklų skaičiaus dinamika yra nevienoda vienais metais daugiau, kitais mažiau, daugiausia sporto stovyklų surengta 2014m. mažiausia 2012m., skirtumas tarp 2011-2016m. sporto stovyklų skaičius išaugo net 1341. Kvalifikacinių renginių ir konferencijų nuo 2011m. iki 2012 sparčiai sumažėjo (268), o nuo 2012-2015m. augo (skirtumas 150), o 2016m. sumažėjo net 159.

Remiantis parengtų sportininkų skaičiaus dinamika (7 priedas.) pagal Lietuvos sporto statistikos metraščius daugiausia Olimpinių rinktinės narių parengta 2012m. net 414, o iki 2016m. vis mažėjo (80) skirtumas net -334. Parengta sportininkų Olimpinių rinktinės kandidatų daugiausia taip pat 2012m. 587, mažiausiai 2013m. (183). Parengtų Nacionalinės rinktinės narių daugiausia net 2011m. 1539 ir jų skaičius mažėjo iki 2011m. -518. Parengtų jaunimo rinktinės narių daugiausia 2013m. (1134), mažiausia 2015m. (850), 2016m. išaugo iki 931. Jaunių rinktinės sportininkų daugiausia buvo 2012m. net 1339, mažiausia 2016m. 1163 skirtumas tarp šio laikotarpio -176. Mažėjančius parengtų sportininkų rezultatus gali lemti demografiniai pokyčiai Lietuvoje, nes yra fiksuojama didelis kiekis emigruojančių tautos žmonių.

Lietuvos miestų ir rajonų sporto neformalaus ugdymo organizacijose sportuojančių vaikų iki 19 m. skaičiaus dinamika nuo 2011m iki 2013m sportuojančių skaičius (7 priedas) palaipsniui mažėjo ir sparčiai išaugo 2014m., skirtumas šiam laikotarpiui 6900. Lietuvoje daugiausia sportavo 2014m. net 150341 asmenų, kurių kiekis sparčiai mažėjo iki 2016m. 129086, skirtumas šiam laikotarpiui -21255. Pagal Lietuvos gyventojų „Spinter“ fizinio aktyvumo tyrimo duomenis 2016 m. bent vieną kartą sportavo arba užsiėmė fizine veikla 56% gyventojų¹¹⁴.

2.5. Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo vertinimas.

Visame pasaulyje sportas ir kūno kultūra užima vis didesnę reikšmę visuomenės gyvenime ir smarkiai įsirežia į politinę jo raidą. Tiek Lietuvos tiek užsienio valstybėse piliečiai

¹¹⁴“Kūno kultūros ir sporto departamentas: Lietuvos gyventojų fizinis aktyvumas: vykdytojas Spinter tyrėjas 2016 lapkričio mėn. Vilnius“, KKSD, žiūrėta balandžio 5d., https://kksd.lrv.lt/uploads/kksd/documents/files/Statistika/Tyrimai/2016_gruodzio_Spinter_ataskaita_Lietuvos_gyventoju_fizinio_aktyvumo_tyrimas.pdf

skatinami aktyviai gyventi įtraukiant juos į fizinio aktyvumo veiklas, mokoma aktyviai ilsėtis, fiziškai sveikintis, net taisyklingai maitintis ir sekti sveiko gyvenimo būdo pėdomis. Kūno kultūra yra vienas svarbiausių sveikatos elementų visuomeninėje aplinkoje, o „sportas yra esminė visos viešosios politikos strategijos, skirtos fiziniam aktyvumui didinti, dalis“¹¹⁵.

Ilgą laiką Lietuva neturėjo nei ilgalaikės nei trumpalaikės strategijos, o tai iššaukė daug su šia sritimi susietų problemų. Dėl finansavimo stygiaus, taupymo ir neracionalaus lėšų panaudojimo susiduriama su korupcija, pinigų grobstymais. Lietuvos savivaldybių sporto bazės ir įranga pasenusi, mokymo įstaigose dalis sporto inventoriaus neatitinka higienos reikalavimų, sporto infrastruktūra ir lauko rekreacija pasenusi ar jos visai nėra, trūksta sporto kvalifikuotų specialistų ir kūno kultūros, bei plaukimo mokytojų (pastaraisiais metais daugėja dirbančių pagal veiklos leidimą), mažuose miestuose pasigendama sporto renginių ir veiklų susietų su kūno kultūra, nors pagal statistika renginių skaičius pakankamai didelis lyginant su ankstesniais metais, jaučiama didelė socialinė atskirtis, didžiausias dėmesys krypta į aukšto meistriškumo sporto plėtotę (tai rodo KKS RF rėmimo fondo skirstomų lėšų statistiniai duomenys 2017m. skirta net 67% visų lėšų skirtų projektams), o sveikatingumo sporto kryptis nustumiamas kažkur tolyn.

Pastaraisiais metais bandoma visas problemas taisyti, siekiama racionalumo lėšų panaudojime įvairioms sporto ir kūno kultūros kryptims, kuriamos viešos pinigų skirstymo programos, kuriamos ir tobulinamos mokymosi ir švietimo, bei aukšto meistriškumo programos, siekiama mažinti socialinę atskirtį ir integracija į visuomenę per sportą, stengiamasi didinti prieinamumą prie sporto ir kūno kultūros, kurti ir naujinti sporto bazes.

Tačiau, kas be būtų daroma vis pritrūksta tarp institucinio bendradarbiavimo, kontrolės, ne visi projektai ir programos įgyvendinamos tikslingai, savivaldybėse trūksta specializuotų sporto bazių pvz.: plaukimo programos įgyvendinimui, švietimo įstaigose nedaugėja kūno kultūros pamokų, nors pagal LR rekomendacijas siūloma mažiausiai 3 savaitinės pamokos. Itin aukštos neigiamos sveikatos tendencijos ir ligų prevencija jaunimo tarpe kylančių dėl per menko fizinio aktyvumo. Visgi Lietuvoje nėra tobula visa sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo sistema, kuri reikalauja atsakingo kruopštaus darbo ir įstatymų, bei tam tikrų norminių aktų peržiūrėjimo.

¹¹⁵Vilma Čingienė ir Skaistė Laskienė. „Lietuvos visuomenės sveikatinimo per sportą politikos įgyvendinimas aktualijos „Europos sąjungos fizinio aktyvumo gairių“ kontekste,“ *Sveikatos politika ir valdymas* 1, 6 (2014): 118, <https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12774/1709-4794-1 PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

3. EMPIRINIS TYRIMAS: VISAGINO SAVIVALDYBĖS ATVEJIS.

Nuo 2009 m. Visagino savivaldybę sudaro vienas miestas, 16-ka kaimų ir viensėdis, čia gyvena apie 19236 gyventojų. Sporto politikos įgyvendinimą mieste kuruoja Visagino savivaldybės Švietimo, kultūros ir sporto skyrius. Daugiausia sporto organizacijų Visagine (8 priedas) buvo 2015-2016 m. (23) iš jų 20 sporto klubai, skirtumas tarp šių metų, kad vietoj Švietimo padalinio SUC 2016 metais veikė Sporto padalinio SUC, ankstesniais metais sporto organizacijų savivaldybėje buvo mažiau, smulkesnių duomenų, kokios tai organizacijos KKSD metraščiuose nėra.

Visagino savivaldybė turi 1 sporto kompleksą, 2 stadionus (1-ą 3000 vietų tribūnomis ir kitą priklausanti bendrojo ugdymo mokyklai), turi 1-ą baseiną 25m., turi 20 salių (didesnės, kaip 15x30m. yra 2, 24x12m.- 15x30m. yra 8, 10 kitų), 1-a irklavimo sporto bazė, 1-a uždara šaudykla, 8-ios krepšinio aikštelės, 1-a tinklinio aikštelė, dvi futbolo aikštės, 4 teniso aikštelės, 1 slidžių ir riedučių trasos¹¹⁶.

Daugiausia sporto varžybų Visagine (8 priedas) buvo surengta 2011m. (305), iki 2014m. sumažėjo iki 179, o iki 2016 metų varžybų skaičius išaugo iki 239. Daugiausia sporto renginių buvo 2015m. (61), mažiausiai 2011m. (40), Lyginant 2015-2016m. sportas visiems renginių sumažėjo nuo 61 iki 46. Visais metais sporto `stovyklų skaičius buvo stabilus (14) išskyrus 2014m. (21) ir 2016m. (27).

Visagino savivaldybėje (9 priedas) kūno kultūros ir sporto srityje daugiausia dirbo 2011 metais (104 darbuotojai), mažiausiai 2013m. (57 darbuotojai), 2012 ir 2014 metais darbuotojų skaičius vienodas, tik nuo 2014 m. darbuotojų skaičius pamažu mažėjo. Visagino mieste daugiausia trenerių dirbo 2014 metais (38), nors kitais metais neženkiai buvo jų mažiau, mažiausiai 2011 metais (36). Pastaraisiais metais trenerių skaičius laikosi 37. Daugiausia kitų darbuotojų dirbančių lektoriais, kūno kultūros mokytojais, dėstytojais, sporto vadybininkais buvo 2011 metais (22), mažiausiai 2014m. (11) iki 2016m po išaugo iki 17. Kitų darbuotojų daugiausia buvo 2011m net 46, o visai nebuvo 2014m. Savanorių didžiausias skaičius buvo 2012m. 43 ir mažiausias 2011m., tik 9.

Nuo 2011 iki 2015 metų dirbančių pagal veiklos leidimą nebuvo (9 priedas), tik 2016 m. 5 darbuotojai įsigijo veiklos leidimus. Aukštąjį išsilavinimą turėjo visi darbuotojai 2011, 2013,

¹¹⁶ „Miestų ir rajonų savivaldybių sporto bazės, Lietuvos sporto bazių statistika“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2017 liepos 15 d., <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>

2014 ir 2015 metais, tačiau bendras darbuotojų skaičius mažėjo. 2012 metais keturi darbuotojai neturėjo nei veiklos leidimo nei aukštojo išsilavinimo.

Nors daugiausia trenerių (10 priedas), 2014m. (38) visais kitais metais trenerių skaičius siekė 37. daugiausia turinčių aukštąjį išsilavinimą buvo 2011m. net 31, mažiausiai 2012m. ir 2013m., po 27. Pagal veiklos leidimą daugiausia dirbo 2013m. (8), mažiausiai 2012m. (1)

Visagino savivaldybėje (10 priedas) visai neturėjo trenerio kvalifikacinės kategorijos 2014m. tik 2 treneriai, visais kitais metais išskyrus 2013m. trenerių neturinčių kvalifikacinės kategorijos nebuvo. Sporto trenerių 2011-2014m. buvo maždaug vienodas skaičius (19) išskyrus 2012m. 18, o jau nuo 2014m. ėmė mažėti. Nuo 2011 iki 2016m. Lietuvos sporto trenerių ženkliai padaugėjo ir nuo 4 išaugo iki 12. Nacionalinės sporto trenerio kategorijas turinčių nuo 2011m. vis mažėjo ir nuo 12 pasiekė 8. Tarptautinę kategoriją turėjo daugia 3 treneriai 2015 m. o 2011m. tik 1.

Visagine 2011-2013m. sportuojančių skaičius sporto ugdymo centruose aprėpiantis jaunimą iki 19m. augo (11 priedas) ir pasiekė 1522 sportuojančius. Nuo 2013m. sportuojančių skaičius ženkliai mažėjo ir nukrito 2016 metais iki 1191. Tai gali lemti demografiniai pokyčiai.

Parengtų Olimpinių rinktinės narių (11 priedas) daugiausia 2011m. (2), kitais metais po 1-ą išskyrus 2013m. (0). 2014-2015m. daugiausia paruoštų kandidatų į Olimpines rinktinę po 3, nei vieno 2011m.. Daugiausia Nacionalinės rinktinės narių buvo 2016m. (19), mažiausiai 2014-2015m. (po 14). Jaunimo rinktinės narių daugiausia buvo 2016m. (15) mažiausiai 2014-2015m., tik po 7. Parengtų jaunių rinktinės narių daugiausia 2012m. (18), mažiausia 2013m. (3).

Didžiausias Visagino savivaldybės biudžetas (12 priedas) buvo 2016m., bet sportui tais metais buvo skirta mažai (682,06), o mažiausiai 2013m. (563,07). 10000 tūkst. gyventojų daugiausia atiteko 2015m., net 505 tūkst. eurų.

Sporto bazių statybai (12 priedas) 2014-2016m. daugiausia lėšų skirta iš ES 2015m. (2250,60 tūkst. eurų) išskyrus 2016m. parama nebuvo gauta, 2014-2016m. rėmėjų lėšų nebuvo gauta. Pagal Valstybės investicijų programą daugiausia surinkta 2016m. (338,00 tūkst.), o savivaldybės biudžeto lėšos daugiausia skirta 2015m. (380,20 tūkst. eurų) visai neskirta 2016m.

3.1. Visagino sporto centro bendroji charakteristika.

Visagino sporto centras, kaip juridinis asmuo yra dviejų organizacijų sąjunga susikūrusi reorganizacijos metu 2009 metais spalio 28d. sujungus Visagino akrobatikos sporto mokyklą ir Visagino kūno kultūros ir sporto centrą. Visagino sporto centrui priklauso 1-a futbolo

aikštė, 1-as stadionas daugiau nei 3000 vietų tribūnomis, 1-a salė 24x12m.-15x30m. ir 5 kitos salės, bei irklavimo sporto bazė¹¹⁷.

Visagino sporto centre po reorganizacijos išlaikyta net 13 sporto šakų: sportinė akrobatika, aerobinė gimnastika, akrobatiniai šuoliai ant batuto, šuoliai ant akrobatinio takelio, graikų- romėnų imtynės, slidinėjimas, biatlonas, baidarių ir kanojų irklavimas, sportiniai šokiai, lengvoji atletika, futbolas, krepšinis.

2016 metais čia dirbo 82 darbuotojai iš jų 37 treneriai. Treneriai pagal darbo rezultatus turi kvalifikacines kategorijas: 15 sporto trenerio, 12 Lietuvos sporto trenerio, 8 Nacionalinio sporto trenerio, 2 Lietuvos nusipelnusio sporto trenerio. Iš jų 28 turi aukštąjį kūno kultūros išsilavinimą ir 6 dirba pagal veiklos leidimą. Kitų kūno kultūros ir sporto specialistų, kaip sporto vadybininkai yra 6, iš jų tik 3 turi aukštąjį išsilavinimą. Kitų darbuotojų yra 39 iš jų 29 moterys¹¹⁸.

2016 metais čia sportavo 781 sportininkai: baidarių ir kanojų irklavimas 88, biatlonas 18, boksas 28, futbolas 141, graikų romėnų imtynės 48, krepšinis 57, lengvoji atletika 11, lygumų slidinėjimas 20, aerobinė gimnastika 48, akrobatiniai šuoliai ant takelio 74, sportinė akrobatika 199, sportiniai šokiai 49 sportininkai. Lyginant su ankstesniais 2015 metais, sportuojančių skaičius sumažėjo bendrai visose sporto šakose 32 sportininkais¹¹⁹.

Atsižvelgiant į parengtų sportininkų skaičiaus dinamiką per 2011-2016m. (12 priedas) 2011m. buvo parengta net 2 Olimpinės rinktinės nariai, o 2012m. po vieną. Olimpinės rinktinės kandidatų buvo parengta net po 3 2014 ir 2015m., nei vieno 2011m. Daugiausia Nacionalinės rinktinės narių buvo parengta 2014m. (22), mažiausiai 2012m. (9). Jaunimo rinktinės narių daugiausia parengta 2015m. (15) mažiausiai 2014m. (4), o Jaunių rinktinės narių daugiausia 2012m. (18), mažiausiai 2013m. (3).

Visagino sporto centre per 2014-2016m. (13 priedas) daugiausia surengta varžybų 2016m., net 217, mažiausiai 2014m. (128), Sporto renginių daugiausiai vyko 2015m. (17), mažiausiai 2016m. (7). Sporto stovyklų skaičius didžiausias 2016m. (27), mažiausias 2015m. (14). Seminarų ir konferencijų skaičiaus dinamika nežymiai svyruoja, daugiausiai tokio pobūdžio renginių 2016m. (11), mažiausiai 2014m. (10).

Visagino sporto centras (13 priedas) tik vieną kartą per 2014-2016m. buvo finansuojamas KKSD lėšomis, Iš ministerijų ir kitų valstybinių institucijų VSC daugiausia lėšų

¹¹⁷ „Sportininkų ugdymo centrų sporto bazės“, Lietuvos kūno kultūros departamentas, 2017 rugsėjo 25 d., <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>

¹¹⁸ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Lietuvos kūno kultūros akademija, 2017 liepos 15 d., <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>

¹¹⁹ „Miestų, rajonų, savivaldybių sporto organizacijų sportuojantieji ir treneriai pagal sporto šakas“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2017 birželio 15 d., <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>

buvo skirta 2014m. (24,63 tūkst. eurų), 2016m. daugiausia lėšų skyrė savivaldybė (627,46 tūkst. eurų), Nors SUC moksleivių pajamos visais metais panašios, daugiausia surinkta 2015m. (38,91 tūkst.). O iš ūkinės komercinės veiklos daugiausia gauta yra 2014m. (11,63 tūkst.), tais pačiais metais lyginant su vėlesniais daugiausia surinkta ir iš rėmėjų (8,18 tūkst.). Visais kitais metais parama iš visų pajamų šaltinių ženkliai mažesnė pvz.: bendras pajamų kiekis 2014m yra 693,05tūkst., 2015m. 693,05 tūkst. Eurų, 2016m. 688,94 tūkst. eurų.

Atitinkamai pagal pajamas, daugiausia išlaidų (14 priedas) buvo 2015m. Visais metais daugiausia išleista buvo darbo užmokesčiui treneriams 2016m. (244,40 tūkst.), po to kitiems darbuotojams (221,80 tūkst.), Mokomajam darbui ir varžyboms daugiausia pinigų buvo išleista 2014m. (24,78 tūkst.). Ženkliai skiriasi išlaidos ilgalaikiam turtui ir inventoriui 2015m. išleista net 17 tūkst., o apskritai mažiausiai išlaidų visais metais yra medikamentams ir maisto papildams. Sporto bazių ir patalpų nuomai dvigubai daugiau nei 2014m. yra 2015m. (10,26). 2016m. nėra išlaidų nei draudimo nei patalpų nuomai. Daugiausia draudimo išlaidų yra 2014m. (1,4 tūkst.) Pakankamai daug 2014 metais buvo išlaidų komunalinėms paslaugoms (77,40 tūkst.) ir kitų išlaidų (30,36 tūkst.). Visais metais pajamos ir išlaidos sutapo, daugiausia pajamų ir išlaidų buvo 2015m. (693,05), kitais metais šiek tiek mažiau.

3.2. Empirinio tyrimo metodologijos pasirinkimas.

Prieš atliekant tyrimą buvo išnagrinėti bendrieji sporto politikos aspektai, po to išanalizuota Lietuvos sporto politika, jos formavimas ir įgyvendinimas, bei Lietuvos sporto politikos įgyvendinimas Visagino savivaldybėje.

Problema: kaip tobulinti Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimo sistemą?

Tikslas: Išsiaiškinti Visagino savivaldybės sporto darbuotojų nuomones apie Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimo efektyvumo politines nuostatas.

Tyrimo procesas:

1. Sudaryti klausimyną paremtą teorine darbo dalimi.
2. Parinkti kompetentingus ir patyrusius ekspertus sporto ir kūno kultūros srityje.
3. Informuoti informantus apie vykstantį tyrimą ir jo tikslą.
4. Atlikti surinktų tyrimo duomenų turinio analizę.

Tyrimo metodas: tyrimo tikslui pasiekti, buvo pasirinktas kokybinis tyrimo metodas, taikant pusiau struktūruotą interviu (interviu gaires). Interviu klausimai buvo iš anksto apsvaistyti remiantis magistrinio darbo problematika. Struktūruoto interviu metu siekiama sužinoti informantų subjektyvias nuomones apie Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimą Lietuvoje, bei raišką Visagino savivaldybėje. Pusiau struktūruoto interviu metu bendraujama su informantu tiesioginio interviu forma, pasirenkant individualų pokalbį, pokalbio metu užduodamų klausimų atsakymai fiksuojami, o informanto mintys interpretuojamos.

Tyrimo instrumentas: užduočių klausimynas sudarytas remiantis magistro problematika darbo ir teorinėmis koncepcijomis apie sporto politikos formavimą ir įgyvendinimą Lietuvoje ir Visagino savivaldybėje. Klausimai sugrupuoti į tris grupes t.y. į bendrus klausimus apie Lietuvos sporto politikos formavimą ir įgyvendinimą, apie sporto politiką artimus informanto aplinkai Visagino savivaldybėje ir apie Lietuvos sporto vystymosi ateitį.

Pirmos grupės klausimai (2 lentelė) apie Lietuvos sporto politiką išskiriami pogrupiais, kurie susieti su tam tikromis sporto politikos dalimis apie: teisinę ir įstatyminę aplinką; apie integraciją per sportą; Lietuvos sporto finansavimą; Lietuvos sporto politikos projektus ir strategines programas; Lietuvos sporto institucijų funkcinės veiklos kryptis; Lietuvos sporto srities darbuotojų kompetenciją. Tokiu būdu siekiama detalios informantų nuomonės apie įvairias sporto politikos sritis Lietuvoje.

Antros grupės klausimai yra artimi informanto aplinkai. Šiais klausimais siekiama išsiaiškinti požiūrį ir vertinimus Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo pasekmes Visagino savivaldybėje.

Trečios grupės klausimas yra bendras apie Lietuvos sporto vystymosi ateitį, kuriuo siekiama gauti informacijos apie jo požiūrį apie Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimo vystymą ateityje. Viso interviu metu siekiama išsiaiškinti ne tik detalią informantų nuomonę apie sporto politiką Lietuvoje, bet stiprias ir silpnas puses, kurios koreguotinos ir tobulintinos.

2 lentelė. Empirinio tyrimo užduočių klausimynas

I Grupė	Bendri Klausimai apie Lietuvos sporto politikos formavimą ir įgyvendinimą
I Pogrupis	Klausimai apie teisinės - įstatyminės bazės aplinką.
	1. Įvertinkite Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo įstatyminę - teisinę aplinką.
	2. Kaip svarbus Lietuvos sporto politikos formavimui „LR kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501“ ?
	3. Išskirkite reikšmingus šio įstatymo paskirties aspektus formuojant ir įgyvendinant sporto politiką Lietuvoje.
II Pogrupis	Integracija į visuomenę per sportą

	4. Ar sutinkate, kad nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų visuomenėje vyksta integracija per sportą?
	5. Ar sutinkate, kad Lietuvoje nepažeidžiamos neįgaliųjų lygios galimybės ir socialinė integracija per sportą?
III Pogrupis	Klausimai apie Lietuvos sporto politikos finansavimą.
	6. Kaip vertinate pasikeitusią Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo finansavimo sistemą?
	7. Kokios yra esminės sporto ir kūno kultūros finansavimo problemos ir jų priežastys Lietuvoje? (pateikite iki 3 problemų)
	8. Kaip reikšmingos sporto finansavimo problemos Jūsų atliekamam darbui?
IV Pogrupis	Klausimai apie Lietuvos sporto politikos projektus ir programas.
	1. Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos tikslas yra teisingas ir racionalus sprendimas siekiant tobulo sporto sistemos Lietuvoje?
	2. Kaip Lietuvos sporto politikos įgyvendinančiom institucijoms pavyksta realizuoti strategijos numatytus tikslus?
	3. Prioritetine seka išvardinkite strateginių tikslų (1,2,3,4) svarbą nuo:
	4. Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategija yra veiksminga?
	5. Ar sutinkate, kad vaikų mokymo plaukti programa yra veiksminga?
V Pogrupis	Lietuvio sporto institucijų funkcinės veiklos kryptys
	6. Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių vietos savivaldos funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai?
	7. Ar sutinkate, kad Kūno kultūros ir sporto departamentui prie LRV tenka sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijos, tame tarpe ir finansinės?
	8. Įvertinkite KKSD sporto politikos formavimo, įgyvendinimo ir asignavimo skirstymo funkcijos funkcijas
	9. Ar esate susipažinęs/usi su Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo veikla ?
	10. Kaip vertinate Fondo veiklą?
VI Pogrupis	Klausimai apie Lietuvos sporto politikos darbuotojų kompetenciją
	11. Kaip reikšmingas kūno kultūros ir sporto veiklos leidimas sporto srities darbuotojo ar trenerio kompetencijai?
	12. Ar sutinkate, kad Lietuvos sporto politikoje egzistuoja etikos problemos?
II Grupė	Klausimai apie Lietuvos sporto politikos įgyvendinimą artimi informanto aplinkai: Visagino miesto savivaldybėje
	13. Kaip vertinate Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatus Visagino miesto savivaldybėje.
	14. Kiek reikšmingi Jums Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatai Visagino miesto savivaldybėje?
	15. Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių organizacijų Visagino mieste funkcinės veiklos kryptys vykdomos tikslingai
	16. Kaip vertinate Lietuvos sporto politiką įgyvendinančio personalo Visagino sporto centre kompetenciją
III Grupė	Bendras klausimas apie Lietuvos sporto ateitį
	17. Kaip įsivaizduojate Lietuvos sporto ateitį 2020 m. įgyvendinus valstybinę sporto plėtros strategiją?

Tyrimo organizavimas: Siekiant išsiaiškinti apie tiriamą reiškinį buvo remtasi rekomendacijomis apie kokybinio tyrimo dalyvių parinkimą: labai svarbu, kad tyrimo dalyviai būtų ypatingų ir specifinių savybių, turėtų tam tikrų savybių ir patirties, nes tai jiems leistų geriausiai

atspindėti tai, kas yra tiriama ir maksimaliai suteikti informacijos apie tiriamąjį reiškinį¹²⁰. Atsižvelgiant į Visagino savivaldybės sporto industrijos situaciją, reikėjo tikslingai pasirinkti informantus. Norint sužinoti įvairias nuomones apie tiriamą reiškinį buvo pasirinkti informantų atrankos kriterijai.

Informantų pasirinkimo kriterijai:

- Tiesiogiai susijęs su Lietuvos sporto politikos įgyvendinimu;
- Dirbantis sporto ir kūno kultūros srityje;
- Priklausantis Visagino miesto tarybai;
- Priklausantis komisijoms ir darbo grupėms;
- Yra arba buvo didelio meistriškumo sportininkas/ė.

Atrinkus informantus pagal atrankos kriterijus buvo su jais susisiektas telefonu, arba išsiųsti laišakai su prisižadavimu ir informacija apie darbo tyrimą ir jo tikslą, akcentuojant, kad informacija bus naudojama tik MBD darbe ir konfidencialiai, bei klausimu ar sutinka prisidėti prie tyrimo. Su interviu klausimyne nurodytais klausimais buvo siūloma susipažinti iš anksto, tačiau nei vienas informantas nepageidavo su jais susipažinti anksčiau nei įvyks interviu. Tačiau pradžioje tyrimo buvo pasirinktas kokybinio tyrimo užduočių klausimynas buvo per daug abstraktus ir apklausus du iš informantų buvo priimtas sprendimas, kad jis nėra tinkamas ir pakankamai informatyvus tolesnei tyrimo eigai. Su vienu iš tyrimo dalyvių buvo itin sudėtinga, pagal pareigas jo kompetencija turėjo būti viena didžiausių, tačiau dėl skurdžių lietuvių kalbos žinių ir ribotos kompetencijos savo užimame poste interviu informatyvumas buvo žemas ir antruoju bandymu interviu apklausai nebuvo atrinktas. Ryšiu su tuo, kad pirminį klausimyną reikėjo koreguoti buvo atsiprašyta visų tyrimo dalyvių ir perkelti susitikimo laikai. Tai užtruko laiko, tačiau informantai toleravo iškilusius sunkumus. Antru bandymu interviu pokalbis įvyko su visais atrinktais informantais iš anksto sutartu jiems patogiu laiku ir vieta. Interviu komplikavo kelių informantų prasta valstybinė kalba, nes reikėjo dalinai versti į rusų kalba klausimus, bei jų atsakymus.

Tyrimo imtis: Interviu dalyviai yra susieti su sporto politikos formavimu ir įgyvendinimu Lietuvoje. Interviu metu siekta gauti kuo įvairesnę informaciją, kad tai būtų ne tik aukšto rango sporto srities darbuotojai, bet ir asmenys, kurie sporto politiką įgyvendina žemesniame range arba kitaip yra susieti su sportu ir kūno kultūra. Tyrimui atrinkti informantai dirbantys sporto politiką įgyvendinančiose institucijose.

¹²⁰Inga Gaižauskaitė ir Natalija Valavičienė, *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu* (Registru Centras: 2016), https://wdn.ipublishcentral.com/association_lithuania_serials/viewinside/185690150708325

Tyrimo etika: tyrimo dalyviams buvo pranešta, kad gauta informacija bus naudojama konfidencialiai ir nepažeidžiant jų asmeninių teisių. Tyrimo dalyviai galėjo dalyvauti laisvanoriškai nevaržant jų pasirinkimo laisvės.

Duomenų apdorojimas ir analizė: siekiant išsaugoti anonimiškumą ir konfidencialumą, dėl Visagino savivaldybės mažos demografinės padėties visi interviu pokalbiai buvo rašomi ranka, analizuojami ir grafiškai apdorojami „Microsoft Word“ programa.

3.3. Empirinio tyrimo metu gautų rezultatų analizė

Informantų bendroji charakteristika: tyrime dalyvavo sporto politiką įgyvendinantys asmenys, dalis jų užimantys atsakingas pareigas Visagino savivaldybėje ir Visagino sporto centre. Tyrimo dalyvavo specialistas, vedėja, direktorius, pavaduotoja, metodininkė, kūno kultūros mokytojas, miesto tarybos nariai: treneris ir buvęs sportininkas. Siekiant užtikrinti konfidencialumą informantams priskiriami kodai VMS1, VMS2, VSC1, VSC2, VSC3, TNS, TNT, KKM.

Tyrimo metu gauti rezultatai: I grupė. Bendri klausimai apie Lietuvos sporto politikos formavimą ir įgyvendinimą. I pogrupis. klausimų apie teisinę-įstatyminę bazės aplinką. Pirmasis klausimas šiame pogrupyje *„Ivertinkite Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo įstatyminę-teisinę aplinką.“* Labai gera teisinė-įstatyminė bazė pasirodė dviem informantams, nes yra „Olimpinio pasiruošimo programos“, „mokamos rentos“, remiamasi į kūno kultūrą ir žmones, kuriamos sporto tradicijos. Gera mano vienas informantas, nes išlaikomas didelis dėmesys sportui ir jo populiarinimui. Trys informantai mano, kad teisinė įstatyminė aplinka yra patenkinama, nes Lietuvoje ruošiami „tik profesionalūs sportininkai“ arba „sportas prilyginama kūno kultūrai“, o tarp didžiausių sporto institucijų „vyksta diskusijos“, bandoma ieškoti įstatymų pataisų, bet jie kertasi su interesų grupėmis. Vienas informantas įvardino, kad LT teisinė įstatyminė bazė yra silpna dėl susikalbėjimo tarp institucijų stokos.

3 lentelė. Lietuvos sporto politikos įstatyminės-teisinės aplinkos vertinimas

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
Stiprybės	Tarp institucinis bendradarbiavimas	<i>Vyksta darbas ir diskusijos tarp KKSD, LTOK ir federacijų VMS2</i>
	Sportininkų skatinimo sistema	<i>Sutvarkytos programos liečiančios sportininkų pasiruošimą Olimpiadoms Yra rentos KKM</i>
	Sporto populiarinimas	<i>Daug dėmesio skiriama sportui ir jo populiarinimui, informacijos sklaidai apie sportą ir jo naudą visuomenei VSC3 Turime geras bokso tradicijas TNT</i>

	Žmogiškieji ištekliai	<i>Turime jaunų talentingų trenerių TNT</i>
	Infrastruktūra	<i>Daugelyje Lietuvos miestų yra tinkamos ir pritaikytos boksui sporto bazės TNT</i>
Silpnybės	Kandidatų į nacionalinę Olimpinę rinktinę palaikymo stoka	<i>Daug trūkumų ruošiami tik profesionalūs sportininkai, bet nėra rezervinių sportininkų mokyklų, bei trūksta palaikymo, tokiems asmenims, kurie kandiduoja į nacionalinę Olimpinę rinktinę. Juos reikia palaikyti ir šiek tiek padėti, nes tai Lietuvos sporto ateitis TNS. Mažai dėmesio būsimoms sporto žvaigždėms, kurioms reikia bent mažo palaikymo, kad užkariauti pasaulinę areną TNT.</i>
Silpnybės	Sporto prilyginimas kūno kultūrai	<i>Sportas prilyginamas kūno kultūrai, tad dalis įstatymų netikslingai veikia VSC2. Viskas kol kas remiasi į kūno kultūrą ir žmones TNT.</i>
	Vystomas masiškumas	<i>Vystomas masiškumas, bet nėra konkrečių aiškių kriterijų, kaip savivaldybėms tą daryti. Deja yra tik pasakymas ugdome masiškumą, bet jei ugdome masiškumą, reiškias į ateities sporto viltis neinvestuojame. TNS</i>
	Interesų grupių nesutarimai	<i>Ji šiuo metu probleminė. Ruošiamos įstatymų pataisos kertasi su interesų grupėmis t.y. federacijomis, sporto klubais, sporto mokymo įstaigomis. VSD2</i>
	Darbuotojų skatinimo sistema	<i>Bandoma kažką koreguoti, bet nuo to žmonės kenčia. Mokami labai žemi atlyginimai, reikėtų atsižvelgti į jaunus specialistus, kaip jiems kurti šeimas tik pabaigus mokslus. Trūksta skatinimo priemonių, palaikymo, kol kas sistemoje viskas tik formalumo lygmenyje, trūksta realistiškumo, o tai baisiai liūdina, tad iš Lietuvos bėga jauni darbingi specialistai, nes išgyventi sunku VSC2.</i>
	Ne pakankamas finansavimas	<i>Mažas finansavimas VSC3.</i>
	Tarp institucinis bendradarbiavimas	<i>Manau, pirmiausia Olimpinis komitetas neranda bendros kalbos su KKSD, o antra KKSD neranda bendros kalbos su ŠMM. Jei rastų bendrą kalbą išteklių paskirstymas ir priežiūra būtų racionalesnė. Dabar vyrauja dviprasmybė VSM1.</i>
Nei silpna nei stipru	Paramos reglamentacija	<i>Iš dalies yra sponsoriavimo sritis, kuri yra ir tai džiugina, bet nepakankamai išbaigta sistema KKM.</i>

Antrasis klausimas skirtas įvertinti Kūno kultūros ir sporto įstatymo svarbumą. „Kaip svarbus Lietuvos sporto politikos formavimui „LR kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501“?“ Užduotas klausimas dalį informantų privertė susimastyti, dvejoti ir gerai pasvarstyti, du informantai bandė perkelti interviu vėlesniam laikotarpiui dėl poreikio įsigilinti į klausimą. Iš galimų variantų penki informantai atsakė, kad šis įstatymas yra svarbus manydami, kad jis „sureglamentuoja visas veiklas“, „sureguliuoja organizacijų darbą“, „nustato kompetencijas“, įstatymo dėka reguliuojama sporto aplinka Lietuvoje, visuomenės sveikatos gerinimas, socialinės atskirties mažinimas, tačiau vienam iš penkių informantų įstatymas pasirodė tobulintinas ir sukėlė daug abejonių. Du informantai nėra tikri dėl jo svarbumo manydami, kad tai „ne iki galo išgrynintas įstatymas“, dėl to jis „nėra labai svarbus dokumentas“ apgailestavo vienas iš jų. Informantai, kurie dirba savivaldybėje linkę abejoti įstatymo

efektyvumu, o tie kurie mažiau susiduria arba visai nesusiduria su šiuo įstatymu linkę manyti jo didesnę įtaką formuojant sporto politiką Lietuvoje.

4 lentelė. Kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. X-1501 svarba

Kategorija	Teiginys
Nustato kompetencijas	<i>Nustato kompetencijas VSC2</i>
Veiklų kontrolė	<i>Tinkamai sureguliuoja visas veiklas VSC3 Sureguliuoja visų sporto organizacijų darbą VSC2 Reguliuoja su sportu susietas veiklas VSC2 Be jo sunku būtų dirbti, nes jis reguliuoja visą sporto aplinką Lietuvoje KKM</i>
Tarp institucinis koordinavimas	<i>Jis neišvengiamas sporte, sporto auklėjime, visuomenės sveikatos gerinime ir socialume TNT</i>
Silpnas įstatymo reglamentavimas	<i>Dar ne iki galo išgrynintas įstatymas VMS2. Ji reikia tobulinti, tobulinti... TNS. Nėra labai svarbus dokumentas, kaip be būtų gaila VMS1.</i>

I grupės trečiasis klausimas skirtas išsiaiškinti pagal asmeninį svarbumą įstatymo paskirties dalis „Išskirkite reikšmingus šio įstatymo paskirties aspektus formuojant ir įgyvendinant sporto politiką Lietuvoje“. Du informantai mano (14 priedas), kad labai reikšmingas yra reglamentuoti profesionalaus sporto pagrindus, renginių ir varžybų organizavimo principus. Šešiems informantams reikšminga yra kūno kultūros ir sporto principų nustatymas ir valstybės ir savivaldybių institucijų kompetencijų sporto ir kūno kultūros srityse reglamentavimas. Po penkis informantus mano, kad reikšmingi yra trys paskirties aspektai vienas iš jų reglamentuojantis kūno kultūros ir sporto organizavimą, bei pratybas švietimo ir mokslo įstaigose, antras reglamentuojantis nevyriausybiinių kūno kultūros ir sporto organizacijų kompetencijas, bei trečias nustatantis sporto statinių reikalavimus. Reglamentuojama kūno kultūros ir sporto specialistų veikla reikšminga keturiems informantams, o trys mano, kad reikšminga profesionalaus sporto plėtros pagrindai. Informantai dirbantys veiklose kuriose mažiau tenka susidurti su šiuo įstatymu įvardino principus labiau reikšmingais, o savivaldybės darbuotojai labiau abejojo dėl jų reikšmingumo. Dviejų informantų nuomone svarbus yra dėmesys į visuomenę ir konkretumas siekiant tikslų ir kompetencijų nustatyme. Pati reglamentacija silpna, nes trūksta konkretumo ir aiškumo, - taip teigia trys informantai. Neturėjimas konkrečios strategijos ir vykdymo racionalumas yra reikšmingi neigiami šio įstatymo aspektai trijų informantų nuomone. Principų įgyvendinime svarbu skatinimo sistema, teigia vienas informantas.

5 lentelė. Reikšmingi LR Kūno kultūros ir sporto įstatymo paskirties aspektai

Kategorija	Teiginys
Dėmesys visuomenei	<i>Viskas yra labai svarbu ir reikšminga ugdant sveiką visuomenę, siekiant sporto naudos ir suvokimo TNT</i>

Dėmesys konkretumą	<i>Viskas yra svarbu, nes principų ir nustatymų dėka yra konkretumas. Savivaldybėms svarbu žinoti, kur kreipti dėmesį, kurias kompetencijas rinktis. TNS</i>
Silpna reglamentacija	<i>Kūno kultūros ir sporto programos tobulintinos, nes treneriai, tai mokytojai, tai specialistai, tai vėl kas nors. Trūksta aiškumo ir tikslumo KKM. Tiesa pasakius seniai varčiau tai, nes jau 5metai ieškau redakcijos šio įstatymo. Jį vis žadama koreguoti. Jau pasikeitė ir darbo grupės ir parlamentinė veikla, bet nieko naujo nėra. Šis įstatymas jau morališkai pasenęs ir tobulintinas VMS1.</i>
Kompetencijų sureguliuojimas	<i>Betvarkė. Svarbu sureguliuoti valstybės ir savivaldybės kompetencijas TNS.</i>
Skatinimo problema	<i>Labai svarbu skatinti, nes šioje vietoje linkstama sutaupyti ir nesilaikoma standartų VSC3</i>
Nėra realios strategijos	<i>Valstybė neturi realios strategijos, ji nori masės žmonių įsitraukusių į sportinę veiklą, tačiau nori ir rezultato TNS Baseinų statymo problema, tai daroma be didelės strategijos regionuose ir visiškai neapgalvotai, nes vieni rajonai turi jų daug, vieni nei vieno. Na o kitiems sporto objektams irgi jokios strategijos nėra TNS.</i>
Vykdymo racionalumas	<i>O šiaip visi punktai manau svarbūs, jeigu jie vykdomi tinkamai VSC3.</i>
Laiko stoka	<i>Reikia laiko patikrinti pakeitimus VSD2.</i>

II pogrūpis. Integracija į visuomenę per sportą. II pogrūpio klausimas apie integraciją „Ar sutinkate, kad nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų visuomenėje vyksta integracija per sportą?“. Labai svarbu žinoti, kaip jų manymu tai vyksta ir ar apskritai vyksta. Šeši informantai sutinka, vienas iš respondentų labai abejojo, tačiau likusieji respondentai integraciją per sportą įžvelgia jau nuo mokyklos pradinių klasių žaidžiant mišrioje komandoje kūno kultūros pamokose, vėliau integracija tęsiasi aukštesnio rango varžybose tarp skirtingų tautų, sporto klubuose, kur „niekas nežiūri, kokios tu socialinės padėties“. Vienas iš sutinkančių informantų jaučia, kad bandoma užkirsti tarptautinė integracijos vyksmus nepalaikant rezervinių sportininkų.

6 lentelė. Integracija per sportą

Kategorija	Subkategorija	Teiginiai
Mikro lygmenyje	Mokykloje	<i>Taip, integracija vyksta jau nuo pradinių klasių, stengiamasi neišskirti ir neakcentuoti skirtumų, daromos mišrios komandos tiek tautų, socialinių sluoksnių, tiek lyčių skirtumuose. KKM</i>
	Sporte	<i>Abejoju, bet iš dalies sutinku VMS1</i>
	Sporto klubuose	<i>Na žmonės lanko sporto klubus, ten susitinka skirtingų socialinių padėčių asmenys, bendrauja VSC3</i>
Mezo lygmenyje	Varžybose	<i>Daug bendraujama su žmonėmis, dalyvavimas varžybose suveda su naujomis pažintimis, o ten susitinkama ne tik su vienos tautos, bet skirtingų tautų atstovais, manau tenai niekas nežiūri kokios tu socialinės padėties, visi eina vedami bendro tikslo, kuris suartina VSC2.</i>
Makro lygmenyje	Tarptautiniame kontekste	<i>Liūdna, kad yra potencialių sportininkų, o tavęs nepalaiko, juk jie Lietuvą gali išgarsinti. Iš dalies bandoma užkirsti kelią į integraciją tarptautiniame lygmenyje TNT</i>
	Politikoje	<i>Paskutiniu metu politika nori kištis į sportą, o sportas, tai puiki priemonė skirtingų tautų žmonėms bendrauti, o dabar palengva tai</i>

		<i>keičiasi ir sportas tampa politikos dalimi.</i>
--	--	--

Antrasis II pogrupio klausimas yra apie neįgaliųjų lygiąsias galimybes ir integraciją per sportą „*Ar sutinkate, kad Lietuvoje nepažeidžiamos neįgaliųjų lygios galimybės ir socialinė integracija per sportą?*“. Šio klausimo metu siekiama išsiaiškinti ar tikrai neįgalūs asmenys Lietuvoje gali gyventi lygiomis galimybėmis su sveikaisiais, neskaitant savo negalios. Šeši atsakė, kad sutinka manydami, kad Lietuvoje šiuo metu yra pakankamai didelis dėmesys skiriamas žmonėms su negalia ir sudarytos ne tik „teisinės sąlygos“, bet ir lygios galimybės neįgaliesiems integruotis į visuomenę, jie gali dalyvauti varžybose ir gyventi su įgaliais žmonėmis, dalyvauti jiems skirtuose renginiuose užsiimti patinkančia veikla, bendrauti tarpusavyje, net finansinis palaikymas yra tinkamas. Vienam respondentų kilo abejonių ar visoje Lietuvoje neįgaliesiems sudarytos integracijai sąlygos per sportą. Vienas iš interviu dalyvių pasisakė, kad nėra tikras dėl lygių galimybių, nes rentų dydžiai įgaliesiems ir neįgaliesiems sportininkams už aukščiausius rezultatus sporto varžybose ženkliai skiriasi.

7 lentelė. Lietuvoje neįgaliųjų lygios galimybės ir socialinė integracija per sportą

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
Lygios galimybės	Varžybinė sistema	<i>Aš už tai, kad neįgalūs sportininkai būtų tokie, kaip visi, nes jie lygūs, kaip mes pvz.: irklavime, plaukime mes visi drauge gyvenome, naudojome taip pačiais daiktais, dalyvavom varžybose, žinome skirtingose kategorijose, būdavo keista, kai iš valtės iškart sėdai į neįgaliųjų vėžimėlį, bet prie to pripranti. Manau jiems suteiktos lygios galimybės socializacija ir integracija TNS. Nes neįgaliesiems sudarytos čia sąlygos sportui, būtent čia jie gali bendrauti tarpusavyje ir integruotis į visuomenę VSC3. Dabar jau labai atkreipiamas dėmesys į žmones su negalia, rengiamos varžybos ir kiti renginiai VSC2. Taip, dabar yra parolimpinės žaidynės, jie visi gali realizuoti save. Šiuo metu yra atvertos visos lygios galimybės neįgaliesiems TNT.</i>
	Teisinis reglamentavimas	<i>Negaliu absoliučiai teigti, kad visoje Lietuvoje suteiktos galimybės, bet jei žmogus nori ir ieško tada atranda. Bet jeigu sėdi namie ir laukia kažko, tada ne. Teisinės galimybės visos yra, visa tai erdvės tobulinimui VMS1.</i>
	Premijų dydis	<i>Puiki skatinimo sistema, kas liečia pinigus sutinku, kad premijos jiems mažesnės už aukšto rango varžybas, nei įgaliesiems sportininkams. Neįgalūs negali būti lygiaverčiai su sveikais sportininkais, parolimpinėse žaidynėse dalyviu skaičius rungtyse žymiai mažesnis, o ir pasiruošimo reikia mažiau. Žinoma labai palaikau juos ir džiaugiuosi, kad tokie žmonės atranda jėgų sportuoti. Bet visgi neįgalus sportininkas niekad nepadarys tiek kiek sveikas pvz.: vienas irklautojas užimdavo paskutines vietas aukšto rango varžybose, tačiau gavęs traumą jis sportinę karjerą tęsė tarp neįgaliųjų ir tapo Pasaulio neįgaliųjų čempionu., bet tarp sveikų sportininkų jis niekad nebūtų pasiekęs tiek kiek būdamas neįgalus, nes jam tiesiog nepakako fizinio pasiruošimo, tai kodėl jam turi mokėti tiek kiek visiems? TNS. Dėmesys pakankamai didelis. Verkia jie dėl premijų dydžio, kad</i>

		<i>jiems yra blogai, bet tikrai jie nenuskriausti, kiek projektų ir programų, kiek pagalbos šie asmenys gauna iš šalies, daug tikrai daug į juos investuojama, tegul neverkia. Kokia čia tarp jų konkurencija, kai į parolimpiadą susirenka tiek dalyvių tam tikrose rungtyse, kad tiek kitąkart sportininkų važiuoja miesto atstovauti miesto, o ir pasiruošimo daug mažiau, ne, ne čia negali būti ir kalbos apie vienodas premijas, jie turėtų patys, tai suprasti VSD2.</i>
Nėra lygių galimybių	Premijų dydžio nustatymas	<i>Nesu tikras, nes tuo pačiu, kai parolimpiadoje Vilius laimėjo jam nebuvo premija lygi tokia pati, kaip įgalių, nors žinoma ir konkurencija skiriasi, tačiau jei lygios galimybės, tai turi būti lygu. Viskas priklauso nuo žmonių iniciatyvumo KKM.</i>

III grupė. Klausimai apie Lietuvos sporto politikos finansavimą. Pirmasis klausimas iš šio pogrupio skamba taip.: „*Kaip vertinate pasikeitusią Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo finansavimo sistemą?*“ šiuo klausimu norima sužinoti subtilią informantų nuomonę ir vertinimą apie pasikeitimus sporto finansavimo srityje. Informantai šią sistemą vertino taip.: patenkinamai 3, silpnai 2, gerai 1. Tačiau vienos respondentas komentare įvertino finansavimo sistemą „silpnai“, nors pasirinko vertinimą „patenkinamai“. Renta, kaip tinkamą finansavimo sistemos elementą įvardino vienas respondentas. O decentralizuotas finansavimas kelia įtarimus apie lobizmą ir korupciją, o tai patenkinama sporto finansavimo dalis anot kitų dviejų informantų. Patenkinamai įvertino dar du informantai ir išskyrė finansavimo taškų sistemos dalį ir ganėtinai mažą finansavimą, kur išlieka neaiškūs finansavimo kriterijai. Pačią sistemą „reikia keisti“, pasikeitimas „*defakto*“, nes neapėmė visų Lietuvos regionų“. Anot vieno iš respondentų silpnoji sistemos dalis, tai dėmesio skyrimas tik olimpinėms sporto šakoms, o kitoms sporto šakoms finansavimo neskiriamas, tad ši sistema silpna, nes „neišgryninta, nepakankamai išgvildenta“ nuomonė kito respondento.

8 lentelė. Pasikeitusios Lietuvos sporto politikos finansavimo sistemos vertinimas

Kategorija	Teiginys
Gera rentų mokėjimo sistema	<i>Kas liečia didelį sportą, tai yra gerai, pvz.: irklavimas, tai labai gerai, mokamos ir rentos VSC3.</i>
Neaiškūs finansavimo kriterijai	<i>Panaikino LOSC, neaiškūs finansavimo kriterijai, federacijos savo taupyklėje turi rinkti taškus pagal taškų sistemą, panaikino kineziterapeutus, o jie turi sudaryti sutartis ir dirbti pagal rinkos kainas, bei olimpiniai treneriai liko be darbo KKM</i>
Decentralizacija	<i>Pritariu, kad tą sistemą reikia keisti, visi pinigai ėjo per Olimpinį sporto centrą. Tam priešinasi sportininkai ir sporto federacijos. Pakitimai būtini, svarbu decentralizacija, tuo metu federacijos turės daugiau galios, na gal ir korupcija padidės, nes bus sunkiau sužiūrėti jų darbą. Manau, tokia tvarka federacijos labiau padės Olimpiniam pasiruošimui TNS.</i>
Aiškumo stoka	<i>Neišgryninta, nepakankamai išdikuota. Pastarųjų metų pasikeitimai inicijuoti KKSD sukėlė sumaištį ir diskreditavo pačią idėją ir didžioji dalis federacijų perspektyvas mato niūresnes negu, kad buvo iki naujosios lėšų paskirstymo tvarkos VMS2. Pasikeitimas iki galo neįvykęs, defakto, nes nepasiekė visų Lietuvos regionų VMS1.</i>
Tarp institucinis bendradarbiavimas	<i>KKSD ir sporto federacijos nesusikalba VMS1.</i>

Lobizmo apraiškos	<i>2018 metais paskirstytos lėšos kelia minčių apie lobizmo apraiškas, kai mažai išvystytai sporto šakai skiriama daug, lyginant su kitomis populiariomis ir aukštus rezultatus nešančiomis VMS1.</i>
Nėra arba nepakankamas finansavimas	<i>Todėl, kad neolimpinės sporto šakos visai nefinansuojamos, dėmesys krypta tik į Olimpines sporto šakas VSC2. Mano manymu silpnai ir nedaug gaunama pinigų. Vystant bokso sporto šaką jauniam, jaunimui ir jaunučiam nepakanka arba visai neskiriama pinigų, o norint parodyti save tarptautinėje arenoje federacijos skiriamų pinigų nepakanka TNT.</i>

Antrasis III pogrupio apie sporto finansavimą klausimas.: „Kokios yra esminės sporto ir kūno kultūros finansavimo problemos ir jų priežastys Lietuvoje? (pateikite iki 3 problemų)“. Šiuo klausimu siekiama nustatyti esmines informantų nuomone sporto finansavimo problemas. Dviejų informantų nuomone „Labai mažas finansavimas“ ir „ŠMM- drastiškas lėšų trūkumas“ apriboja biudžetą, o dėl to neįmanoma „investuoti į jaunimą“, kas būtina ugdant anot dviejų respondentų rezervinius sportininkus, bei motyvuoti trenerius „nes maži atlyginimai“. Anot vieno iš respondentų „apribota alkoholio reklama“ turi irgi įtakos sporto klubų finansavimo sumažėjime, anot jo gamintojai mažiau uždirba mažiau ir remia klubus, taipogi šio respondento nuomone „įstatymas dėl paramos yra netobulas“. Trijų informantų nuomone lėšų skirstymas vyksta neracionaliai, nes „federacijos gauna finansavimą tik olimpinėms sporto šakoms“ ir „neinvestuoja į rezervinius sportininkus“, pastebimi „dideli pinigų švaistymai“ veikloms, kaip kvalifikacijos kėlimo kursus, kurių nauda neapčiuopiama ir dažnai fiktyvi, jaučiama „skaidrumo stoka“ projektų vertinime, kur pritrūksta „logikos“ ir pastoviai laimi tie patys, kurie laimi visada, matyt dėl tos priežasties jaučiamas finansavimo trūkumas ir sporto objektų strategijų įgyvendinime. Vienas informantas iš sporto finansavimo problemų išskiria „KKSD kriterijų kaitą“, o kito respondento nuomone „esminė problema, neaišku kur yra teritorija ugdanti sporto masiškumą, o kur sportinius rezultatus“: Mažėjanti demografinė padėtis apskritai yra didžiausia sporto finansavimo problema „mažėja žmonių, mažiau mokesčių surenkama, mažėja finansavimas“.

9 lentelė. Esminės sporto finansavimo problemos ir jų priežastys Lietuvoje

Kategorija	Teikinys
Neracionalus lėšų paskirstymas	<i>Netikslingai skirsto pinigus ir neinvestuoja į potencialius sportininkus TNT. Nepakankamai pinigų skiriama rezervinių sportininkų rengimui TNS. Federacijos gauna finansavimą tik Olimpiniams sporto šakoms VSC2. Neracionalus pinigų skirstymas, nes nesąžiningai, tai daroma VSC3.</i>
Lėšų švaistymas	<i>Dideli pinigų švaistymai kompetencijų kėlimo kursams, į kuriuos galima nevažiuoti, bet pakanka pasirašyti ir jau turi sertifikatą TNS</i>
Mažos algos	<i>Maži atlyginimai treneriams TNT.</i>
Mažas finansavimas	<i>Apribotas biudžetas ir neįmanoma investuoti į jaunimą, o tai reikalinga ugdant rezervinius sportininkus TNT. Nepakankamas finansavimas sporto objektų strategijos įgyvendinimui TNS. Labai mažas finansavimas, reikėtų klausti to Vyriausybės VSC2. ŠMM- drastiškas lėšų trūkumas VMS2.</i>

	<i>Apribota alkoholio reklama, įstatymų reikia tobulinti, dėl to alkoholio gamintojai mažiau skiria pinigų klubams reikia, kad nauda būtų ir vieniems ir kitiems KKM. Dėl demografinės padėties surenkama mažiau mokesčių analogiškai mažesnis finansavimas KKM. Mažai pinigų VSC3.</i>
Taškų sistema	<i>Finansuojamos federacijos pagal surinktą balų sumą varžybų metu ir sportininkų masiškumą VSC2.</i>
Konkretumo stoka	<i>KKSD kriterijų kaita VMS2. Netobulas įstatymo skirsnis apie paramos gavimą KKM. Esminė: nėra aišku kur yra teritorija aprėpianti sportinį masiškumą, o kur sportinius rezultatus. Kol kas viskas viename, ir finansavimas savivaldos, mes atrandame, mes ugdome, mes finansuojame, mes džiaugiamės ir ką? VMS1.</i>
Pinigų grobstymas	<i>Pinigų grobstymas, nes net nežinoma, kur jie nukeliauja VSC3.</i>
Skaidrumo stoka	<i>Skaidrumo stoka. Mažieji projektai kur galima teikti paraiškas, mano galva kurie gauna tie gauna visada. O mažom organizacijom, klubams kuriems reikia padėti nėra šansų laimėti. Neaiški finansavimo logika VMS1.</i>

Trečiasis III pogrupio klausimas orientuotas į asmens asmeninę aplinką kurioje dirba. „Kaip reikšmingos sporto finansavimo problemos Jūsų atliekamam darbui?“. Visiškai reikšminga, dviem informantams, nes dėl finansavimo „priklauso varžybų skaičius“, tačiau dėl mažo skiriamų pinigų kiekio „negalime ugdyti potencialių sportininkų“. Vienam iš informantų visiškai reikšmingas iškilęs kontrolės klausimas dėl silpnų tikslų ir reglamento, nes „savivaldybės gauna mažai pinigų“. Visiškai reikšmingas yra vidinis institucinis bendradarbiavimas pasisakė vienas iš informantų „nes mes su administracija sutariam vienaip, direktorius daro, kaip jam reikia“. Reikšmingos finansavimo problemos informantui, kuris administruoja šitą sritį, Anot kito informanto, tai viena iš aktualiausių temų, kurios kelia apmaudą. Mokyklos palaikymas finansiškai nereikšmingomis sporto finansavimo problemomis padarė tik vieno informanto gyvenimą, nes remiamos visas keliones į sporto varžybas.

10 lentelė. Reikšmingos sporto finansavimo problemos informanto atliekamam darbui

Kategorija	Teiginys
Vidinis institucinis bendradarbiavimas	<i>Dėl to, kad mes administracija priimam vienokius sprendimus, tokius, kurie mums atrodo geriausi būtų visiems, o direktorius viską perbraukia ir daro taip, kaip jam reikia VSC3.</i>
Varžybų skaičius	<i>Nuo finansavimo priklauso varžybų skaičius į kurias galės vykti sportininkai VSC2.</i>
Silpna kontrolė ir reglamentacija	<i>Savivaldybės gauna labai mažai pinigų, silpni tikslai ir reglamentas, bei ties kontrole iškyla didelis klausimas. Labai svarbus tarp institucinis bendradarbiavimas, bet galiausiai neaišku, kad už ką atsakingas TNS. Dėl per menko finansavimo negalime ugdyti potencialių sportininkų, bei trūksta finansų inventoriui TNT.</i>
Administruojama sritis	<i>Deja finansavimas viena iš aktualiausių temų VMS2. Nes administruoju tą sritį VMS1.</i>
Finansinis aprūpinimas	<i>Mokykla labai palaiko finansiškai, net mokiniai gauna dienpinigius, apmoka išvykas ir skiria autobusą, na žinoma aš dirbu už nustatytą atlyginimą, bet mokiniams labai gerai KKM.</i>

IV pogrupis. Klausimai apie Lietuvos sporto politikos projektus ir programas.

Pirmuoju klausimu šiame pogrupyje siekiama išsiaiškinti, ar informantai tiki Lietuvos sporto

strategijos veiksmingumu „*Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos tikslas yra teisingas ir racionalus sprendimas siekiant tobulo sporto sistemos Lietuvoje?*“ Visiškai sutinka vienas informantas su socialinių grupių įtraukimu į sportinę veiklą tikslo dalimi, bet jis mano, kad vietos savivalda tai riboja „savivaldybės užkerta kelią“ tokių žmonių įtraukimui į tokias veiklas. Su valstybinės sporto strategijos racionaliu sprendimu sutinka du informantai, bet vertina sarkastiškai ir mano „kad ji parašyta labai gerai“, bei atrodo tikra „beletristika, kaip visada“. Abejodamas jos racionalumu, bet „iš esmės“ sutinka vienas informantas. Kaip teisingo ir racionalaus sprendimo sporto sistemos Lietuvoje tobulumo pradžia įžvelgiama aplinkoje, nes „sudarytos sąlygos žmonėms būti sveikesniems“ ir socialiesniems ir „visgi atsiranda naujų sporto bazių“ sutiko su tikslu du respondentai. Racionalus sprendimas abejotinas apart vieno informanto nuomonės, nes pirmoji tikslo dalis „užima visą erdvę“ ir tai yra svarbiausia, o meistriškumui, tai neturi jokios įtakos. Bandymas sujungti daug tikslų į vieną kelia abejonių teisingam ir racionaliam sprendimui siekiant tobulo sporto sistemos Lietuvoje antrojo abejojančio informanto nuomone.

11 lentelė. 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos tikslo vertinimas

Kategorija	Teiginys
Racionalus sprendimas	<i>Parašyta labai gerai TNT. Iš esmės teisinga VMS2.</i>
Sudarytos sąlygos	<i>Taip, šios strategijos pagrindu bus sudarytos sąlygos žmonėms būti sveikesniems, stipresniems, sportas stiprina ne tik sveikatą, bet ir tarpusavio ryšius, bei sukelia teigiamas emocijas VSC2.</i>
Pritaikyta infrastruktūra	<i>Nors atsiranda naujų sporto bazių ir pritraukia įvairias socialines grupes sportui KKM.</i>
Vietos savivaldos ribojimai	<i>Labai gerai socialines grupes įtraukti į sportinę veiklą, tačiau savivaldybės užkerta kelią tokių grupių įtraukti į tokias veiklas, nes kainos ir papildomi dokumentai apsunkina asocialių vaikų įtraukimą į sportinę veiklą VSC3.</i>
Abejotinas racionalumas	<i>Į vieną tikslą sukišta keletą tikslų, surašyta į vieną krūvą. Būtina visus tikslus atskirti ir išskirti kokie yra tikslai, nors šis tikslas logiškas ir gražiai skamba, bet kelia abejonių TNS. Abejoju dėl antros tikslo dalies. Kaip tik atrodo, kad pirma tikslo dalis užima visą erdvę, o kad visa tai prives prie meistriškumo kelia abejonių. Akcentuojama masiškumas, o visi šitie tikslai turi privesti prie meistriškumo? Kelia abejonių VMS1. Beletristika, kaip visada... KKM.</i>

Antrasis IV pogrupio klausimas yra skirtas išsiaiškinti, asmenines informantų nuomones apie sporto strategijos tikslų įgyvendinimą „*Kaip Lietuvos sporto politikos įgyvendinančiom institucijoms pavyksta realizuoti strategijos numatytus tikslus?*“. Keturių informantų nuomone (14 priedas) gerai realizuoti valstybės institucijoms pavyksta pirmąjį strategijos tikslą aprėpiantį visuomenės supratimo didinimą apie sporto nauda ir jo, kaip visuotinės vertybės prielaidą, likusių trijų nuomone šis tikslas įgyvendinamas, nei gerai nei blogai nors „informacijos apie sportą tikrai daug“. Sporto institucijoms gerai pavyksta plėtoti sporto srities žmogiškuosius išteklius mano trys informantai, vieno informanto komentaras patvirtina, kad

Lietuvoje vykdomi seminarai ir kvalifikacijos kėlimo kursai. Horizontalios sporto viešojo administravimo struktūros tobulinimas ir kūrimo realizavimas, nei blogas, nei geras mano keturi informantai, „matosi, kad vyksta, bet toli iki gerai“ sako vienas iš informantų. Vieningos nuomonės neprieita sprendžiant Lietuvai sporto infrastruktūros klausimus. Apklaustųjų nuomonė išsiskyrė nuo „blogo“ iki „labai gero“ šio strategijos tikslo įgyvendinimo. Infrastruktūros atnaujinimas ir kūrimas reikalauja daug lėšų „tačiau nelogiškai statoma ir įsisavinami pinigai“, o Europos Sąjungos lėšos „paskirstomos pagal politinį lobizmą ar aktyviausią savivaldybės merą“, pats infrastruktūros plėtojimas „ne iki galo apgalvotas“, prie mokyklų nesutvarkyti aikštynai, labai jaučiamas infrastruktūros stygius. „Lietuva neturi nacionalinių stadionų ar futbolo aikštynų“ pasisakė šeši informantai. Vieno informanto nuomonė priešinga pasisakiusiems, infrastruktūros vystymas jo nuomonę „vyksta pakankamai gerai“, nors vertino „nei blogai nei gerai“.

12 lentelė. Strategijoje numatytų tikslų realizavimo sėkmė.

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
1.Tikslas	Sporto populiarinimas	<i>Apie sportą informacijos labai daug VSC2.</i>
2.Tikslas	Tarp institucinis administravimo	<i>Matosi, kad vyksta, bet toli iki gerai TNS.</i>
3.Tikslas	Skatinimo sistema	<i>Darbuotojų skatinimo sistemą reikėtų išdirbti. Jei skatinsi dirbti premijomis, tada darbuotojas motyvuotas geriau dirbs ir bus našesni darbo rezultatai KKM.</i>
	Mokymų sistema	<i>Vykdomi seminarai ir kompetencijų kėlimo kursai KKM.</i>
4.Tikslas	Logikos stoka	<i>Infrastruktūra vystoma ne iki galo apgalvotai VSC2. Blogai, nes daug investuojama į infrastruktūrą, tačiau nelogiškai jie statomi ir įsisavinami pinigai TNS.</i>
	Tinkamos priežiūros stoka	<i>Jei Lietuvoje pravedamos Europinio lygio rungtynės, tada toje vietoje, tai sporto šakai sukurama infrastruktūra, bet ją būtina tinkamai išlaikyti po varžybų ir ją racionaliai išnaudoti, ne taip, kaip Šiauliuose krepšinio areną KKM</i>
	Neišvystyta infrastruktūra	<i>Reikia infrastruktūros, jos trūksta ir reikia ties tuo dirbti TNT. Norisi, kad visi tikslai būtų įgyvendinti. Trūksta nacionalinių stadionų, net futbolas Lietuvoje žemo lygio, nes nėra, kur treniruotis VSC3. Jei jau kalbant apie pradžių pradžią, tai jau bent prie mokyklų sporto aikštynus sutvarkytu, nes savivaldybėms, tai galvos skausmas. Na o jeigu tvarkoma, tai labai lėtai VMS1.</i>
	Lobizmo apraiškos	<i>ES lėšos sporto infrastruktūrai paskirstomos pagal politinį lobizmą VMS1.</i>
	Išvystyta infrastruktūra	<i>Infrastruktūra tikrai vystoma pakankamai gerai VSM2.</i>

Trečiuoju IV pogrupio klausimu siekiama sužinoti, kiek informantam asmeniškai svarbūs Lietuvos sporto strategijos tikslai. *Prioritetine seka išvardinkite strateginių tikslų (1,2,3,4) svarbą*“. Labiausiai svarbiausias trijų informantų nuomone (15 priedas) yra horizontalios sporto viešojo administravimo struktūros kūrimas ir tobulinimas apimantis daugelį valstybės sporto sričių

ir institucijų. Anot keturių informantų sporto srities žmogiškųjų išteklių plėtotė yra svarbi. Mažiausiai svarbiausias trijų informantų atžvilgiu yra sistemingas visuomenės supratimo apie sporto didinimas. Vieningos nuomonės apie infrastruktūros naujinimą ir sukūrimą tikslo svarbą nėra.

Ketvirtasis IV pogrupio klausimas *„Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategija yra veiksminga? Pačią strategiją reikėtų laiko patikrinti, kyla abejonių ar pavyksta ją realizuoti, trūksta išminties ir skaidrumo jos įgyvendinime mano vienas iš informantų. Du informantai nėra tikri dėl strategijos realizavimo sėkmės, tad jos realizacija abejotina. Penki informantai sutinka su sporto strategijos veiksmingumu, nors ir kelia abejonių dėl veiksmingos realizacijos „iš dalies ji vykdoma“, jei Lietuvos vardą žino užsienyje „tai tikrai ji veikia“ mano du informantai. Valstybinės sporto plėtros strategijos veiksmingumas pastebimas sporto kompleksų statyboje, nors pasigendama logikos statybose, pastebimas „tėvų supratimas apie kūno kultūros naudą“. Deja jaučiamas silpnas tarp institucinis ryšys „norisi glaudesnio ryšio tarp sporto institucijų“ mano vienas iš informantų.*

13 lentelė. 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos įgyvendinimo sėkmė

Kategorija	Teiginys
Infrastruktūros logikos stoka	<i>Dedamos ne mažos pastangos į sporto kompleksų statybas, tačiau ne iki galo įsigilinama į visuomenę ir jos poreikius VSC3.</i>
Supratimo didinimas	<i>Gera sporto reklama ir propaganda, tėvų supratimas apie kūno kultūros svarbą ir sporto naudą TNT. Jeigu atsiranda supratimas ir paklausus apie Lietuvą užsienyje jie žino apie mus, reiškia sistema veikia TNT.</i>
Silpnas tarp institucinis ryšys	<i>Norėtųsi glaudesnio ryšio tarp sporto institucijų VSC2.</i>
Abejotina realizacija	<i>Darbas ir laikas turi viską pataisyti VMS2. Nu... ankščiau ką sakiau. Gali būti veiksminga jei pati strategija būtų išmintingai ir skaidriai įgyvendinama VMS1. Iš dalies vykdoma KKM.</i>

IV pogrupio penktasis klausimas yra apie vieną aktualiausių sporto programų Lietuvoje *„Ar sutinkate, kad vaikų mokymo plaukti programa yra veiksminga?“. Du informantai mano, kad tai visiškai svarbi programa, kaip priemonė prieš nelaimingus atsitikimus „vaikai turi nebijoti vandens“, tad plaukimu užsiimti geriausia nuo mažens. Ši programa svarbi ir labai reikalinga, nes jos dėka formuojami teigiami įgūdžiai, svarbu mokėti plaukti, ne tik tam, kad išvengti nelaimių, bet ir dėl bendrojo fizinio pasirengimo mano du informantai. Vaikų mokymo programos veiksmingumo abejotinas, nes „vaikai mokomi plaukti neišmokomi“, o ir pats šios programos modelis neveiksmingas pasisakė du informantai. Deja du informantai mano, kad vaikų mokymo plaukti programa yra neveiksminga, nes nepakankamas finansavimas „ypač ŠMM“,*

savivaldybėms sunku investuoti į programą patiems, dalis vaikų negauna paslaugų, didelė savivaldybei finansavimo našta, norit sudaryti lygiavertės sąlygas visiems pradinį klasių vaikams.

14 lentelė. Vaikų mokymo plaukti programos veiksmingumas

Kategorija	Teiginys
Prastas finansavimas	<i>Deja, nepakankamas finansavimas, ypač švietimo ir mokslo ministerijoje VSM2. Per ne lyg mažos lėšos yra skiriama. Na pvz.: pradinukams skiriama 5%, o ką daryti su kitais vaikais? Nemokyti plaukti? Savivaldybė deda visas pastangas, kad visi vaikai būtų mokomi, o tai labai brangu. Prie viso to per mažas valandų skaičius VMS1.</i>
Vaikai neišmokomi plaukti	<i>Nes vaikai mokomi plaukti neišmokomi VSC2.</i>
Neveiksmingas modelis	<i>Idėja gera, dabartinis modelis nėra veiksmingas TNS.</i>
Priemonė prieš nelaimingus atsitikimus	<i>Nuo mažens vaikai turi nebijoti vandens, nes statistika rodo, kad daug vaikų nuskęsta. Manu, kad plaukimas viena iš bazinių sporto šakų, kuria reikėtų užsiimti, prieš pradėdant sportuoti bet kurią sporto šaką KKM. Labai svarbu mokėti plaukti tam, kad išvengtų nemalonių atsitikimų VSC3.</i>
Teigiami įgūdžiai	<i>Vieni pliusai mokėti plaukti ir stiprinti sveikatą TNT.</i>

V pogrupis. Lietuvos sporto institucijų funkcinės veiklos kryptys. Šio pogrupio pirmasis klausimas apie sporto organizacijų funkcinės veiklos kryptis „Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių vietos savivaldos funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai?“. Perimamos Respublikinių institucijų funkcijos, į kurias kreipiamas didelis dėmesys ir sekcijų pasiekiamumas rodo, kad vietos savivaldos funkcinės veiklos kryptis dviejų informantų nuomone vykdomos tikslingai. Komplikotas varžybų periodiškumas, kaip nelabai geras funkcijų atlikimo reiškinys, rodo, kad varžybų periodiškumas organizuojamos didelėse teritorijose yra geras, provincijose situacija komplikuoja. „Mažas, net labai mažas biudžetas nemotyvuoja žmonių“, o tai visai netikslinga norint pasiekti gerų funkcijų vykdymo rezultatų mano vienas iš informantų. Tikslingame funkcinės veiklos vykdyme yra spraga teisinio reglamentavimo dalyje, nes yra konkreti sistema, dėl sportinio masiškumo ir sportinių rezultatų didinimo pasisako vienas informantas. Du informantai nėra tikri ir neturi savo nuomonės apie savivaldybių veiklos funkcijų vykdymo tikslingumą.

15 lentelė. Sporto politikos įgyvendinančių vietos savivaldos funkcijų vertinimas

Kategorija	Teiginys
Komplikotas varžybų periodiškumas	<i>Abejoju. Pvz.: jaunimo žaidynės, į jas mus siunčia. Jas vykdo vietinės ir respublikinės. Tačiau, galėtų jos vykti periodiškai, nes dabar, kur centralizuotai jos vyksta, ten viskas gerai, kuo toliau nuo centrų provincijose - komplikuoti KKM.</i>
Dėmesio koncentravimas	<i>Skaitau, kad taip, kreipiamas į tai didelis dėmesys ir sekcijos pasiekiamos TNT.</i>
Administravimo funkcijos	<i>Mes perimam funkcijas, kas priklauso Respublikinėms institucijoms VMS1.</i>
Prasti žmogiškieji ištekliai	<i>Skiriamas mažas, net labai mažas biudžetas, tad tai nemotyvuoja darbuotojų VSC2.</i>

Neaiškus teisinis reglamentavimas	<i>Nėra iki galo sugalvotos tikslios sistemos yra tiesiog grubiai surašyta, kad plėtoti masiškumą, tačiau nenurodoma, kaip nenustatytos šioje srityje organizacijų funkcijos TNS.</i>
-----------------------------------	---

V pogrupio antrasis klausimas skirtas informantų nuomonės išaiškinimui apie svarbios sporto politiko įstaigos funkcijas apie *Ar sutinkate, kad Kūno kultūros ir sporto departamentui prie LRV tenka sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijos, tame tarpe ir finansinės?* Nėra tikras vienas informantas, nes jo nuomone galingesnis LO SC „per jį didysis palaikymas“, tačiau tai jau buvęs Lietuvos Respublikos sportininkų rengimo centras. Vienas iš sutinkančių informantų teigia, kad vyksta reorganizacija ir KKSD prijungiamas prie ŠMM. Trys informantai sutinka su KKSD funkcijomis, tačiau KKSD su šiomis funkcijomis nesusitvarko, nes jų teisinė reglamentacija neaiški, veikla silpna ir trūksta skaidrumo, net du metus neišleidžia knygos su Lietuvos rinktinės nariais. Sutinka su funkcijomis dar vienas informantas tačiau jų darbas deklaratyvus, koku būdu jie atlieka šias funkcijas ir kokie sėkmės rezultatai lieka. Vienas iš informantų suabejoja, bet sutinka su KKSD funkcijomis, tačiau nekomentuoja.

16 lentelė. KKSD funkcijų vertinimas

Kategorija	Teiginiai
Neaiški teisinė reglamentacija	<i>Daugelis šneka, kad Departamento kuriami teisiniai dokumentai yra labai prasti ir neaiškūs Valstybei VSC3.</i>
Silpnas darbas	<i>Jų darbas ganėtinai silpnas, net du metus nėra knygos apie Lietuvos sporto rinktinę, net nėra informacijos apie rinktinę jų internetiniame tinklalapyje VSC3.</i>
Reorganizacija Nesusitvarko	<i>Bet prijungia KKSD prie Švietimo ministerijos VSC2. Tenka, bet KKSD su šiomis funkcijomis nesusitvarko VMS2.</i>
Skaidrumo stoka	<i>Tik trūksta jų darbe skaidrumo KKM.</i>
Deklaratyvus darbas	<i>Na bet sunkiai jie susikalba, bet kaip jie ten formuoja... o kaip sekasi atskira kalba VMS1.</i>
Sportininkų palaikymas iš kitur	<i>Mano manymu galingesnis Olimpini sporto centras, didžiausias sportinis palaikymas iš LO SC, bet ne iš KKSD TNS*.</i>

V pogrupio trečiasis klausimas skirtas asmeninės informantų nuomonės nustatymui apie KKSD veiklos funkcijų atlikimo kokybę labai svarbu žinoti silpnąsias vietas, kad gerinti jų atlikimo kokybę.. „Įvertinkite KKSD sporto politikos formavimo, įgyvendinimo ir asignavimo skirstymo funkcijos funkcijas“. Kūno kultūros ir sporto departamentui formuojant teisinius dokumentus (15 priedas) „trūksta konkretumo“ trijų informantų nuomone ji patenkinama ir krypta link silpnos remiantis dar dviejų apklaustųjų nuomonėmis. Sporto politikos įgyvendinimo funkcija silpna vertino trys informantai, tačiau jos atlikimas krypta į gerąją pusę atsižvelgiant į kitų likusių informantų vertinimus. Kelia labai daug diskusijų trijų nuomone silpna asignavimų skirstymo funkcija, kuri krypta link labai silpnos, nors yra nuomonė apie gerą finansavimą tik mažą biudžetą. Informantai, kurie arčiausiai KKSD darbo įgyvendinimo funkcijų linkę buvo vertinti jo veiklą praščiau, nei tie kurie neturi tiesioginio ryšio su šia organizacija.

Ties šiuo klausimu pakomentavo keturi informantai, vienas jų „neigiamos nuomonės apie KKSD darbą“, vienas iš informantų teigė, kad „formuojant teisinius dokumentus trūksta konkretumo“, anot kito informanto konkretumo trūksta ir asignavimų skirstyme „Asignavimų skirstymas kelia daug diskusijų, nepakankamai dirbama viešinant“, o vienas mano, kad „Asignavimai skirstomi gerai tik biudžetas mažas“. Neigiama nuomonė konkretumo stoka susidaro dokumentuose ir skirstant pinigus

V pogrupio ketvirtuoju klausimu norima sužinoti ar informantas yra susidūręs su KKRSF fondo veikla. „Ar esate susipažinęs/usi su Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo veikla ?“. Žinančių šio Fondo veiklą yra didžioji dalis apklaustųjų (15 Priedas), net šeši. Galima manyti, jog sporto srities darbuotojai visi daugiau mažiau yra susipažinę su šios organizacijos veikla.

V pogrupio penktasis klausimas skirtas nuomonės apie KKS RF veiklą išaiškinimui „Kaip vertinate Fondo veiklą?“ Reikalaujanti pastangų sistema, bet puiku, kai gauni finansavimą sakė vienas informantas. Gera galimybė atsinaujinti sporto inventorių, praveisti varžybas ar atlikti remontus darbus vieno informanto nuomone. Tai gera sistema, kuri palengvina lėšų skirstymą ir teigiamai paveikia organizacijas ir sužadina teigiamas emocijas, jeigu yra gaunamas finansavimas mano trys informantai. Šis klausimas sukėlė daug juoko ir dviprasmybės atsakymuose, vertinimai gerai, nes dalis informantų gavęs finansavimą iš šio Fondo, nors yra negerų įžvalgų „pinigų skirstymo metodikoje“. Patenkinama šio fondo veiklos dalis yra skaidrumo ir aiškumo trūkumas mano vienas iš informantų. Tačiau pastaraisiais metais patenkinamoje jo veikloje matomas Fondo darbo veiklos pagerėjimas mano kitas informantas.

17 lentelė. Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo veiklos vertinimas

Kategorija	Teiginys
Reikalaujanti pastangų sistema	Reikia pasistengti, kad gauti finansavimą, daug projektų rašyta, o laimėtas tik vienas. Mes laimėjome iš trečio karto TNT. Skiria pinigų ir mūsų organizacijoms, bei klubams. Ne po daug, bet skiria VSC3.
Sužadina teigiamas emocijas	Kelia džiaugsmą jeigu gaunami tie pinigai KKM.
Palengvina lėšų skirstymą	Per fondą lengviau skirstyti finansavimą TNS.
Konkretumo stoka	...bet trūksta konkretumo projektų atrankos metodikoje, kol kas dar galima palenkti į savo pusę jeigu tu esi žinomas žmogus, arba pasikviečiant komisiją pas save įvertinti situaciją, o tai nemanau, kad labai sąžininga TNS.
Atsinaujinimo galimybė	Dėka šio fondo galima ir klubuose ir sporto organizacijose atsinaujinti sporto inventorių, praveisti varžybas ir atlikti remonto darbus VSC2.
Veiklos gerėjimas	Paskutiniu metu pagerėjo, tikimės tobulės ir tobulės VMS2.
Skaidrumo stoka	Trūksta skaidrumo, aiškumo jų veikloje VMS1.

VI pogrupis. Klausimai apie Lietuvos sporto politikos darbuotojų kompetenciją.

VI pogrupio pirmasis klausimas skirtas išsiaiškinti informantų nuomones apie kūno kultūros ir sporto veiklos leidimus „*Kaip reikšmingas kūno kultūros ir sporto veiklos leidimas sporto srities darbuotojo ar trenerio kompetencijai?*“. Veiklos leidimas visiškai reikšmingas, kaip neišvengiama galimybė dirbti, kol asmuo neturi išsilavinimo mano du informantai. Veiklos leidimas reikšmingas, kaip laikina galimybė dirbti sporto veikloje pasisakė vienas iš informantų. Ganėtinai trumpas mokymosi laikas anot dviejų informantų, kelia abejones kompetencijos reikšmingumui, „svarbiau yra universitetinis išsilavinimas“. Veiklos leidimo įsigijimas ganėtinai paprastas, jo mokymosi laiką galima drastiškai sutrumpinti, tad kompetencijai yra mažai reikšmės, „abejotinai priduoda žinių, negu aukštasis išsilavinimas“, kalbos nežinantys irgi sugeba įsigyti ir prasižinti leidimus, „tad abejoju, kad kompetencijai, tai turi reikšmės“ pasisakė du informantai. Du iš informantų veiklos leidimą vertino, kaip galimybę dirbti, nes vienas pats dirba pagal veiklos leidimą, o kito informanto dirba artimas žmogus. Visi kiti penki nepriklausomai nuo vertinimų reikšmingumo, kalbėjo apie veiklos leidimo mažą reikšmę kompetencijai lyginant su universitetiniu išsilavinimu. Vieno informanto nuomone „kartais išsilavinimas nesuteikia kompetencijos“. Kitu atveju jei žmogus buvęs sporto meistras yra įgavęs teisę dirbti pagal veiklos leidimą ir sugeba išugdyti rezultatyvius sportininkus ir remiantis maža reikšme veiklos leidimo trenerio kompetencijų suteikimui galima teigti, kad treneris kompetencijos savo veikloje įgijo savo sportinės karjeros metu, bet ne mokymuose skirtuose veiklos leidimui įsigyti. „Gera jeigu pats sportavai“ tačiau jeigu veiklos leidimą įgyja „žmogus iš gatvės“, nieko bendra niekados neturėjęs su sportu galime laukti bėdų. Anot vieno informanto „reikia, tai griežtinti“ ir „turi būti pastovus žinių ir įgūdžių tikrinimas“.

18 lentelė. Kūno kultūros ir sporto veiklos leidimo reikšmė sporto srities darbuotojų kompetencijai.

Kategorija	Teiginys
Trumpa mokymosi laiko trukmė	<i>Jeigu buvęs sportininkas susieja savo gyvenimą su sportu ir gauna leidimą, tai gerai, bet jei, tai žmogus iš gatvės, jis juk sužalos klientus, sportininkus.. per trumpos mokymosi laikas skiriamas įgauti pakankamai žinių KKM. Reikia, tai griežtinti, nes per lengva gauti leidimus. Iš esmės leidimas abejotinai priduoda žinių dėl trumpo mokymosi laiko, negu aukštasis išsilavinimas, manau turėtų būti žinių ir įgūdžių tikrinimas TNS.</i>
Universitetinio išsilavinimo reikšmė	<i>Mažai susiduriu, svarbiau yra universitetinis išsilavinimas VMS2. ..tačiau jo nesulyginti su aukštuoju sporto išsilavinimu, nors kartais ir išsilavinimas nesuteikia kompetencijos VSC2</i>
Galimybė dirbti	<i>Ankščiau ankstesnės kartų buvusiems sporto meistrams buvo galima dirbti, dabar tas leidimas suteikia galimybę dirbti. Nors išsilavinimas ne visada priduoda žinių, yra trenerių, kurie be išsilavinimo tampa nusipelnusiais Lietuvos treneriais VSC3. Kol neturiu išsilavinimo mano gyvenime, tai neišvengiama TNT. Deja tik šis leidimas duoda teisę laikinai dirbti treneriu VSC2.</i>

Nereikšmingas kompetencijai	<i>Jeigu tai įgyjama taip, kaip vedami švietimo srities psichologijos ar pedagogikos kursai, tai aš neįsivaizduoju, kaip jie sugeba 190 ar kiek ten tų valandų pabaigti per tris kartus ir išsilaikyti. Tada abejoju, kad kompetencijai, tai turi reikšmės. Na bet jei žmogus nemoka valstybinės kalbos, kaip jis išlaiko viską, kad prasitęsti ar gauti leidimą? VMS1</i>
-----------------------------	--

VI pogrupio antrasis klausimas skirtas etikos problemų nustatymui. *Ar sutinkate, kad Lietuvos sporto politikoje egzistuoja etikos problemos?* Viena iš labiausiai egzistuojančių etikos problemų reiškiasi tarp visuomenės ir valstybinių sporto institucijų komunikavime sako vienas informantas. Kito informanto nuomone labiausiai pastebima etikos problema yra savo interesų aukštinime instituciniame komunikavime, bei su savivaldybe, kai išaukštinamos vienos sporto šakos menkinant kitas sporto šakas. Etikos problemos egzistuoja varžybų metu tarp skirtingų interesų grupių „tarp sportininkų ir teisėjų“, tai gali pasireikšti agresija ypač po varžybų baigties „pešasi, mušasi, lupa varžovus“ dviejų informantų nuomone. Vienas iš jų išskiria ir sutinka su egzistuojančiomis etikos problemomis instituciniame komunikavime ir išskiria santykius tarp trenerių „kai skirstomos valandos“. Bokse vyrauja teigiama atmosfera, kur nesireiškia etikos problemos varžybų metu „rankos paspaudimas, po darbo ringe“ pasisakė abejojantis dėl etikos problemų informantas, tačiau jo mintys nepaliečia kitų veiklų. Vienas iš informantų mano, kad nėra egzistuojančių etikos problemų sporto politikoje.

19 lentelė. Lietuvos sporto politikoje etikos problemos

Kategorija	Teiginys
Instituciniame komunikavime	<i>Žmonės, tarybos nariai ir šiaip visi išaukština savo sporto šakas, o kitas numenkina pvz.: skirstant darbo krūvį VSC3. ... kai skirstomas valandos darbovietėje VSC2. Svarbu bendra kultūra tarp sporto pedagogų ir darbe su jaunais sportininkais. Dažnas atvejis savo asmeninių interesų iškėlimas bendravime su sportininkais VMS2.</i>
Visuomenės ir valstybinių institucijų komunikavime	<i>Iš tos informacijos, kur pateikiama į viešumą, tai taip. Negali būti taip tarp visuomenės ir valstybinių organizacijų, taip kaip bendraujama VMS1.</i>
Varžybose	<i>Varžybų metu tarp sportininkų, teisėjų, tarp trenerių tarpusavio santykiuose, VSC2. Ypač po varžybų pešasi, mušasi, lupa varžovus, net ir komandos draugas gali su dopingu tau pakenkti, pakišti vardan asmeninių interesų KKM.</i>
Sporte etikos problemų nėra	<i>Po darbo ringe, išsiliejus po kovos vyrauja tik rankos paspaudimas, tad su jokiais etikos problemomis nesusiduriame TNT. Manau neegzistuoja TNS.</i>

II grupė. Klausimai apie Lietuvos sporto politikos įgyvendinimą artimoje informantui aplinkoje: Visagino savivaldybėje. II grupės pirmasis klausimas skirtas sužinoti informantų nuomones apie Visagino sporto politikos sėkmę. *„Kaip vertinate Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatus Visagino miesto savivaldybėje?“*. Sukurta infrastruktūra yra geras Lietuvos sporto politikos Visagino įgyvendinimo rezultatas mano du informantai. Kaip geras sporto politikos įgyvendinimo rezultatas yra sportiniai pasiekimai ir didelis užimtumas mano trys informantai. Organizacijų darbas patenkinamas reiškinys vieno informanto nuomone, kito manymu

per daug savivaldybės atstovai kišasi į vidines veiklas pvz.: skirstant valandas. Patenkinamas sporto politikos įgyvendinimo rezultatas yra finansavimo stoka, vyrauja dviprasmybė „lyg ir gerai ir skiriami pinigai, bet mažai“ mano vienas informantas, kitas informantas mano, kad patenkinama vietos politikų elgesys palaikant tik tam tikras sporto šakas, bet ne visas. Neracionalus pinigų investavimas ir švaistymas yra silpnoji sporto politikos įgyvendinimo Visagine dalis pasisakė vienas informantas. Statinių reikalavimų neatitikimas patenkinamai silpnas sporto politikos įgyvendinimo rezultatas Visagine, jaučiama realistiškumo stoka. Kito informanto nuomone, mažas varžybų skaičius ir nebevykdomi sveikos gyvensenos skatinimui skirti renginiai silpnoji vieta sporto politikos įgyvendinime Visagine, kito nuomone vietos valdžia reikia skatinti, kad kažkas įvyktų.

20 lentelė. Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatus Visagine

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
Organizaciniai	Valandų skirstymo kontrolė	<i>Blogiausia, kad vietos politikai kišasi ir bando reguliuoti trenerių darbo krūvio skirstymą nesuprasdama apie tai VSC2.</i>
	Patenkinamas organizacinis darbas	<i>Organizacijų darbas patenkinamai VMS1.</i>
Tarp organizaciniai	Vienos sporto šakos išskyrimas	<i>Dauguma vietos politikų nepalaiko bendrai viso sporto Visagine, tačiau išskiria vieną, atitinkamai pagalba sporto vystymuisi reikia visoms sporto šakoms VSC2.</i>
	Mažas finansavimas	<i>Dviprasme padėtis, lyg ir gerai, ir pinigai skiriami, bet mažai TNS.</i>
Vietos savivaldos lygmens	Sukurta infrastruktūra	<i>Sporto politika egzistuoja, yra sporto klubai, Visagino sporto centras, viskas veikia KKM.</i>
	Didelis užimtumas	<i>Užimtumas Visagine apskritai neformalaus švietimo didžiausias visoje Lietuvoje ir tai visada akcentuojama per televiziją KKM. Užimtumas sprendžiamas ir sportuoja daugiau nei 30% žmonių VMS2.</i>
	Valdžios palaikymo stoka	<i>Trūksta vietos valdžioje atsидavimo sportui ir iniciatyvos sporto plėtroje, jeigu nori renginio ar varžybų mėgėjams turi pats eiti ir reikalauti, patys nesijudina, o tik naikina KKM.</i>
	Sportiniai rezultatai	<i>Nepaisant ribotų žmogiškųjų išteklių ir infrastruktūros Visaginas sugebėjo pasiekti aukštų sportinių rezultatų ne tik individualiose sporto šakose. Komandinės sporto šakose neturi kadru, tradicijų, išteklių VMS2. Sportiniai pasiekimai sakyčiau geri VMS1.</i>
	Pinigų švaistymas	<i>Neracionaliai švaistomi pinigai sporto bazių statyboms, nėra aiškos strategijos TNS.</i>

Didelis dėmesys renginiams, bet sveikatinimo varžybų trūksta	<i>Visagine vertinu neblogai, daug renginių, bet mažai sporto varžybų, anksčiau būdavo renginiai sveikuoliams, rengiamos išvykos, net klubai įkurti. Pasigendu aš viso to, anksčiau buvo ir važiavimas dviračiu aplink miestą, bet jau kiek metų iš eilės nėra, visada dalyvaudavau, nes jis vykdavo kaip tik per mano atostogas. Manau, kaltas dėl to sporto skyrius VSC3. Bet tikrai mažai skiriama mėgėjiškam sportui, yra renginys Visagino miesto šventei, bet vieno maža KKM.</i>
Realistiškumo stoka	<i>Dideli užmojai, bet trūksta realistiškumo TNS.</i>
Statinių reikalavimų neatitikimas	<i>Visagino miesto stadionas netinkamas praveisti jokioms varžyboms, irklavimo bazė per didelė mūsų miestui TNS. Mes neturime tinkamu sporto bazių, dirbame nepritaikytoje boksui sporto salėje, trūksta inventorius, bet tai netrukdo pasiekti aukštų sportinių rezultatų tarptautinėje arenoje TNT. Sporto bazės pagrinde neatitinka realių sporto šakų standartų TNS.</i>

II grupės antrasis klausimas skirtas nustatyti informantų asmeninį sporto politikos įgyvendinimo reikšmingumą „Kiek reikšmingi Jums Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatai Visagino savivaldybėje?“. Visiškai reikšmingas Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatas Visagine yra sudarytos sąlygos sportui sako vienas iš informantų, o sporto masiškumo didinimas nesikoncentruojant į sportinius rezultatus reikšmingas, kaip sveikos gyvensenos propaganda, tačiau sportininkais, kurie gali garsinti Lietuvos vardą niekas nenori rūpintis. Racionalus lėšų skirstymas į konkrečias sritis, kaip reikšmingas sporto politikos įgyvendinimo rezultatas yra kito informanto nuomone. Reikšmingas įgyvendinimo rezultatas Visagine yra gerai organizuotos varžybos ir vystoma infrastruktūra pasisakė dar vienas informantas, tačiau reikšmingumo neįvardino antrasis atsakęs, kad sporto politikos rezultatai Visagine yra reikšmingi. Vienas iš abejones keliančių LT sporto politikos įgyvendinimo Visagine rezultatų yra sporto bazės, kurios nesutvarkytos, kurios neatitinka realių sporto šakoms skirtų reikalavimų, bei silpna ir neišvystyta sporto, apgyvendinimo ir maitinimo infrastruktūra pasisakė vienas informantas, tačiau kito informanto nuomone infrastruktūra vystoma. Abejotinas sporto politikos įgyvendinimo rezultatas susidariusiuose tam tikrose sporto srities potencialuose, kurių žinios apie tai, „kiek tai dera su LT sporto politika“ abejotinos sakė viena iš nesančių tikrų informantų.

21 lentelė. Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatų reikšmė Visaginui

Kategorija	Teiginys
Dėmesys masiškumui, bet ne rezultatą	<i>Tai mano vaikų ateitis, mano auklėtinių, bet kai nesulauki palaikymo ugdant juos yra labai liūdna. Sporto ateitis, tai rezerviniai sportininkai, o jiems mažiausiai padedama (matai žvaigždute, o jai reikia padėti išsižiebt, kad užkariauti tarptautinę areną), nors iš esmės vaikams tinkamos ugdymui sąlygos sudarytos. Kol kas koncentruojamasi į sportuojančių masę, bet ne į rezultatus TNT.</i>
Lėšų skirstymas	<i>Mes gautus pinigus turime nukreipti, bet jei mes skiriame, mes turime nukreipti į tikslas sritis: ar tie pinigai skiriami masiškumui, ar profesionaliam sportui, ar klubinei sistemai TNS.</i>

Miesto vardas	<i>Norisi, kad miestas skambėtų Lietuvoje, kad jį žinotų, gerbtų, bet ir trenerius ir sportininkus VSC3.</i>
Varžybų organizacija	<i>Visagine dalyvauju gerai organizuotose varžybose KKM.</i>
Vystoma infrastruktūra	<i>Vystoma infrastruktūra KKM.</i>
Sporto statinių reikalavimų neatitikimas	<i>Bazės pilnai nesutvarkytos, pastatytas stadionas, kuris nepritaikytas lengvosios atletikos standartams, stadiono žalia danga nesutvarkyta, nėra laistymo sistemos, stadionas naudojamas, o jis nepriduotas. Jau prie dirbtinės dangos futbolo stadionų tualetai neveikia, nes vanduo neateina dėl kanalizacijos užsikimšimo smėliu. Irklavimo bazė užsimota daryti didelė, o nepakanka lėšų jos statybų užbaigimui.</i>
Silpna infrastruktūra	<i>Silpna treniruočių, apgyvendinimo ir maitinimo įstaigų sportininkams infrastruktūra VSC2.</i>
Potencialas sporto šakose	<i>Man susidaro įspūdis, kad sporte susidaręs potencialas tam tikrose sp. šakose, bet niekas negalvoja kiek tas dera su Lietuvos sporto politika. Jeigu paklaustume trenerių ar darbuotojų jie vargiai būtų susipažinę su LT. Teisiniais dokumentais. Na kas savaime vyksta, tas įvyksta. Net strateginėmis sporto šakomis niekas nesidomi VMS1.</i>

Trečiasis II grupės klausimas skirtas įvertinti sporto politiką įgyvendinančių institucijų veiklas. „Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių organizacijų Visagino mieste funkcinės veiklos kryptys vykdomos tikslingai.“ Funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai (15 priedas) ir su tuo sutinka keturi informantai, likusieji linkę manyti, kad jos vykdomos prasčiau ypač su tuo nesutinka informantai dirbantys Visagino sporto centro administracijoje. Tačiau ar funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai Visagino savivaldybėje nesutinka trys informantai, likusieji linkę manyti, kad jos vykdomos geriau. Sutinka su funkcijų vykdymo tikslingumu du asmenys dirbantys Visagino savivaldybėje, o nesutinka Visagino sporto centro darbuotojai.

22 lentelė. Sporto organizacijų Visagino savivaldybėje funkcinį veiklų vertinimas

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
Visagino sporto centras	Geri darbo rezultatai	<i>VSC dirba gerai įspraustuose rėmuose TNT. ...,o VSC dirba tikslingai, jie veža komandas į varžybas, jas palaiko KMM Visagino sporto centras dirba gerai, nors savivaldybė sako, kad ne, nors geri trenerių darbo rezultatai VSC3.</i>
	Teisinis neraštingumas	<i>...teisinis neraštingumas, tiek vietos politikų tiek VSC administravimo lygmens VMS1.</i>
	Didelis sportuojančių skaičius	<i>VSC- sporto šakų ir sportuojančių skaičius tobulai geras VMS2.</i>
	Veiklos kokybė	<i>Veiklos kokybė čia jau daugiau problemų VMS2</i>
	Pasenęs personalas	<i>Todėl, kad Pasenęs personalas VSC2.</i>
	Maži atlyginimai	<i>..., o jaunimas už tokį atlyginimą nenori dirbti. Jaunimas nemotyvuojamas VSC2.</i>
	Kalbos žinios	<i>VSC- didžiausia bėda kalbinis .. neraštingumas VMS1.</i>
	Stagnacija	<i>..., nors VSC išlaiko sportininkus vyksta stagnacija TNS.</i>
Savivaldybė	Mažos lėšos	<i>...,o savivaldybė duoda mažai pinigų varžyboms ir vis mažina biudžetą VSC3</i>
	Darbas nekonkretus	<i>...,o savivaldybės darbas lieka nekonkretus ir iki galo nesuprastas ko jie nori TNT</i>

	Abejones keliantis	<i>Visagino miesto savivaldybė kelia abejonių KKM.</i>
	Veiklų koordinavimas	<i>Kelia juoką. Visagino miesto savivaldybė iš dalies sutinku, šiaip ne taip išspaudėme iš sporto centro, kad vykdytų rekomendacijas,</i>
Tarp institucinis lygmuo	Silpnas bendradarbiavimas	<i>Trūksta strategijos ir vizijos, trūksta bendradarbiavimo tarp įstaigų TNS.</i>
	Kalbos ir teisinės žinios	<i>...kalbinis ir teisinis neraštingumas, tiek vietos politikų tiek VSC administravimo lygmens VMS1.</i>

Ketvirtasis II grupės klausimas skirtas nustatyti Visagino sporto centre (VSC) dirbančių asmenų kompetencijas. „Kaip vertinate Lietuvos sporto politiką įgyvendinančio personalo Visagino sporto centre kompetenciją.“. Kaip puiki VSC darbuotojų kompetencijos dalis yra gebėjimas dirbant su veiklos leidimu pasaulinėje arenoje skinti pergalės, dauguma darbuotojai kompetentingi ir išsilavinę teigia vienas informantas. Personalo išsilavinimas yra labai geras kompetencijos komponentas sako vienas iš informantų. Problema valstybinės kalbos nemokėjimas, amžiaus (7 pensininkai, 5 jauni specialistai) ir inercijos stygius patenkinamos LT sporto politiką įgyvendinimo Visagine dalys sako dar vienas informantas. Kito informanto nuomone šiuolaikinės vadybos ir administravimo ir kalbinių įgūdžių stoka rodo silpną VSC darbuotojų kompetenciją. Darbuotojai negali kelti savo kompetencijos be valstybinės kalbos žinių pasisakė kitas informantas, vertindamas patenkinamai VSC personalo kompetencijas. Keturių informantų nuomone VSC direktoriaus išsiskiria iš viso darbuotojų personalo savo nekompetentingumu, tingumu ir nieko nenoru.

23 lentelė. Personalo Visagino sporto centre kompetencijos vertinimas

Kategorija	Teiginys
Kompetencija ir išsilavinimas	<i>Dauguma išsilavinę, kompetentingi, net tie, kas dirba su leidimu jų sportininkai sugeba pasaulinėje arenoje skinti pirmas vietas TNT. Bendras specialistų išsilavinimas geras TNS. Trūkdo kalbos žinios kelti kompetenciją savo darbo srityje. Dirba, kad dirbti VSC3.</i>
Direktorius	<i>Kelia juoką, gal ir labai silpnai. „ja prinil prikaz“ taip kalba vadovas, bet kokio departamento, gal ne Lietuvos VMS1. Prastai vertinu ypač vadovo darbą, kuris nenori nieko TNS. Išskyrus direktorių, jam kažko trūksta KKM. Neskaitant direktoriaus gerai ir labai gerai TNT.</i>
Amžius ir kalbos žinios	<i>Problema- amžius, inercija, valstybinės kalbos mokėjimas VMS2. Manau trūksta šiuolaikinės vadybos žinių. Labai sunku, kai jie nekalba ir nesidomi VMS1. Iš 37 trenerių tik 5 jauni specialistai, kurie turi kūno kultūros ir sporto išsilavinimą, 5 dirba pagal darbo leidimą, 7 treneriai pensininkai amžiaus VSC2.</i>

III grupė. Bendras klausimas apie Lietuvos sporto ateitį. Pirmas šio pogrupio klausimas skirtas svajonėms ir tokiu būtu sužinoti informantų išvalgas sporto strategijos įgyvendinimo realistiškume. „Kaip įsivaizduojate Lietuvos sporto ateitį 2020 m. įgyvendinus valstybinę sporto plėtros strategiją?“ Šiuo metu vyksta diskusijos tarp interesų grupių, tad ateityje bus sureguliuotas KKSD ir ŠMM santykiai, kiekvienoje institucijoje „atsiras skyrių ir padalinių“ ,

kuriems bus paskirta koordinuoti tam tikrą strategijos dalį. Institucijos formuojančios ir įgyvendinančios sporto politiką dirbs pagal tam tikrus prioritetus. Bus labiau „įsigilinta į sporto ateitį“ tiek į sveikatinimą, tiek į profesionalų sportą, kur artėjančiose Olimpinėse varžybose laimėsime medalių. Pakankamai daug bus vykdoma forumų ir konferencijų, sportuojančių kiekis padidės, net demografinė padėtis pagerės, o Visagine bus baigti statyti du sporto aikštynai ir mokyklų sporto salės bus prieinamos „visoms socialinėms grupėms“ teigiamai mąsto šeši informantai. Neigiama šios strategijos įgyvendinimo baigtis yra niekados neįgyvendinta strategija, nes naujas Seimas senas tvarkas keis naujomis ir toliau „bus mažiau daroma, nei kalbama“ mano du visiškai neigiamai nusiteikę informantai. Vienus šis klausimas vertė abejoti, kitus nusišypsoti ar nusijuokti ir fantazuoti, bet kiekvienas pasisakė apie tai, kas jiems svarbiausia Lietuvos sporto aplinkoje, tai kuo patys tiki ir nori, kad tikėtų kiti, ko jiems reikia ir kuo jie džiaugtųsi jeigu tai būtų.

22 lentelė. Lietuvos sporto ateitis 2020 m. įgyvendinus valstybinę sporto plėtros strategiją

Kategorija	Subkategorija	Teiginys
Stiprybės	Demografinė padėtis	<i>Problema, kad žmonių mažėja. Popieriuje strategija atrodo gerai, bet be žmonių ji vargiai bus įgyvendinta TNT. Gal stipresnė bus demografinė padėtis KKM.</i>
	Profesionalaus sporto ateitis	<i>Tikiuosi bus labiau įsigilinta į sporto ateitį, ne tik iš sveikos gyvensenos pusės, bet ir profesionalaus sporto, kad mūsų šalies nepamirštu TNT. Tikiuosi turėsime Olimpinių medalių laimėta vasaros olimpiadoje Tokijuje KKM.</i>
	Sporto politikos tarp institucinė administravimo sistema	<i>Atsiras kiekvienoje institucijoje skyrių ir padalinių, kurie bus atsakingi už tam tikras strategijos dalis. Bus nustatyti valstybės ir savivaldybių prioritetai TNS. Teigiamai- vyksta aktyvios diskusijos tarp įvairių interesų grupių, savivaldybių, federacijų, klubų VMS2. Labai tikiuosi, kad bus sureguliuotas santykis KKSD ir ŠMM ir visiems pasidarys aiškiau.</i>
	Vietos savivaldos infrastruktūra	<i>Ir tikiuosi Visagine bus sutvarkyti du sporto aikštynai. Mokyklos turi naujas sporto sales, bet dėl ribotų išteklių vakarais ir savaitgaliais rakina a, nes nėra sargų, trūksta pinigų išlaikymui. Norėtusi prieinamumo visiems. Jei keliam masiškumą, tai labai norėtusi kad veiktų, bent mokamai nors už simbolinę kainą, kad būtų prieinama visoms socialinėms grupėms VMS1.</i>
	Sporto naudos suvokimas	<i>Bus daugiau įtraukta žmonių į sportinę veiklą TNS.</i>
	Žmogiškieji ištekliai	<i>Tikiuosi ateityje bus daugiau forumų ir konferencijų. Kąką reikia keisti VSC3.</i>
Silpnybės	Prarastas tikėjimas	<i>Norisi tikėti, kad bus viskas gerai Nėra žmonių akyse švieselės, tikėjimo, užsidegimo sportinei veiklai. Trūksta pergalių džiaugsmo ir sportinio judėjimo VSC3.</i>
	Valdžios požiūris	<i>Ji niekada nebus įgyvendinta, nes ateis naujas Seimas ir vėl viskas keisis, o požiūris į sportą nepasikeis, kaip visada bus mažiau daroma, nei kalbama VSC2.</i>
	Įstatyminė bazė	<i>Esu pesimistė liko 2,5 metų tai nėra tie metai, kurie padarys proveržį pvz.: įstatymo pakeitimo laukiame 10 metų VMS1.</i>

3.4. Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo Visagino savivaldybėje empirinio tyrimo rezultatų apibendrinimas.

Remiantis atlikto kokybinio tyrimo gautais duomenimis ir juos išanalizavus galima teigti, kad į sportą atkreipiamas vis didesnis dėmesys. Sporto vaidmuo visuomenėje auga kuriant palankias tam socialines, švietimo, infrastruktūros sąlygas. Pasirašius Lisabonos sutartį 2007 m. gruodžio 13d. Europos Sąjunga prisideda prie sporto politikos skatinimo Europoje, atsižvelgiant į jo specifiškumą, skatina jaunimą dalyvauti demokratiname gyvenime. Sutartyje išplečiamas švietimas aprėpiant sporto sritį¹²¹, *žmonėms fizinis aktyvumas ir sportas neatsiejamas nuo sveikatos, suteikia gerą gyvenimo kokybę, gerovę ir yra tikima, kad tai ilgaamžiškumo veiksnys*¹²². Remiantis 2017 m. „Eurobarometro“ duomenimis Lietuvoje visiškai nesportuoja net 51% gyventojų iš jų 35% niekada nejuda, t.y. nešoka, neatlieka jokių sodo darbų ir pan. Žinant, kad 2014 m. visiškai nesportuojančių turėjome net 46%, galima manyti, kad situacija prastėja, o žmonės nepakankamai supranta apie sporto naudą sveikatai. Akivaizdu, kad Lietuvos teisinės-įstatyminės bazės dalis liečianti gyventojų fizinio aktyvumo skatinimą yra silpnybė, kuriai rodomas nepakankamas dėmesys. Valstybės ilgalaikės raidos strategija turėtų būti susieta su visuomenės žmonių suvokimą skatinančiomis priemonėmis¹²³. Visagine mažėja masinio sporto renginių.

Tačiau problema, kaip fizinio aktyvumo stoka visuomenėje gali pasireikšti dėl sporto institucijų nesugebėjimo susikalbėti dėl bendrų tikslų. Atsižvelgiant į šalies sporto problemas Lietuvos Respublikos Seimas 2011 m. kovo 24 d. patvirtino 2011-2020 metų valstybės sporto plėtros strategiją, tačiau vyriausybės institucijos nepakankamai koordinuojamos, kad būtų pilnavertiškai vystoma sporto plėtra. Trūksta tikslaus ir aiškaus reglamentavimo bei stiprios kontrolės siekiant bendrų tikslų. Nėra aiškios atsakomybių ribos, trūksta glaudesnio ryšio tarp sporto įstaigų. Nėra konkretaus reglamentavimo tarp sveikatinimo ir varžybinio sporto. Visagino savivaldybėje tai ypatingai jaučiama, nes savivaldybė nežino kuria linkme nukreipti finansavimą, o rezultatų siekiantys sportininkai nesulaukia finansinio palaikymo. Efektyvus kūno kultūros ir sporto formavimo valdymas gali būti tik bendradarbiaujant ir koordinuojant federalinių, regioninių ir

¹²¹Europos Sąjunga, *Europos Sąjungos C 306 oficialusis leidinys 50 tomas: informacija ir pranešimai*, Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007 gruodžio 17, https://www.ecb.europa.eu/ecb/legal/pdf/lt_lisbon_treaty.pdf

¹²²Birutė Strukčinskienė ir kt., „Mokinių sporto traumų kūno kultūros pamokose ir jų prevencija.“ *Sveikatos mokslai* 25, 5 (2015): 56. https://www.researchgate.net/publication/294738642_Mokiniu_sporto_traumos_kuno_kulturos_pamokose_ir_ju_prevenncija.

¹²³„Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24d. Nr. XI -1296“, LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395701>

vietinės valdžios organų tarpusavio veiklas¹²⁴. Tačiau pastebima, kad sporto politiką formuojančios organizacijos nesugeba rasti bendros kalbos ir nesugeba priimti naujo Kūno kultūros ir sporto įstatymo, kuris atvestas jau keturis kartus.

Amsterdamo sutarties 29 Deklaracijoje dėl sporto ypač pabrėžiama sporto svarba socialinei aplinkai, nes sportas aprėpia dideles mases žmonių ir formuoja vieningą visuomenę. Nepaisant to akcentuojamas mėgėjiškas sportas, kuriam turi būti skirtas ypatingas dėmesys¹²⁵. Nors dedamos nemažos pastangos į sporto kompleksų statybas, tačiau ne iki galo įsigilinama į visuomenę ir jos poreikius. Tačiau, daugeliui veiksmų vis pritrūksta tarpinstitucinio bendradarbiavimo, kontrolės, ne visi projektai ir programos įgyvendinamos tikslingai. Daugelis Lietuvos mokyklų neatitinka higieninių reikalavimų, sporto įranga pasenusi, gaunamas mažas finansavimas mokyklų sporto infrastruktūrai¹²⁶. Plaukimo programai įgyvendinti savivaldybėse trūksta arba nėra baseinų. Europos Sąjungos lėšų skiriama suma infrastruktūros gerinimui sudaro 23,3 proc. vietos savivaldų institucijų paramoms¹²⁷. 2014–2020 m. ES suteikė finansinę perspektyvą sportui ir atvėrė daug naujų finansinių galimybių sprendžiant sporto infrastruktūros klausimus naudojantis ES parama¹²⁸. Lyginant 2016-2015 m. skiriamų lėšų iš visų šaltinių sporto bazių statybai ypač iš ES ženkliai sumažėjo. Iškyla didelis klausimas apie ES skirstomų lėšų racionalumą, tai prielaida mintims apie lobizmą. Visagino savivaldybė remiantis KKSD metraščio duomenimis 2016 m. negavo jokių pajamų sporto bazių statyboms.

Viena didžiausių ir daugiausiai klausimų keliančių problemų Lietuvos sporto politikos formavime ir įgyvendinime yra finansavimas. Vienas didžiausių sporto viešųjų dotacijų yra KKSD čia remiami sporto projektai ir programos. Nuo 2018 m. valstybės biudžeto lėšomis bus remiamos didelio sporto meistriškumo programos, o „fizinio aktyvumo skatinimo programos bus remiamos Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo biudžeto lėšomis ir sporto infrastruktūros plėtojimo valstybės investicijų programos lėšomis¹²⁹“ Nors pasikeitusi finansavimo sistema įvykusi „*defacto*“ ir

¹²⁴Бату Хасиков, „Политика российского государства в области физической культуры и спорта“, Dissercat, žiūrėta gegužės 21 d., <http://www.dissercat.com/content/politika-rossiiskogo-gosudarstva-v-oblasti-fizicheskoi-kultury-i->

¹²⁵„Treaty of Amsterdam amending the treaty on european union, the treaties establishing the european communities and certain related acts, 2 October 1997“, EUROPARL, žiūrėta 2017 gegužės 26 d., <http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf>

¹²⁶Ten pat.

¹²⁷„Lietuvos sporto finansavimas: skurdo vakarienė“, Veidas, 2010 spalio 24d., <http://www.veidas.lt/tag/sporto-finansavimas>

¹²⁸„Naujos galimybės Lietuvos sportui – bus galima pasinaudoti Europos Sąjungos parama“, 15min, 2012 spalio 12., <https://www.15min.lt/sportas/naujiena/kita/naujos-galimybes-lietuvos-sportui-bus-galima-pasinaudoti-europos-sajungos-parama-26-263814>

¹²⁹„Skaidrios kūno kultūros ir sporto srities valdymo ir finansavimo sistemos sukūrimas sisteminiam visuomenės fizinio aktyvumo skatinimui“, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017 lapkričio 22d., http://www.hi.lt/uploads/pdf/renginiai/FA/Stasiulis_KKSD.pdf

nepasiekė visų Lietuvos regionų, KKSD labai trūksta aiškumo iniciuojamuose pasikeitimuose ir finansavimo kriterijuose. Esminės finansavimo problemos yra neracionalus lėšų skirstymas ir švaistymas, mažos algos ir finansavimas, taškų sistema, konkretumo ir skaidrumo stoka, pinigų lobizmo apraiškos. Nuo finansavimo priklauso varžybų skaičius, sportininkų ugdymas, darbuotojų motyvavimas, kompetencijos kėlimas. Mažas finansavimas apriboja tas galimybes ir sutrikdo vidinį administracinį institucijų ir tarp institucinį bendradarbiavimą.

Sporto politikos įgyvendinimui svarbus komponentas yra veiklos leidimas, kuris pagal empirinio tyrimo duomenis kompetencijos nepriduoda. Mokymai skirti veiklos leidimui įsigyti yra per trumpi žinioms ir įgūdžiams įgyti. Tokių leidimų problema ta, kad asmenys mokymus baigia per du mėnesius, kitaip negu universitetuose, juos supažindina su sporto mokslo dalykais, tačiau įsigilinti į juos neužtenka laiko. Atitinkamai šis leidimas tik galimybė dirbti sporto ar kūno kultūros srityje. „Na bet jei žmogus nemoka valstybinės kalbos, kaip jis išsilaiko viską, kad prasižesti ar gauti leidimą?“. Tačiau ar tokie tariamieji „specialistai“ gali konkuruoti rinkoje su tais, kurie turi universitetinį sporto išsilavinimą čia jau kitas klausimas. Ne visada išsilavinimas priduoda kompetencijos, bet be išsilavinimo ir mokslo negaunama bazinių sporto mokslo žinių, tačiau jeigu darbo rezultatai yra geri kompetencija gali būti įgyta iš asmeninės sportinės karjeros patirties. Yra sporto specialistai, kurie sugeba su veiklos leidimu tapti nusipelnusiais treneriais, tačiau yra tokių, kurie žaloja žmonių sveikatą, bet yra ir nusipelnusių Lietuvos trenerių, kurie be bazinių pratimų atlikimo metodikos ugdo savo auklėtinius ir pasiekia gerų rezultatų. Norint išsaugoti sveikas ateities kartas, būtina griežtinti Veiklos leidimų įsigijimo metodiką. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį, kad Visagino savivaldybėje nepriklausomai nuo kompetencijų ir išsilavinimo lygio didžioji dauguma sporto darbuotojų nemoka valstybinės kalbos.

Formuojant ir įgyvendinant sporto politiką yra labai svarbi integracija per sportą ir lygių galimybių sudarymas. Sportas sprendžia daugelį susiklosčiusių aplinkybių socialinėje ir sveikatos aplinkose, tad į jį žvelgiama, kaip į misiją, kuri turi išspręsti šias problemas, skatinant piliečius integruotis į socialinę aplinką, aktyviai leisti laiką, sportuoti, skatinti vertybių kūrimąsi, net savanoriškas veiklas¹³⁰. Lietuvoje kuriamos optimalios sąlygos sportuoti visiems nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų jau nuo mokyklos laikų neišskiriant socialinio sluoksnio, rasės, lyties, tame tarpe sudaromos sąlygos neįgaliųjų integracijai sportą. Lietuvoje yra kuriama infrastruktūra siekiant sudaryti visas įmanomas galimybes sportui nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų yra puikios sąlygos visiems įsitraukti į sportinę veiklą. KKSD metraščių suvestinės apie sporto organizacijų

¹³⁰Gedvilaitė Akvilė, „Kūno kultūros ir sporto strategijos formavimas Lietuvoje,“ (Daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo universitetas 2011), 122, http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20120110_142523-71654/DS.005.0.02.ETD

veiklos statistiką rodo, kad sporto visiems renginių skaičius iki 2014 m. augo (7936) ir mažėjo iki 2016 m. (7597). Tačiau mažų miestų ar savivaldybių esama problema yra menkas sporto renginių kiekis, informacijos kaita apie jau vykstančius, sporto būrelių stygius, neprofesionalus sporto pateikimas mokyklose, sporto įstaigose dėl kvalifikacinių gebėjimų stygiaus arba jų neturėjimo. Lyginant 2015-2016 m. sportas visiems renginių Visagino savivaldybėje sumažėjo nuo 61 iki 46, tai irgi pastebi didžioji dalis tyrimo dalyvių.

Siekiant lygių galimybių ir integracijos per sportą neįgaliesiems asmenims yra sudarytos visos teisinės galimybės, jie gali dalyvauti varžybose ir būti su įgaliais asmenimis, tačiau viskas priklauso nuo, to kiek žmogus pats nori integruotis per sportą. Jie gali gauti premijas už parodytus rezultatus, tačiau jos mažesnės, nei įgalių, tad šitoje vietoje lygybės pojūtis menkesnis, o gal net labiau diskriminuojantis. Anot KKSD direktoriaus „rentos dėl įvairių ekonominių priežasčių, susidomėjimo, prestižo, konkurencijos sveikiesiems ir neįgaliesiems sportininkams negali būti vienodos“¹³¹. Tačiau parolimpiniai nugalėtojai jaučiasi diskriminuojami manydami, kad atskirtis tarp šių dviejų žmonių grupių dar labiau padidinama „Diskriminacijos neturi būti kalbant apie sąlygų sudarymą, finansavimo šaltinių buvimą, patekimą į bazes, sportininkų rengimą. Čia viskas turi būti vienoda visiems. Jeigu šalis to nesugeba padaryti, tada prasideda diskriminacija“¹³².

Kol kas Lietuvoje jaučiama rezervinių sportininkų rengimo palaikymo stoka, dėmesys krypsta į sportini masiškumą ir tai akcentuojama visuose norminiuose aktuose. 2017 m. KKS RF skyrė didžiąją dalį net 67% viso biudžeto, tai daugiau negu pusė visų pinigų galimoms programoms, o masiškumai atiteko labai mažas procentas. Šio fondo lėšų skirstymo metodika lieka neaiški ir abejotina dėl skaidrumo. Tačiau Visagine jaučiamas labai menkas sportininkų palaikymas ypač kandidatuojančių į Lietuvos rinktinę. 2011-2020 m. valstybės sporto plėtros strategijos Nr. XI-1296 tikslas laiduoja sudaryti socialinį potencialą ir tiems ir tiems, tačiau rengimo sistemoje, kol kas pastebimas trukdymas potencialiems sportininkams ruoštis ir integruotis į tarptautinę areną. Nuo 2018 m. federacijų finansavimas vyks valstybės biudžeto lėšomis pagal didelio sportinio meistriškumo programas, kur finansavimas dar labiau komplikuoatas nepopuliarioms sporto šakoms.

¹³¹ „KKSD vadovas E. Urbanavičius: rentos sveikiesiems ir neįgaliesiems sportininkams negali būti vienodos,“ Delfi, 2017 gegužės 22d., <https://www.delfi.lt/sportas/kitos-sporto-sakos/kksd-vadovas-e-urbanavicius-rentos-sveikiesiems-ir-neigaliesiems-sportininkams-negali-buti-vienodos.d?id=74712230>

¹³² Ten pat.

IŠVADOS

1. Sporto politika aprėpia formuojančią valdžią, įgyvendinančias sporto institucijas, ir piliečius. Sporto politikos formavimas ir įgyvendinimas vyksta skirtingai kiekvienoje šalyje, priklausomai nuo tikslų egzistuoja skirtumai tarp sporto organizacijų. Siekiant efektyvių sporto ir kūno kultūros įgyvendinimo rezultatų sporto politikos valdymas turi vykti bendradarbiaujant ir koordinuojant veiklas išlaikant bendradarbiavimo santykius. Kuriant naujas kūno kultūros ir sporto programas, strategijas turėtų būti atsižvelgta ne tik į savo, bet ir įgyvendinančių sporto politiką subjektų faktinę ir finansinę būsenas. Europoje vyrauja skirtingi sporto politikos modeliai ir alternatyvos atskiriančios klubinį sportinių rezultatų siekimo ir masinį sveikatinimosi sportą.
2. Pagrindiniai teisiniai įstatyminiai dokumentai formuojantys sporto politiką Lietuvoje yra pasenę, šiuo metu yra rengiamos Kūno kultūros ir sporto įstatymo pataisos, galimai pakeisiančios visą Lietuvos sporto politiką. Lietuvos Respublikos piliečiai turi visas teises laisvanoriškai rinktis sportines veiklas ir integruotis į visuomenę per sportą nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų. Tačiau jaučiama diskriminacija ir daug diskusijų keliama dėl rentų mokėjimo dydžio skirtumo tarp sveikų ir neįgalių sportininkų, trūksta motyvacinės sistemos darbuotojų skatinimui, mokami maži atlyginimai. KKSD dokumentuose trūksta konkretumo ir aiškumo reglamentuojant kompetencijas ir brėžiant ribas tarp sportinio meistriškumo ir sveikatinimosi sporto. Jaučiamas nepakankamas dėmesys sporto, kaip sveikos gyvensenos suvokimo didinimui. Lyginant „Eurobarometro“ fizinio aktyvumo duomenys Lietuvoje 2014m. (46 % niekad neužsiima fizine veikla) ir 2017 m. matomi itin prastėjantys fizinio aktyvumo rezultatai (51% niekad neužsiima fizine veikla). Jaučiamos aukštos neigiamos sveikatos tendencijos ir ligų prevencija kylančių dėl per menko fizinio aktyvumo. Dėl finansavimo stygiaus, taupymo ir neracionalaus lėšų panaudojimo susiduriama su korupcija, lobizmo apraiškomis. Lietuvos daugelis savivaldybių sporto bazės ir įranga pasenusi, mokymo įstaigose dalis sporto inventoriaus neatitinka higienos reikalavimų, sporto infrastruktūra ir lauko rekreacija pasenusi ar jos visai nėra, mažuose miestuose pasigendama sporto renginių ir veiklų susietų su kūno kultūra, nors pagal statistika renginių skaičius pakankamai didelis lyginant su ankstesniais metais, jaučiama didelė socialinė atskirtis, didžiausias dėmesys krypta į aukšto meistriškumo sporto plėtotę (tai rodo KKSRF rėmimo fondo skirstomų lėšų statistiniai duomenys 2017m. skirta net 67% visų lėšų skirtų projektams), o sveikatingumo sporto kryptis nustumiamos kažkur tolyn.

3. Ilgą laiką Lietuva neturėjo nei ilgalaikės nei trumpalaikės strategijos, o tai iššaukė daug su šia sritimi susietų problemų. Pastaraisiais metais bandoma visas problemas taisyti, siekiama racionalumo lėšų panaudojime įvairioms sporto ir kūno kultūros kryptims, kuriamos viešos pinigų skirstymo programos, kuriamos ir tobulinamos mokymosi ir švietimo, bei aukšto meistriškumo programos, siekiama mažinti socialinę atskirtį ir integracija į visuomenę per sportą, stengiamasi didinti prieinamumą prie sporto ir kūno kultūros, kurti ir naujinti sporto bazes. Tačiau pritrūksta tarp institucinio bendradarbiavimo, kontrolės, ne visi projektai ir programos įgyvendinamos tikslingai pvz.: savivaldybėse trūksta specializuotų sporto bazių plaukimo programos įgyvendinimui, o švietimo įstaigose nedaugėja kūno kultūros pamokų, nors pagal LR rekomendacijas siūloma mažiausiai 3 savaitines pamokas.
4. Lietuvoje yra kūno kultūros ir sporto specialistus rengia 8 aukštosios universitetinės mokyklos ir 17 švietimo paslaugų tiekėjų, kur galima įsigyti veiklos leidimą. Tačiau veiklos leidimas abejotinai priduoja kompetencijos, dėl trumpos mokymosi trukmės. Lietuvoje trūksta sporto kvalifikuotų specialistų ir kūno kultūros, bei plaukimo mokytojų, pastaraisiais metais daugėja dirbančių pagal veiklos leidimą 2016 m. dirbo 530 trenerių, baigusių universitetines studijas 2046, ir vienų ir kitų skaičius su ankstesniais metas palaipsniui auga. 2011-2016 m. kitų darbuotojų dirbančių pagal veiklos leidimą +101. Bendras sporto darbuotojų skaičius 2011-2016 m. išaugo nuo 7758 iki 8236, daugiausia 2016 m. kūno kultūros mokytojų, lektorių, dėstytojų, sporto vadybininkų. Savanorių skaičius pasiekė net 8288. 2016 m. daugiausia buvo sporto trenerio kategorija turinčių trenerių. Sporto organizacijų 2014-2016 m. sumažėjo 91 organizacija. 2016 m. daugiausia parengta nacionalinės rinktinės narių 1169 ir jaunių rinktinės narių 1163. Sportuojančių skaičius sporto neformalaus ugdymo centruose nuo 2014 m. iki 2016 m. sumažėjo – 21255 sportininkų. Nuo 2011 m. išaugo sporto varžybų skaičius Lietuvoje net +12388, masinio sporto renginių nuo 2014 m. iki 2016 m. sumažėjo -339.
5. Visagine yra silpnai išvystyta infrastruktūra, kuriai pritrūko realios strategijos. Miesto sporto stadionas neatitinka sporto šakų standartų, trūksta sporto kompleksų, sporto salių. Sporto aikštynai prie mokyklų nesutvarkyti, sporto salės mokyklose sutvarkytos, tačiau jos rakinamos, stadionas rakinamas ir žmonės, kurie nori sportuoti vakarais neturi galimybės. Yra jaučiama, kad sporto politiką formuojančių institucijų konkretumo stoka reglamentuose išbalansuoja Visagino savivaldybės administracinį darbą, nes neaiškios ribos tarp sportinio meistriškumo ar masinio sporto, stringa produktyvi darbo veikla tarp sporto institucijų. Trūksta finansavimo sporto kryptims. Visagine dirba kompetentingi sporto darbuotojai ir

treneriai, tačiau jaučiamas kalbinis barjeras ir nemokėjimas valstybinės kalbos. Darbo rezultatai labai geri ypač aukšti sportininkų rezultatai, yra didelis užimtumas. Tačiau pasigendama sveikatinimosi renginių, nepakankamai koordinuojama masinio sporto veiklos, nors sporto varžybų skaičius išties didelis.

PASIŪLYMAI

1. Ruošiant Lietuvos kūno kultūros ir sporto įstatymo projektą siūloma LR vidaus reikalų ministerijai ir LR Vyriausybei atsakingiau atsižvelgti į žmones su negalia ir vertinti jų fizinį pasiruošimą lygiavertiškai.
2. Lietuvos sporto universitetui siūlau, sukurti moksliškai pagrįstas fizinio aktyvumo skatinimo programas darželiuose, mokyklose, švietimo įstaigose.
3. KKSD siekiant sveikos ir aktyvios visuomenės aktyviai padidinti sporto reklamos kiekius, įtraukti į metinį planą daugiau masinių didelio masto sportinių renginių.
4. Lietuvos Respublikos seimui mokyklose ir darželiuose, bei kitose įstaigose teisiškai reglamentuoti ir įvesti rytines mankštas, bei mankštą tarp atliekamo darbo pietų pertraukos metų. Taip skatinti žmones įsitraukti į fizinio aktyvumo skatinančias veiklas ir formuoti požiūrį, bei supratimą apie sporto naudą sveikatai.
5. Siūlau KKSD sukurti etatą žmogui arba žmonių grupei, kuris/ie konsultuotų sporto objektų statybų ir strateginio planavimo klausimais, bei koordinuotų lėšų įsisavinimą, rengiant patikrinimus sporto objektų statybų metu, bei po įgyvendinto projekto atlikti projekto įgyvendinimo vertinimą.
6. Dėl lėšų skirstymo sąžiningumo, racionalumo, tikslingumo ir svarbumo teisiškai sustiprinti kontrolę KKSRF ir kitose įstaigose, kurios skirsto projektų įgyvendinimui skirtus pinigus.
7. KKSRF paskirti komisijos delegaciją, kurie galėtų nuvykę į vietą, kuriai prašomi pinigai apžiūrėti ir pagal specialius kriterijus atlikti projekto aplinkos ir svarbumo vertinimą.
8. Siūlau sugriežtinti komisijos narių atrankas visuose konkursuose kuriuose, galima teikti paraiškas dėl sporto finansavimo įvairiose srityse, bei viešinti arba viešai transliuoti posėdžius, kuriuose vykdomas projektų vertinimas ir atranka, tokiu būdu per viešąją erdvę užkirsti kelią lobizmo ir pinigų dalinimo saviems apraiškas.
9. KKSD turėtų peržiūrėti reglamentuojamas institucijų kompetencijas ir atsakingiau koordinuoti sporto politikos formavimo tikslų įgyvendinimą savivaldybėse ir sporto įstaigose ypač skirtų lėšų projektams ir programoms įgyvendinimą.
10. Savivaldybėse siūloma įvesti sporto įstaigų kontrolės tvarką vertinant ketvirčio ir metines įstaigų veiklos ataskaitas.
11. Sporto įstaigose, kaip motyvacinę sistemą įvesti privalomus 3 seminarus arba kompetencijos kėlimo kursus susietus su darbo pobūdžiu, kasmetinį žinių ir įgūdžių tikrinimą, valstybinės

kalbos žinių egzaminą, pagal, pagal tai, kaip įvykdytos metinės užduotys priklausytų kitų metų priedas prie atlyginimo, jo išlaikymas arba atėmimas.

12. Švietimo paslaugų tiekėjams griežtinti kūno kultūros ir sporto leidimų išdavimo tvarką, leisti juos įsigyti tik buvusiems sportininkams siekiant žinių ir įgūdžių atstatymą, tačiau uždrausti sporto leidimus asmenims, kurie niekada nesportavo ir nepriklausė jokiai sporto federacijai.
13. KKSD atkreipti dėmesį ir parengti skatinimo programas kandidatams į rinktinės sudėtį.
14. Visagino savivaldybei renovuoti Visgine baseinų kompleksus darželiuose ir gražinti etatus plaukimo instruktoriams.
15. Lietuvos Respublikos Seimui atkurti etatus kūno kultūros mokytojams ikimokyklinio ir pradinio rengimo mokymosi įstaigose.

BIBLIOGRAFINIŲ ŠALTINIŲ SĄRAŠAS

Teisės ir kiti normatyviniai aktai:

1. "Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501." TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.082D84B08894>
2. "Kūno kultūros ir sporto departamentas: Lietuvos gyventojų fizinis aktyvumas: vykdytojas Spinter tyrėjas 2016 lapkričio mėn. Vilnius." https://kksd.lrv.lt/uploads/kksd/documents/files/Statistika/Tyrimai/2016_gruodzio_Spinter_ataskaita_Lietuvos_gyventoju_fizinio_aktyvumo_tyrimas.pdf
3. „„Eurobarometro“ apklausos dėl sporto rezultatai: daug ES gyventojų yra fiziškai neaktyvūs.“ Europos Komisija 2014 kovo 24. http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-300_lt.htm
4. „„European Council – Nice 7-10 december 2000, Conclusions of the presidency: annexes.“ EUROPARL. 2017 gegužės 27 d. http://www.europarl.europa.eu/summits/nice2_en.htm#an4
5. „2007 m. kovo 29 d. Europos Parlamento rezoliucija dėl profesionalaus futbolo ateities Europoje.“ EUROPARL. <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P6-TA-2007-0100+0+DOC+XML+V0//LT>
6. „Antidopingo Konvencija 1989 m. lapkričio 19d.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.24873>
7. „Antidopingo konvencijos papildomas protokolas 2002 m. rugsėjo 12 d. Varšuva.“ TAR. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.243263>
8. „Antikorupcinio vertinimo išvada dėl Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymo Nr. X-1261, kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo nuostatų, kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo administravimo taisyklių, 2015 m. lapkričio 5 d. Nr. 4-01-7775.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAK/67396750845511e5bca4ce385a9b7048?jfwid=-wd7z7e5yb>
9. „Baltoji knyga: Baltoji knyga dėl sporto.“ SPORTASVISIEMS. 2007 liepos 11d. http://www.sportasvisiems.lt/xinha/plugins/ExtendedFileManager/demo_images/baltoji_knyga_del_sporto_ebk_2007_07_11.pdf

10. „Brussels European Council 11 and 12 december 2008, presidency concilusions.“
CONSILIUM. Žiūrėta 2017 gegužės 28 d.
http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/en/ec/104692.pdf
11. „Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24 d. Nr. XI -1296.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395701>
12. „Dėl Gyventojų fizinio pajėgumo testavimo ir fizinės būklės nustatymo metodikos tvirtinimo 2006 m. birželio 29 d. Nr. V-353, Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.9A3E33DF5ABC>
13. „Dėl Lietuvos gyventojų 2011–2012 metų fizinio aktyvumo skatinimo programos patvirtinimo 2011 m. kovo 3 d. Nr. V-72.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.F9493C6FA7C1/aIJhderSOo>
14. „Dėl Lietuvos Respublikos seimo nutarimo „Dėl 2009–2020 metų valstybinės kūno kultūros ir sporto plėtros strategijos patvirtinimo“ projekto NR. XIP-682 2009 m. lapkričio 11 d. Nr. 1510 Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.A3481DD745E1>
15. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimo Nr. 1302 "Dėl Rentų buvusiems sportininkams mokėjimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.442427>
16. „Dėl Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. gruodžio 3 d. nutarimo Nr. 1302 "Dėl Rentų buvusiems sportininkams mokėjimo sąlygų ir tvarkos aprašo patvirtinimo" pakeitimo.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.442427>
17. „Dėl Švietimo įstaigų sporto aikštynų atnaujinimo programos patvirtinimo 2017 m. gegužės 2 d. Nr. V-323.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/4abc4f402fc411e78397ae072f58c508>
18. „Europos konvencija dėl brutalaus žiūrovų elgesio per sporto varžybas ir ypač per futbolo rungtynes 1985-08-19.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.104182>
19. „Įsakymas dėl rekomendacijų Lietuvos sporto (šakų) federacijoms ir sportininkams dėl pasirengimo kovoti su manipuliacijomis sporto varžybomis siekiant tinkamai įgyvendinti Europos tarybos konvencijos dėl manipuliacijų sporto varžybomis nuostatas patvirtinimo 2015 m. liepos 17 d. Nr. V-387.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/d00734f0377611e5aee6f3ae4a9cfa2d>
20. „KKSD vadovas E. Urbanavičius: rentos sveikiesiems ir neįgaliesiems sportininkams negali būti vienodos.“ Delfi. 2017 gegužės 22d. <https://www.delfi.lt/sportas/kitos-sporto->

[sakos/kksd-vadovas-e-urbanavicius-rentos-sveikiesiems-ir-neigaliesiems-sportininkams-negali-buti-vienodos.d?id=74712230](http://www.kksd.lt/kongresas/dok/Strategija%202005-2015%20m.pdf)

21. „Komisijos ataskaita Europos Parlamentui, tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: dėl 2014–2017 m. Europos Sąjungos sporto srities darbo plano įgyvendinimo ir reikšmės, Briuselis, 2017-01-20.“ EC.EUROPA. žiūrėti 2017 gegužės 30 d. <http://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/LT/COM-2017-22-F1-LT-MAIN-PART-1.PDF>
22. „Komisijos komunikatas Europos Parlamentui, Tarybai, Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetui ir regionų komitetui: ES lygmens veiksmų sporto sektoriuje svarbos didinimas, Briuselis, 2011.1.18 KOM(2011) 12 galutinis.“ EUROPARL. žiūrėta 2017 gegužės 30 d. [http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2011/0012/COM_COM\(2011\)0012_LT.pdf](http://www.europarl.europa.eu/RegData/docs_autres_institutions/commission_europeenne/com/2011/0012/COM_COM(2011)0012_LT.pdf)
23. „Kūno kultūros ir sporto departamento prie Lietuvos Respublikos vyriausybės Lietuvos olimpinio sporto centro nuostatai.“ LOSC. 2018 sausio 3d. <http://www.losc.lt/lit/Nuostatai>
24. „Lietuvos Respublikos asociacijų įstatymas 2004 m. sausio 22 d. Nr. IX-1969 Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.FF00B0EA2F0E/FXKtVHIqBc>
25. „Lietuvos respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymas 1995 m. gruodžio 20 d. Nr. I-1151 1.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.791BF9249C9C>
26. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo 11, 27, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas 1999 m. gruodžio 14 d. Nr. VIII-1478 Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.980258A6C9E1>
27. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto įstatymo 11, 27, 49, 50 straipsnių pakeitimo ir papildymo įstatymas 1999 m. gruodžio 14 d. Nr. VIII-1478 Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.980258A6C9E1>
28. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymas 2007 m. liepos 4 d. Nr. X-1261 Vilnius.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.302102?jfwid=5w7aw2hhd>
29. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo įstatymas 2007 m. liepos 4d. Nr. X-1261.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.302102>
30. „Lietuvos Respublikos kūno kultūros ir sporto strategija 2005-2015 metams.“ KKSĐ. <http://www.kksd.lt/kongresas/dok/Strategija%202005-2015%20m.pdf>

31. „Lietuvos Respublikos labdaros ir paramos įstatymas 1993 m. birželio 4 d. Nr. I-172 Vilnius.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.C0FF21832A85/AxHwISiabb>
32. „Lietuvos respublikos neįgaliųjų socialinės integracijos Įstatymas 2017 m. spalio 1 d.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.199156E4E004/kRsqeVYowc>
33. „Lietuvos Respublikos nevyriausybių organizacijų plėtros įstatymas 2013 m. gruodžio 19 d. Nr. XII-717 Vilnius.“ TAR. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.463439>
34. „Lietuvos Respublikos savanoriškos veiklos įstatymas 2011 m. birželio 22 d. Nr. XI-1500 Vilnius.“ LRS. <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.402802>
35. „Lietuvos Respublikos Seimo nutarimas dėl valstybės ilgalaikės raidos strategijos 2002 m. lapkričio 12 d. Nr. IX-1187.“ LRS. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.455D7C22A4D9>
36. „Lietuvos respublikos tam tikrų dopingo medžiagų kontrolės ĮSTATYMAS 2015 m. gegužės 7 d. Nr. XII-1672.“ Antidopingas. <http://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2012/04/TAM-TIKR%C5%B2-DOPINGO-MED%C5%BDIAG%C5%B2-KONTROL%C4%96S.pdf>
37. „Lietuvos respublikos vietos savivaldos įstatymas 1994 m. liepos 7 d. Nr. I-533.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/TAR.D0CD0966D67F/KOvWuQDrjs>
38. „Lietuvos tautinio olimpinio komiteto įstatai.“ LTOK. Žiūrėta 2017 gruodžio 5d. <http://www.ltok.lt/assets/DocumentPageFiles/LTOK-istatu-nauja-redakcija-2016-01-28.pdf>
39. „Lietuvos Tautinio Olimpino Vykdomojo komiteto nutarimas dėl atnaujintų antidopingo taisyklių patvirtinimo 2015 m. sausio 20d. Nr.: 9.“ Antidopingas. Žiūrėta 2018 sausio 15d. <http://www.antidopingas.lt/wp-content/uploads/2012/04/LTOK-nutarimas.pdf>
40. „Nutarimas dėl Lietuvos respublikos vyriausybės 2008 m. spalio 22 d. nr. 1094 „dėl vaikų mokymo plaukti bendrojo lavinimo mokyklose programos patvirtinimo“ pakeitimo 2015 m. sausio 28 d. Nr. 81.“ TAR. <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/3ca89a00ab8511e48ebccd46991dfff9>
41. „Presidency conclusions: Santa Maria Da Feira European Council, 19 and 20 june 2000.“ CONSILIUM. 2017 gegužės 26 d. <http://www.consilium.europa.eu/en/european-council/conclusions/1993-2003/>
42. „Report from the Commission to the European Council: with a view to safeguarding current sports structures and maintaining the social function of sport within the Community framework: The Helsinki Report on Sport, Brussels, 10.12.1999 COM (1999) 644 final.“

- EUR-LEX. žiūrėta 2017 gegužės 26 d.. <http://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:1999:0644:FIN:EN:PDF>
43. „Special Eurobarometer 472, Report, Sport and physical activity.“ European Commission. 2017 gruodis.PDF¹
44. „The European model of sport: consultation document of dg X.“ BSO. Žiūrėta 2017 birželio 6d.
http://www.bso.or.at/fileadmin/Inhalte/Dokumente/Internationales/EU_European_Model_Sport.pdf
45. „Treaty of Amsterdam amending the Treaty on European Union, the Treaties establishing the European Communities and certain related acts, 2-10-1997.“ EUROPARL. 2016 gegužės 26 d. <http://www.europarl.europa.eu/topics/treaty/pdf/amst-en.pdf>
46. Baltoji knyga - Baltoji knyga dėl sporto {SEC(2007) 932} {SEC(2007) 934} {SEC(2007) 935} {SEC(2007) 936} /* KOM/2007/0391 galutinis.“ EUR-LEX. Žiūrėta gegužės 28 d. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/LT/TXT/HTML/?uri=CELEX:52007DC0391&from=EN>
47. Dėl Didelio meistriškumo sporto programų finansavimo valstybės biudžeto lėšomis specialiujų kriterijų aprašo patvirtinimo 2017 m. lapkričio 23 d. Nr. V-974.“ TAR. <https://e-tar.lt/portal/lt/legalAct/abcf40c0d11e11e7910a89ac20768b0f>
48. Europos Sąjunga, Europos Sąjungos C 306 oficialusis leidinys 50 tomas: informacija ir pranešimai. Liuksemburgas: Europos bendrijų oficialiųjų leidinių biuras, 2007.

Mokslinė literatūra:

49. Čingienė, Vilma ir Skaistė Laskienė. „Lietuvos visuomenės sveikatinimo per sportą politikos įgyvendinimas aktualijos „Europos sąjungos fizinio aktyvumo gairių“ kontekste.“ *Sveikatos politika ir valdymas* 1, 6 (2014): 116-124.
<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/12774/1709-4794-1PB.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
50. Dadelienė, Rūta. *Kineziologija: monografija*. Vilnius: Lietuvos sporto informacijos centras, 2008.
51. Dunn, William N., *Viešosios politikos analizė: įvadas*. Vilnius: Homo Liber, 2006.
52. Fahlén, Josef and Cecilia Stenling, „Sport policy in Sweden.“ *International Journal of Sport Policy and Politics* 8, 3 (2015): 515-531.

- <http://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/19406940.2015.1063530?scroll=top&needAccess=true>
53. Furman, Erika ir Anželika Šerikova. „Viešosios politikos darbotvarkė: samprata, elementai ir formavimo modeliai.“ *Viešoji politika ir administravimas* 21 (2007): 102-111.
<http://etalpykla.lituanistikadb.lt/fedora/objects/LT-LDB0001:J.04~2007~1367159445561/datastreams/DS.002.0.01.ARTIC/content>
54. Gaižauskaitė, Inga ir Natalija Valavičienė. *Socialinių tyrimų metodai: kokybinis interviu*. (Registrų Centras: 2016),
https://wdn.ipublishcentral.com/association_lithuania_serials/viewinside/185690150708325
55. Garbaliauskas, Česlovas, Irina Žalienė ir Linas Žalys. „Sporto organizacijų teisiniai ypatumai.“ *Jurisprudencija* 62, 54 (2004): 88-94.
<https://repository.mruni.eu/pdfpreview/bitstream/handle/007/13095/3155-6636-1-SM.pdf?sequence=1>
56. Gedvilaitė, Akvilė. „Kūno kultūros ir sporto strategijos formavimas Lietuvoje.“ Daktaro disertacija, Vytauto Didžiojo universitetas, 2011. http://vddb.laba.lt/fedora/get/LT-eLABa-0001:E.02~2011~D_20120110_142523-71654/DS.005.0.02.ETD
57. Kihan, Kim. 2015. „The Journal of Global Sport Management: An Introduction.“ *Journal of Global Sport Management* 1,1-2 (2015): 1-3.
<http://tandfonline.com/doi/full/10.1080/24704067.2016.1177357#aHR0cDovL3RhbmRmb25saW5lLmNvbS9kb2kvcGRmLzEwLjEwODAvMjQ3MDQwNjcuMjAxNi4xMTc3MzU3P25lZWRYBY2Nlc3M9dHJ1ZUBAQDA=>
58. Lindblom, Charles E. ir Edward J. Woodhouse, *Politikos formavimo procesas*. Vilnius: Algarvė, 1999.
59. Michaela Franke ir Mara Mennella „Faktų apie Europos Sąjungą suvestinė.“ Europos Parlamentas. žiūrėta 2017 gegužės 30 d.
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/lt/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.13.7.html
60. Nuria, Puig. „The Sports Participation: From Research to Sports Policy.“ *Psychical culture and sport. Studies and reserch* 70 (1) (2016): 5-18.
<https://www.degruyter.com/downloadpdf/j/pcssr.2016.70.issue-1/pcssr-2016-0009/pcssr-2016-0009.xml>
61. Parsons, Wayne, *Viešoji politika: politikos analizės teorijos ir praktikos įvadas*. Vilnius: Eugrimas, 2001.

62. Peleckis, Nerijus. „Vaikų ir jaunimo kūno kultūros ir sporto veiklos strateginis valdymas: Kelmės rajono atvejis.“ Magistro darbas. Šiaulių universitetas. 2016.
<http://gs.elaba.lt/object/elaba:8762165/>
63. Raipa, Alvydas. „Viešojo politika: racionalumas ir interpretacijų įvairovė.“ Viešojo politika ir administravimas 11 (2005): 118-119.
<https://repository.mruni.eu/bitstream/handle/007/13694/2432-5188-1-SM.pdf?sequence=1>
64. Richard Parrish, "Sports law and policy in the European Union: European Policy Research Unit Series. Manchesters University press. 2003..
65. Rinkūnienė, Egidija ir kt. „Mirtingumo nuo širdies ir kraujagyslių ligų tendencijos Lietuvoje ir Europos Sąjungos šalyse.“ *Medicinos moksliniai tyrimai* T. 19, Nr. 2 (2013): 130–136..
<http://www.mtp.lt/files/MTP2-5str-130-136psl.pdf>
66. Salmikangas, Anna- Katriina, „The European model of sport.“ Koppa. žiūrėta 2017 birželio 9d. <https://koppa.jyu.fi/kurssit/62992/materiaalikansio/EuropeanSportModel.pdf>
67. Sherdeer, Jeroen ir kt.. „Understanding the game sport policy in Europe, Facts, reflections and recommendations.“ *Sport Policy & Management SPM* 10 (2011): 8-9.
<https://biblio.ugent.be/publication/1932490/file/1932507>
68. Sigitas Stasiulis „Sisteminis visuomenės fizinio aktyvumo skatinimas: iššūkiai, problemos, sprendimai.“ Pranešimas konferencijoje Vilnius. 2017 gegužės 10 d.
file:///C:/Users/Egle/Downloads/1.%20S.Stasiulis_prane%C5%A1imas%20konferencijai.pdf
69. Stanislovaitienė, Juratė ir Diana Majauskienė. „Lietuvos sporto mokslo plėtros aktualijos Lietuvos sporto universitete.“ *Sporto mokslas* 2, 72 (2013): 3-4.
http://sportinfo.lt/dokumentai/periodiniai_leidiniai/sp_mokslas/SM_2013_2.pdf
70. Strukčinskienė, Birutė, Neringa Strazdienė ir kt.. „Mokinių sporto traumos kūno kultūros pamokose ir jų prevencija.“ *Sveikatos mokslai* 25, 5 (2015): 56-59.
https://www.researchgate.net/publication/294738642_Mokiniu_sporto_traumos_kuno_kulturos_pamokose_ir_ju_prevencija
71. Vanagienė, Agnė. „Kūno kultūros ir sporto politikos formavimas ir įgyvendinimas Lietuvoje ir Europos sąjungoje.“ Magistrinis baigiamasis darbas. Mykolo Romerio universitetas. 2013.
<http://gs.elaba.lt/object/elaba:1887447/index.html>
72. Vilkas, Audronius. „Sporto organizatorius, mokslininkas, treneris, pedagogas, docentas. daktaras Artūras Poviliūnas.“ *Sporto mokslas* 3, 85 (2016): 82-83.
<http://www.sportomokslas.leu.lt/index.php/SP/article/viewFile/78/73>

73. А., Строгова, „Взаимодействие спортивных систем в процессе реализации Политики в сфере спорта и международного сотрудничества,“ Международной научно-практической конференции“ Новая наука: От идеи к результату: Международное научное периодическое издание по итогам. 29 апреля 2016 г. Часть 2. 109-111. <https://ami.im/sbornik/MNPK-78-2.pdf#page=109kj>.
74. Баранов, В. „Спорт как фактор доминирования в современном мире.“ *Таврический научный обозреватель* 11, 16 (2016): 1-6. <http://tavr.science/stat/2016/11/59-Baranov.pdf>
75. Грачев, Сергей и Алексей Аксянов. „Спорт как фактор политической деятельности.“ Гуманитарные, социально-экономические и общественные науки 8 (2015): 77-80. <http://cyberleninka.ru/article/n/sport-kak-faktor-politicheskoy-deyatelnost>
76. Левин, Е. „Ассимиляция спорта и политики в современном мире.“ Известия Санкт-Петербургского государственного экономического университета 6, 96 (2015): 123-126. <http://cyberleninka.ru/article/n/assimilyatsiya-sporta-i-politiki-v-sovremennom-mire>
77. Осинина, Дарья и Екатерина Урожек. „Спорт и политика в современном мире.“ *Научные записки молодых исследователей* 2 (2016): 77-82. http://elib.fa.ru/mag/NZ/NZMI_02-2016.pdf/download/NZMI_02-2016.pdf
78. Починкин, Александр, *Менеджмент в сфере физической культуры и спорта. Учебное пособие* (Спорт, 2016) https://books.google.lt/books?hl=lt&lr=&id=qAgWDgAAQBAJ&oi=fnd&pg=PT3&dq=%D1%81%D0%BF%D0%BE%D1%80%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%BD%D0%B0%D1%8F+%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D0%BA%D0%B0&ots=5u4zAMkQaf&sig=9RXBj4HaeuyLRTTWNNdTmqJNwL0&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false
79. Хасиков, Бату. „Политика Российского государства в области физической культуры и спорта.“ Dissercat. žiūrėta gegužės 21 d. <http://www.dissercat.com/content/politika-rossiiskogo-gosudarstva-v-oblasti-fizicheskoi-kultury-i->
80. Якубов, Юсиф. „Критерии эффективности региональной физкультурно-спортивной политики.“ *Власть* 4, (2014): 46-49. <http://cyberleninka.ru/article/n/kriterii-effektivnosti-regionalnoy-fizkulturno-sportivnoy-politiki>

Internetinė svetainė:

81. „A “European model” of sports funding ?.“ Sport et Citoyennete. 2015 rugpjūčio 24d. <https://sportetcitoyennete.blogactiv.eu/2015/08/24/a-european-model-of-sports-funding/>

82. „Kūno kultūros ir sporto veiklos leidimai.“ Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LRV. 2017 rugsėjo 11d. <https://kksd.lrv.lt/lt/kuno-kulturos-ir-sporto-veiklos-leidimai>
83. „Lietuvos kūno kultūros ženklas.“ Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 2017 rugsėjo 1d. <https://kksd.lrv.lt/lt/kuno-kultura-ir-sportas/kuno-kultura/lietuvos-kuno-kulturos-zenklas>
84. „Lietuvos sporto finansavimas: skurdo vakarienė.“ Veidas. 2010 spalio 24d. <http://www.veidas.lt/tag/sporto-finansavimas>
85. „LSU mokslininkai perspėja: Lietuvos moksleivių fizinis pajėgumas grėsmingai mažėja.“ Vakarų ekspresas. 2016 lapkričio 26d. <http://www.ve.lt/naujienos/sportas/lisu-mokslininkai-perspėja-lietuvos-moksleiviu-fizinis-pajegumas-gresmingai-mazeja-1510477/>
86. „Miestų ir rajonų savivaldybių sporto bazės, Lietuvos sporto bazių statistika.“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2017 liepos 15d. <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>
87. „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai.“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2017 sausio 29d. https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika
88. „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai.“ Lietuvos kūno kultūros akademija. 2017 liepos 15d. <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>
89. „Naujasis sporto įstatymas atmetas – V.Aleknos ir S.Jovaišos balsai neišgirsti.“ 15min. 2017 gegužės 24d.. <https://www.15min.lt/sportas/naujiena/kita/naujasis-sporto-istatymas-atmetas-v-aleknos-ir-s-jovaisos-balsai-neisgirsti-26-802200>
90. „Pagrindinės vyrų ir moterų mirties priežastys 2016 m.“ Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys. žiūrėta 2017 spalio 23d. <http://sic.hi.lt/html/demografija5.htm>
91. „Per penkerius metus Lietuvoje nuskendo kone 100 vaikų.“ Kauno diena. 2016 rugsėjo 21d. <http://kauno.diena.lt/naujienos/kriminalai/nelaimes/penkerius-metus-lietuvoje-nuskendo>
92. „Sportininkų ugdymo centrų sporto bazės.“ Lietuvos kūno kultūros departamentas. 2017 rugsėjo 25d. <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>
93. „Sporto federacijos kyla į kovą dėl finansavimo.“ DELFI. Žiūrėta 2017 lapkričio 11d. <https://www.delfi.lt/sportas/kitos-sporto-sakos/sporto-federacijos-kyla-i-kova-del-finansavimo.d?id=71265788>

94. „Sporto pinigai.“ Delfi. žiūrėta 2017 lapkričio 30d. <https://www.delfi.lt/projektai/sporto-pinigai/>
95. Miestų, rajonų, savivaldybių finansai (išlaidos).“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2017 sausio 29d. https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika
96. Miestų, rajonų, savivaldybių finansai (pajamos).“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2017 sausio 29d. https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika
97. Miestų, rajonų, savivaldybių sporto organizacijų sportuojantieji ir treneriai pagal sporto šakas.“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2017 birželio 15d. <https://kksd.lrv.lt/sporto-statistika/2016-m-lietuvos-sporto-statistikos-metrastis>
98. Stasiulis, Sigitas. „Kokybiškas požiūris į vaikų ir jaunimo fizinį ugdymą“. Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės. 2017 gegužės 3d.

Ašmėgienė E. K. Lietuvos sporto politikos formavimas ir įgyvendinimas: Visagino savivaldybės atvejis/ Viešojo administravimo magistro baigiamasis darbas. Vadovė prof. dr. V. Čingienė – Vilnius: Mykolo Romerio universitetas, Viešojo valdymo fakultetas, 2018. – 119 p.

SANTRAUKA

Sporto politika yra svarbi koordinuojant mechanizmus, kurie užtikrina tolygią kūno kultūros ir sporto politikos plėtrą šalyje. Sportas bei jo nauda žmogaus sveikatai ir apskritai visuomenei, turi labai didelę reikšmę, tad labai svarbu sporto politiką formuojančioms ir ją įgyvendinančioms institucijoms jį ne tik valdyti, bet ir tinkamai pateikti visuomenės žmonėms. Sporto politiką formuojančios ir įgyvendinančios organizacijos tik darnioje sąveikoje, gali pasiekti efektyvių įgyvendinimo rezultatų. Nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų sportas, kaip viešoji gėrybė turi būti prieinamas visiems. Skatinant visuomenę aktyviai gyventi būtina atkreipti dėmesį į sudaromas sporto vaidmeniui kuriamas sąlygas, sveiko gyvenimo būdo švietimo ir socialinio gyvenimo srityse. Apjungus visas šitas sritis galima sukurti bendrą sporto politiką visoje Europos Sąjungoje ko iš esmės ir siekiama, tad labai svarbu išsiaiškinti, kaip sporto politika formuojama Lietuvoje ir kokie jos įgyvendinimo rezultatai pasirinktoje Visagino savivaldybėje. **Probleminis klausimas:** Kaip Visagino savivaldybę įtakoja formuojama ir įgyvendinama sporto politika Lietuvoje? **Tyrimo objektas:** Visagino savivaldybės sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo aspektai. **Tikslas:** Ištirti Visagino savivaldybėje Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo administravimo politines nuostatas. **Tyrimo uždaviniai:** Išanalizuoti sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo teorinius aspektus; Atlikti Lietuvos sporto politikos įstatyminės- teisinės bazės ir finansavimo analizę; Išanalizuoti sporto politikos Lietuvoje šiuolaikinės strateginio valdymo perspektyvas ir programas. Ištirti Lietuvos sporto organizacinių struktūrų veiklą ir žmoniškųjų išteklių kokybines, bei kiekybines charakteristikas formuojant ir įgyvendinant sporto politiką Lietuvoje; Atlikti Visagino savivaldybėje Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo poveikio kokybinį vertinimą. **Tyrimo metodai:** aprašomasis; dokumentų ir mokslinės literatūros analizė; atvejo analizė; interpretavimas; kokybinis tyrimas. **Nustatyta, kad** Daugelis mokyklų neatitinka higieninių reikalavimų, sporto įranga pasenusi, pasenusios treniravimo metodikos, nepakanka kvalifikuotų specialistų, gaunamas mažas finansavimas mokyklų sporto infrastruktūrai. Visagino savivaldybėje miesto stadionas pastatytas be sporto šakoms atitinkamų standartų, trūksta sporto bazių. Projektų atrankose trūksta kontrolės ir tinkamo koordinavimo, bei viešumo, nes pastebimos lobizmo apraiškos. Kūno kultūros ir sporto departamento reglamentams pritrūksta aiškumo ir konkrečių ribų tarp didelio sportinio meistriškumo kėlimo ar sportinio masiškumo didinimo. Ypatingai, tai aktualu skirstant asignavimus. Jaučiamas mažas kandidatų į nacionalinę rinktinę palaikymas. Trūksta motyvavimo sistemos darbuotojams, mokamos mažos algos. Darbo rezultatai Visagine geri, tai rodo aukšti sportininkų pasiekimai, didelis užimtumas. Visagino sporto centre dirba kvalifikuoti specialistai, yra nusipelnusių trenerių dirbančių pagal veiklos leidimą, tačiau sporto darbuotojams pritrūksta valstybinės kalbos žinių. **Baigiamąjį darbą:** sudaro lentelių sąrašas, paveikslų sąrašas, teorinė ir praktinė darbo dalys, išvados, pasiūlymai, literatūros sąrašas ir priedai. **Raktiniai žodžiai:** kūno kultūra ir sportas, sporto politika, fizinis aktyvumas.

Ašmėgienė E. K.. Formulation and implementation of sports policy in Lithuania: Municipality of Visaginas case/ Public administration master's degree thesis. Tutor prof.dr. V. Čingienė – Vilnius: Mykolas Romeris university, the faculty of public management, 2018. – 119p.

SUMMARY

Sports policy is important because it helps to coordinate mechanisms that ensure equal progress of physical education and politics of sports in the country. Sport is very beneficial to human health and to the public life in general. It has a big value and that is why institutions that form and manage sports policy have to not only organise it well, but also present it well to society. The organisations that form and implement the policy of sports can achieve great results only by cohesive interaction. Sport is a public virtue and should be available equally to everyone. When promoting active lifestyle to the public it is prominent to create favourable conditions for the role of sports in public life in areas of healthy lifestyle education and social life. By combining these sectors, it would be possible to create a complete sports policy that would be applicable in the whole European Union. This is the actual aim, that is why it is very important to find out how sports policy is formed in Lithuania and what are the results of its implementation in my chosen municipality of Visaginas city. **Problematic issue:** how formulation and implementation of current sports policy in Lithuania affects the municipality of Visaginas city? **Research object:** sports policy formulation and implementation in municipality of Visaginas city. **The aim:** to investigate the formulation and implementation of sports policy in Lithuanian administration and political provisions in Visaginas city. **Research tasks:** to analyse the theoretical aspects of formulation and implementation of sports policy; to perform legal establishment and finance analysis; to analyse the prospects and agendas of contemporary strategical management in Lithuanian sports policy; to investigate organizational and structural activities and qualitative and quantitative characteristics of human resources in formulation and implementation of sports policy in Lithuania; to perform the evaluation of qualitative effect of formulation and implementation of sports policy in Visaginas city. **Research methods:** narrative; the analysis of documents and science literature; case analysis; interpretation; qualitative research. **It is established that** many schools do not meet hygiene standards, sports equipment is old, old training methodology, not enough qualified specialists, low financing of sports infrastructure for schools. The stadium in municipality of Visaginas was built without the right standards; it is missing establishments for different sports. The process of project selection lacks control and right management and publicity, cases of lobbyism are detected. Physical education and sports department regulations are missing specificity and particular limits between lifting great sporting mastership and increasing sports mass. It is particularly relevant when allocating appropriations. Poor support of candidates for national team. No motivation and low pay for system workers. The results of work are great in Visaginas city: there are many high performance athletes and high engagement. There are qualified specialists working in Visaginas sports centre, many well-deserved employees that work by activity permit, but poor knowledge of national language persists. **The final work** consists of table chart, the list of the pictures, theoretical and practical parts of work, conclusions, suggestions, literature series and appendices. **Key words:** physical education and sports, sports policy, physical activity.

1 Priedas

Sporto pinigai 2015-2016m.

Metai/ organizacijos	2015 metai		2016 metai	
	Kiek skiria šios org.	Kiek skiria federacijoms	Kiek skiria šios org.	Kiek skiria federacijoms
Lietuvos kūno kultūros departamento	21718715 Eur	1071729 Eur	17907500Eur	1593521 Eur
Lietuvos olimpinio sporto centro	3580490 Eur	2255769 Eur	4605857 Eur	2492365 Eur
Lietuvos tautinio olimpinio komiteto	6539010 Eur	4160276 Eur	5551263 Eur	5278263 Eur
Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo	5860260 Eur	3652331 Eur	6199725 Eur	359000 Eur

Cit. pagal Delfi, 2017 lapkričio 30d. „Sporto pinigai“¹³³

Miestų ir rajonų savivaldybių sporto organizacijos 2011-2016m.

Visagino miesto savivaldybės sporto organizacijos	2011m.	2012m.	2013m.	2014m.	2015m.	2016m.
Sporto klubai			18	18	20	20
Sporto viešosios įstaigos						
Miestų, rajonų sporto federacijos, sąjungos,			1	1	1	1
Sporto įmonės (AB, UAB)						
Savivaldybės administracijos sporto padalinys			1	1	1	1
Sporto padalinio SUC						1
Švietimo padalinio SUC			1	1	1	
Privatūs SUC						
Viso.:	17	20	21	21	23	23

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹³⁴

¹³³ „Sporto pinigai“, Delfi, žiūrėta 2017 lapkričio 30d., <https://www.delfi.lt/projektai/sporto-pinigai/>

¹³⁴ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

2 Priedas

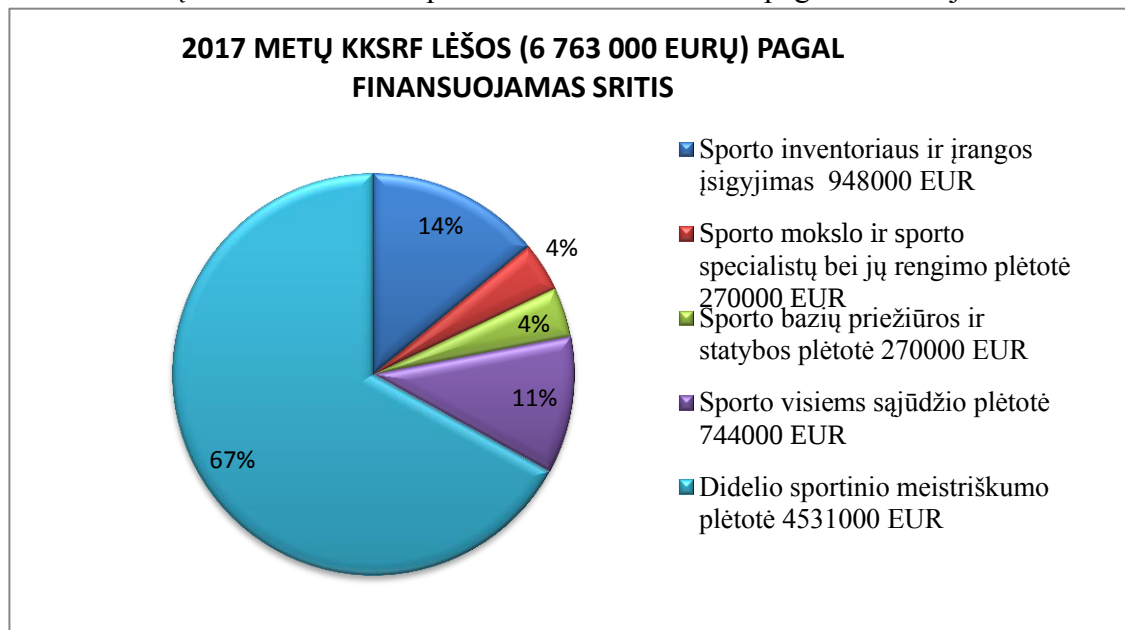
2011-2020 metų sporto plėtros strategijos tikslai

2011-2020 METŲ VALSTYBINĖ SPORTO PLĖTROS STRATEGIJOS TIKSLAI

1. Sistemingai didinti visuomenės supratimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra darnios asmenybės prielaida ir visuotinė vertybė.
2. Sukurti ir tobulinti horizontalią sporto viešojo administravimo struktūrą, apimančią daugelį valstybės valdymo sričių ir savivaldybių institucijas, kuri sudarytų sąlygas plėtoti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis sporto organizacijomis ir privačiu sporto veiklos sektoriumi.
3. Plėtoti sporto srities žmogiškuosius išteklius, kad jie būtų pakankami tarp institucinėms socialinėms programoms įgyvendinti (didėjančiam sporto vaidmeniui visuomenėje užtikrinti).
4. Sukurti ir (arba) atnaujinti sporto infrastruktūrą, kad ji būtų tolygiai išplėta visuose Lietuvos regionuose, prieinama kiekvienam gyventojui jo aplinkoje ir sudarytų tinkamas sportavimo sąlygas įvairaus amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, mėgėjams ir didelio meistriškumo sportininkams.

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Respublikos Seimo nutarimu „Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24d. Nr. XI -1296“¹³⁵

2017 metų Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo lėšos pagal finansuojamas sritis

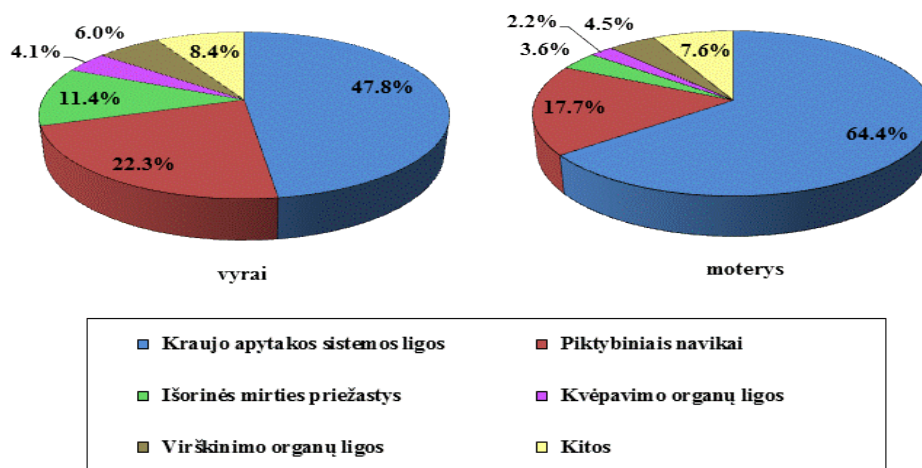
Cit. pagal Kūno kultūros ir sporto departamento prie LRV, 2017. Lapkričio 22d., „Skaidrios kūno kultūros ir sporto srities valdymo ir finansavimo sistemos sukūrimas sisteminiam visuomenės fizinio aktyvumo skatinimui“¹³⁶

¹³⁵ „Dėl 2011- 2020 metų valstybės sporto plėtros strategijos patvirtinimo nutarimas 2011 m. kovo 24d. Nr. XI -1296“, LRS, <https://e-seimas.lrs.lt/portal/legalAct/lt/TAD/TAIS.395701>

¹³⁶ „Skaidrios kūno kultūros ir sporto srities valdymo ir finansavimo sistemos sukūrimas sisteminiam visuomenės fizinio aktyvumo skatinimui“, Kūno kultūros ir sporto departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, 2017 lapkričio 22d., http://www.hi.lt/uploads/pdf/renginiai/FA/Stasiulis_KKSD.pdf

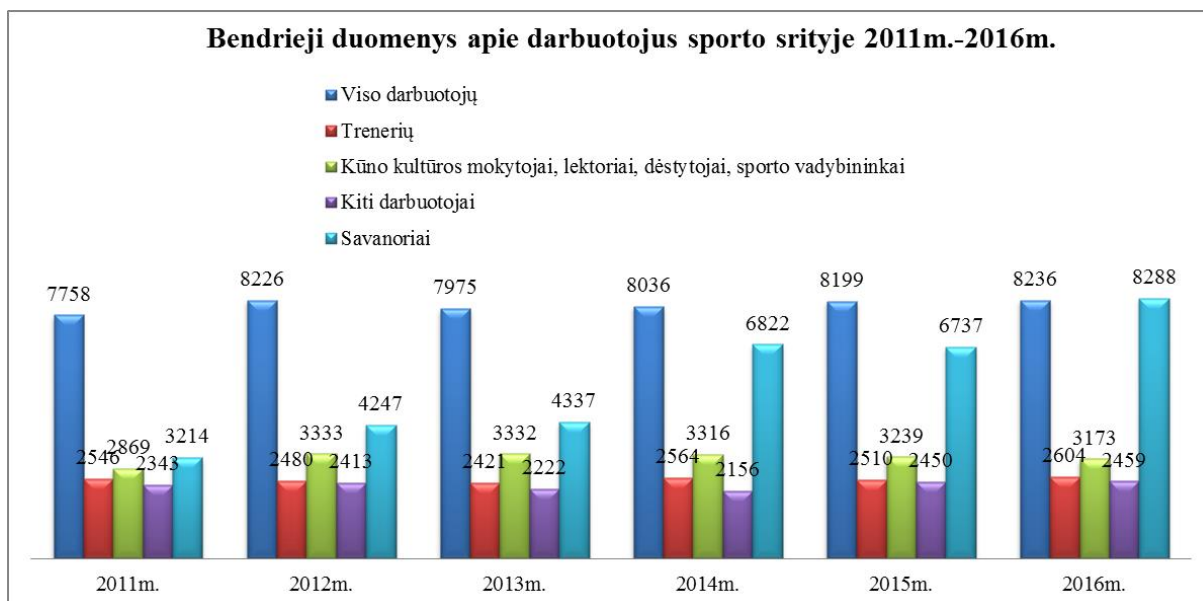
3 Priedas

Pagrindinės vyrų ir moterų mirties priežastys 2016 m.

Pagrindinės vyrų ir moterų mirties priežastys 2016 metais

Cit. Pagal Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenis „Pagrindinės vyrų ir moterų mirties priežastys 2016 m.“¹³⁷

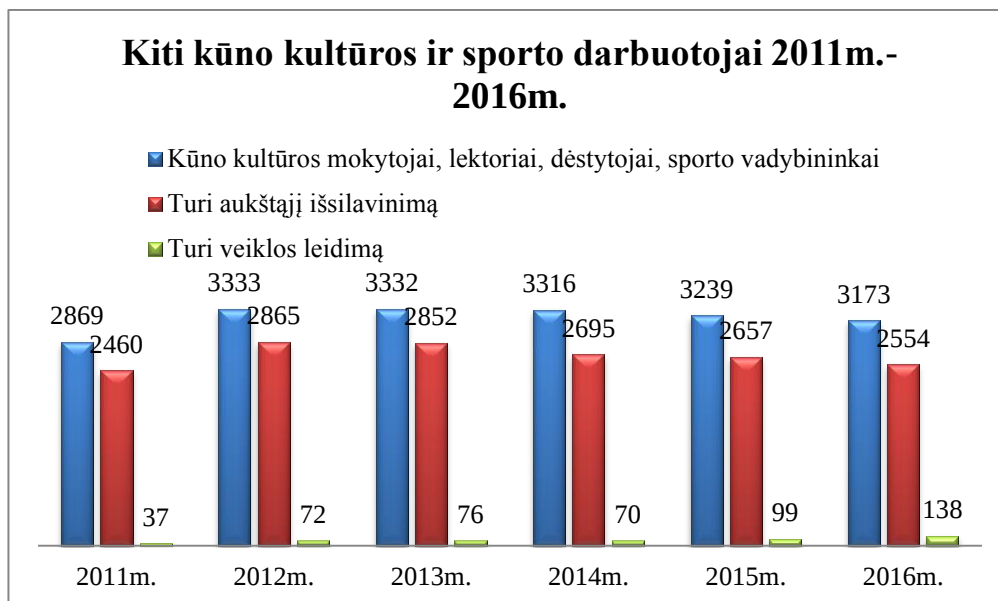
Bendrieji duomenys apie darbuotojus sporto srityje 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“¹³⁸

¹³⁷ „Pagrindinės vyrų ir moterų mirties priežastys 2016 m.“ Higienos instituto Sveikatos informacijos centro duomenys, žiūrėta 2017m. spalio 23d., <http://sic.hi.lt/html/demografija5.htm>

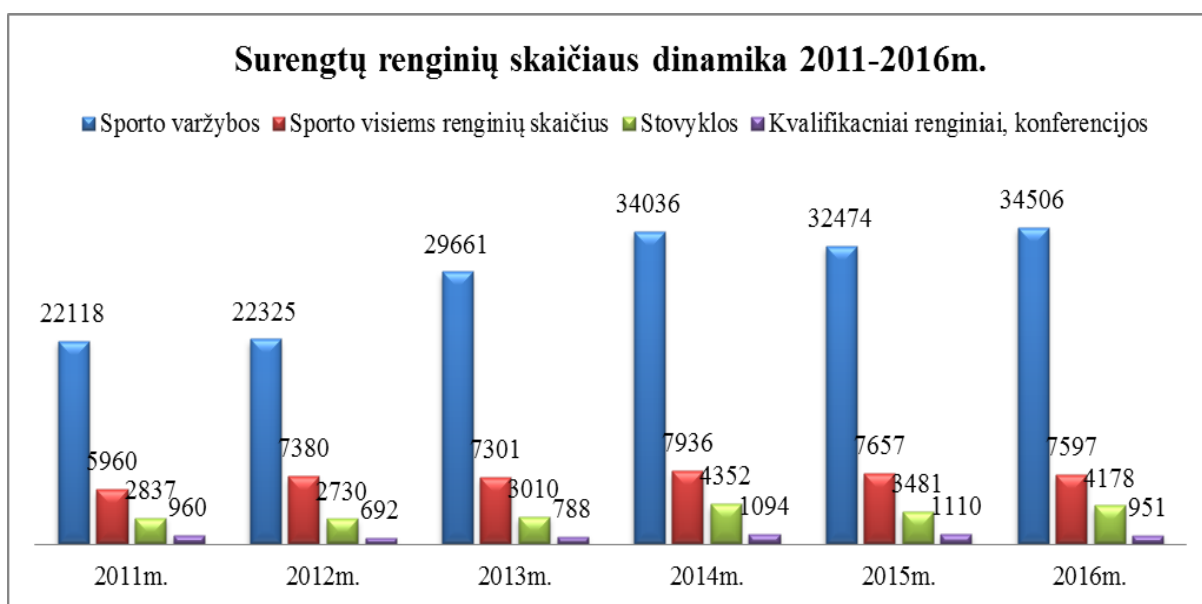
¹³⁸ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

4 Priedas

Lietuvos kitų kūno kultūros ir sporto darbuotojų 2011-2016m. skaičiaus ir išsilavinimo dinamika

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „*statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai*“¹³⁹

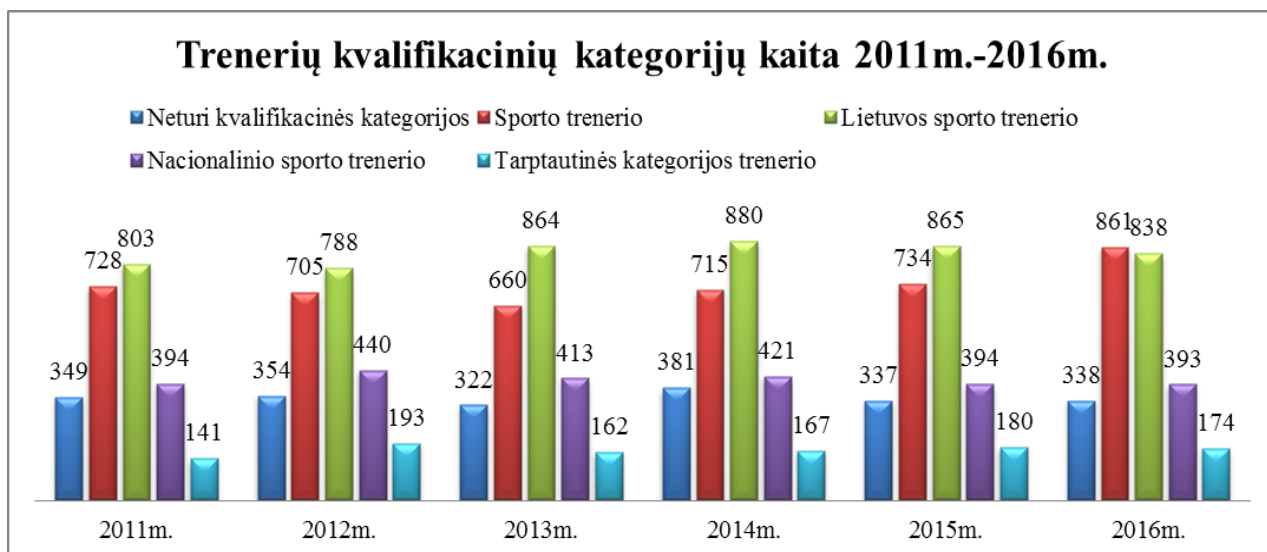
Lietuvos renginių skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „*Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai*“¹⁴⁰

¹³⁹ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

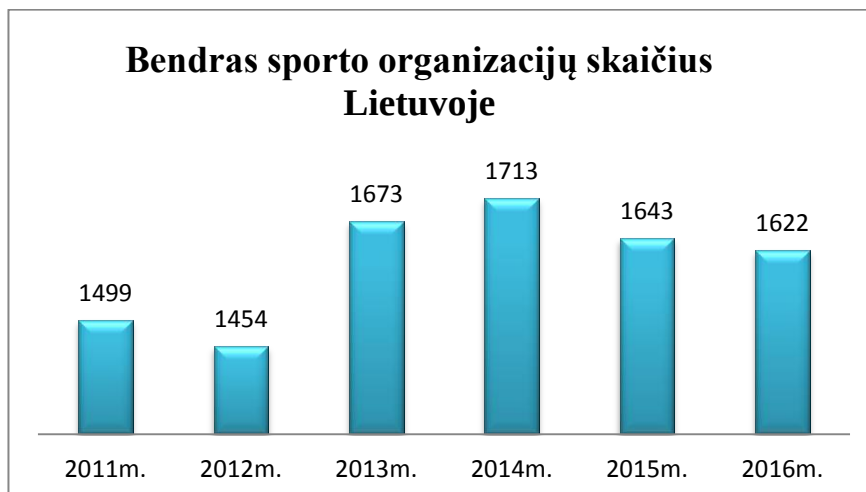
¹⁴⁰ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas. 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

5 Priedas

Lietuvos trenerių kvalifikacinių kategorijų kaitos dinamika

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „*Statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai*“¹⁴¹

Bendra Lietuvos sporto neformaliojo ugdymo organizacijų skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „*Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai*“¹⁴²

¹⁴¹ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁴² Ten pat.

6 Priedas

Nacionalinės sporto organizacijos 2011-2016 metais

Nacionalinės sporto organizacijos	2011m.	2012m.	2013m.	2014m.	2015m.	2016m.
Kūno kultūros ir sporto departamentas prie LRV	1	1	1	1	1	1
Kūno kultūros ir sporto departamento prie LRV BĮ, UAB, VšĮ	15	15	15	15	13	13
Lietuvos tautinis olimpinis komitetas	1	1	1	1	1	1
Lietuvos tautinis olimpinis komiteto įstaigos	0	0	0	4	4	4
Lietuvos neolimpinis komitetas	1	1	1	1	1	1
Lietuvos sporto federacijų sąjunga	1	1	1	1	1	1
Lietuvos sporto šakų, federacijos, sąjungos, asociacijos (KKSD pripažintos)	103	104	104	104	70	74
Lietuvos asociacija „Sportas visiems“ ir jos organizacijos	15	20	20	20	20	20
Neįgalųjų sporto organizacijos	5	5	5	5	5	5
Lietuvos savivaldybių sporto padalinių vadovų asociacija	1	1	1	1	1	1
Lietuvos savivaldybių sporto mokymo įstaigų vadovų asociacija	1	0	0	1	1	1
Sporto veteranų asociacija „Penki žiedai“	1	1	1	1	1	1
Viso:	145	150	150	151	115	119

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai“¹⁴³

Miestų ir rajonų savivaldybių sporto organizacijos 2011-2016m.

Miestų ir rajonų, savivaldybių sporto organizacijos	2011m.	2012m.	2013m.	2014m.	2015m.	2016m.
Sporto klubai	1091	1181	1240	1224	1198	1270
Sporto viešosios įstaigos	30	32	27	174	162	188
Sporto federacijos, sąjungos, asociacijos, komitetai	98	103	120	32	41	39
Sporto įmonės (AB, UAB)	5	9	6	7	3	1
Savivaldybės administracijos sporto padalinys	32	30	32	32	32	32
Sporto padalinio SUC	60	58	57	52	51	52
Švietimo padalinio SUC	31	37	34	36	36	35
Privatūs SUC	7	4	7	5	5	5
Viso:	1354	1454	1523	1562	1528	1622

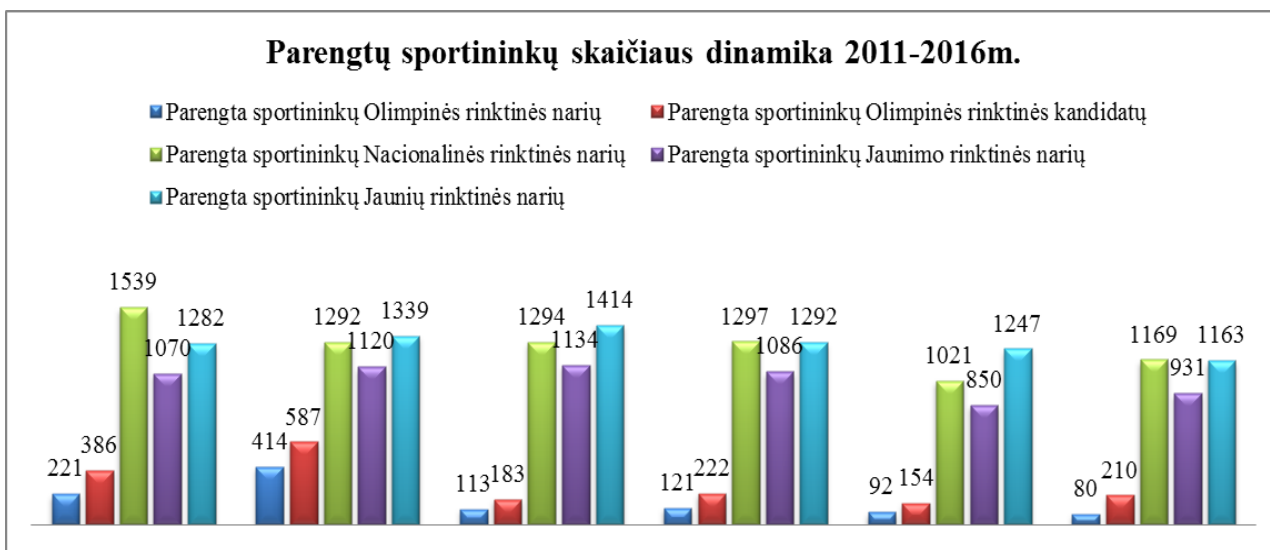
Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai“¹⁴⁴

¹⁴³ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁴³Ten pat.

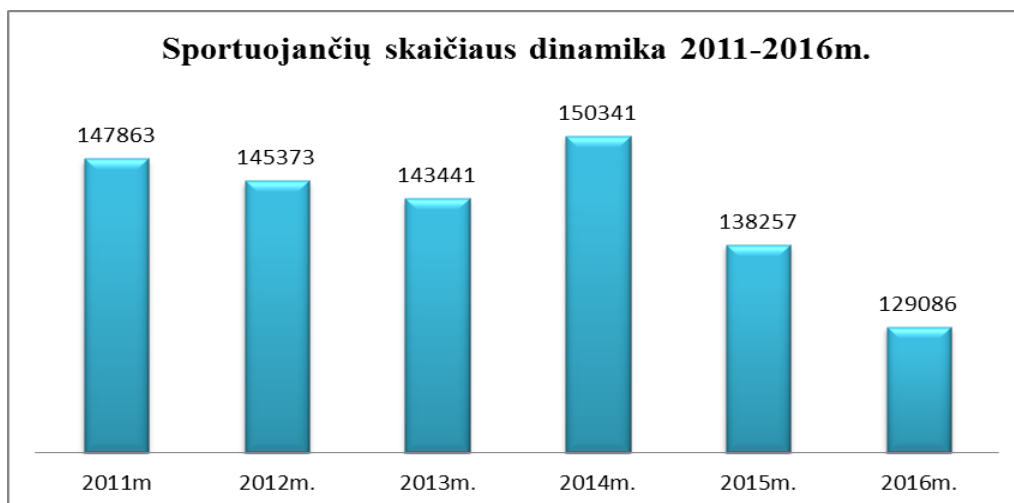
¹⁴⁴Ten pat.

7 Priedas

Parengtų sportininkų Lietuvoje skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai“¹⁴⁵

Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų sportuojančių skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendraisiais rodikliai“¹⁴⁶

¹⁴⁵ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

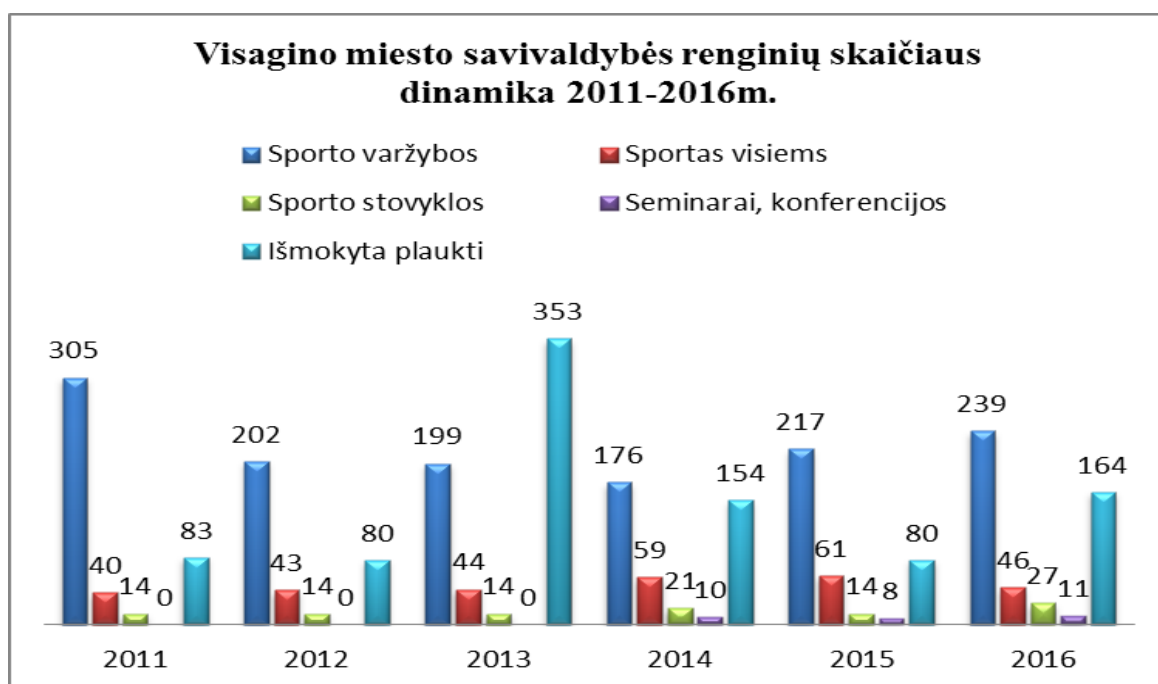
¹⁴⁶ Ten pat.

8 Priedas

Visagino miesto organizacijos 2011-2016m.

Visagino miesto savivaldybės sporto organizacijos	2011m.	2012m.	2013m.	2014m.	2015m.	2016m.
Sporto klubai			18	18	20	20
Sporto viešosios įstaigos						
Miestų, rajonų sporto federacijos, sąjungos,			1	1	1	1
Sporto įmonės (AB, UAB)						
Savivaldybės administracijos sporto padalinys			1	1	1	1
Sporto padalinio SUC						1
Švietimo padalinio SUC			1	1	1	
Privatus SUC						
Viso.:	17	20	21	21	23	23

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹⁴⁷

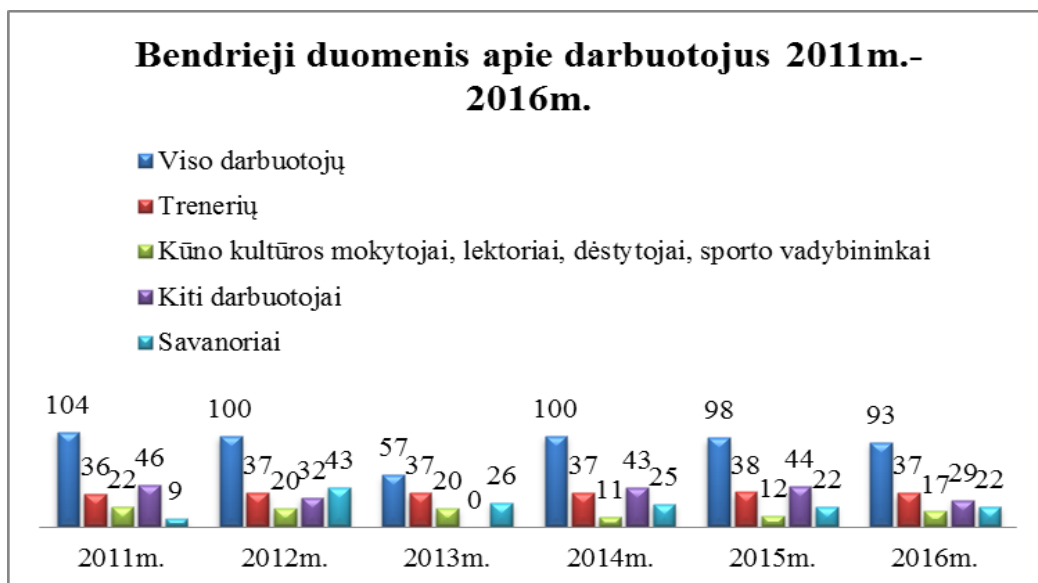
Visagino miesto savivaldybės renginių skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹⁴⁸

¹⁴⁷ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai,“ Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

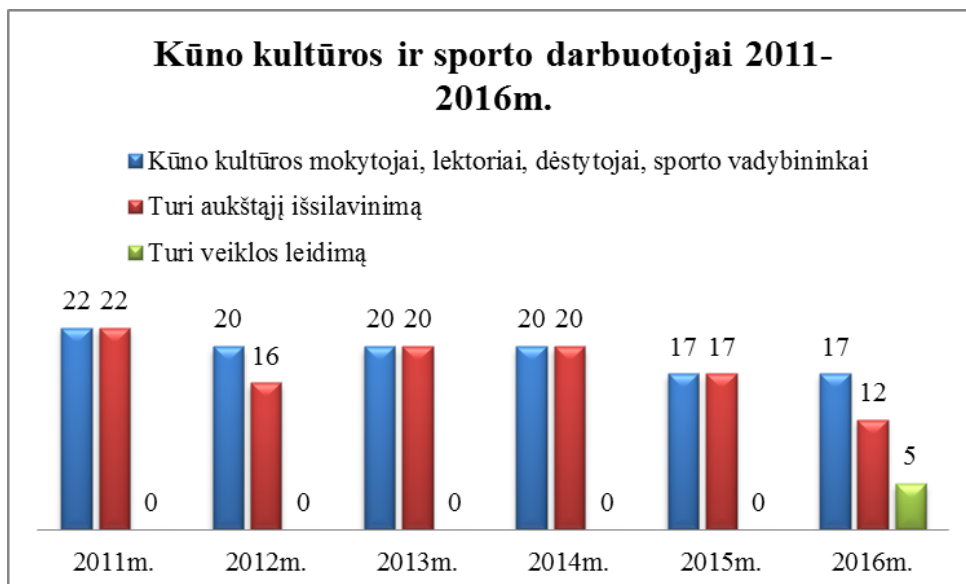
¹⁴⁸ Ten pat.

9 Priedas

Visagino savivaldybės bendrieji duomenys apie darbuotojus sporto srityje 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „Statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“¹⁴⁹

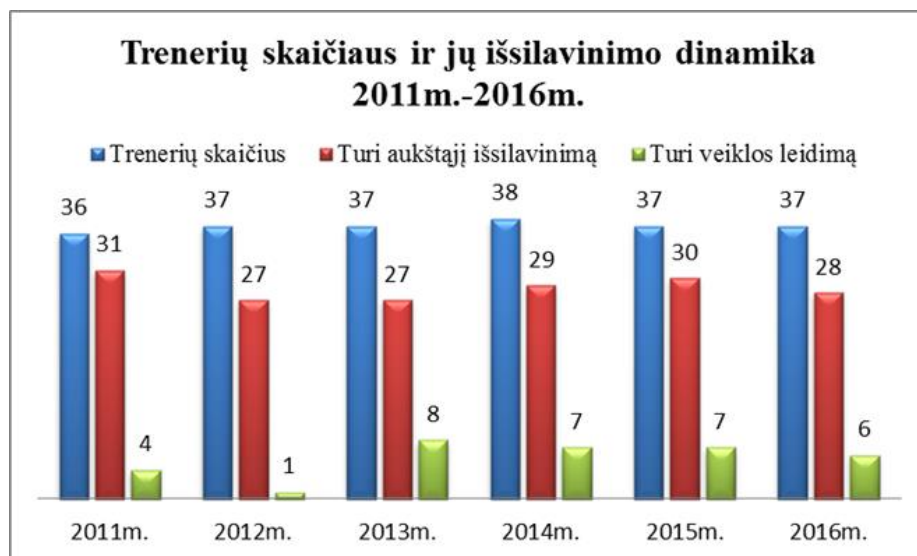
Visagino kūno kultūros ir sporto darbuotojų 2011-2016m. skaičiaus ir išsilavinimo dinamika¹⁵⁰

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“

¹⁴⁹ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

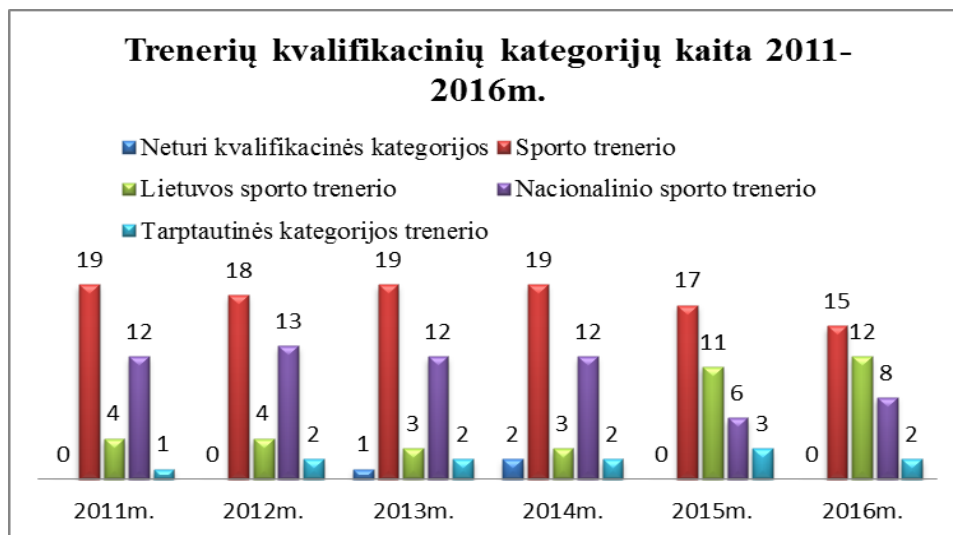
¹⁵⁰ Ten pat.

10 Priedas

VSC Trenerių ir jų išsilavinimo skaičiaus dinamika per 2011-2016 metus

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „*statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai*“¹⁵¹

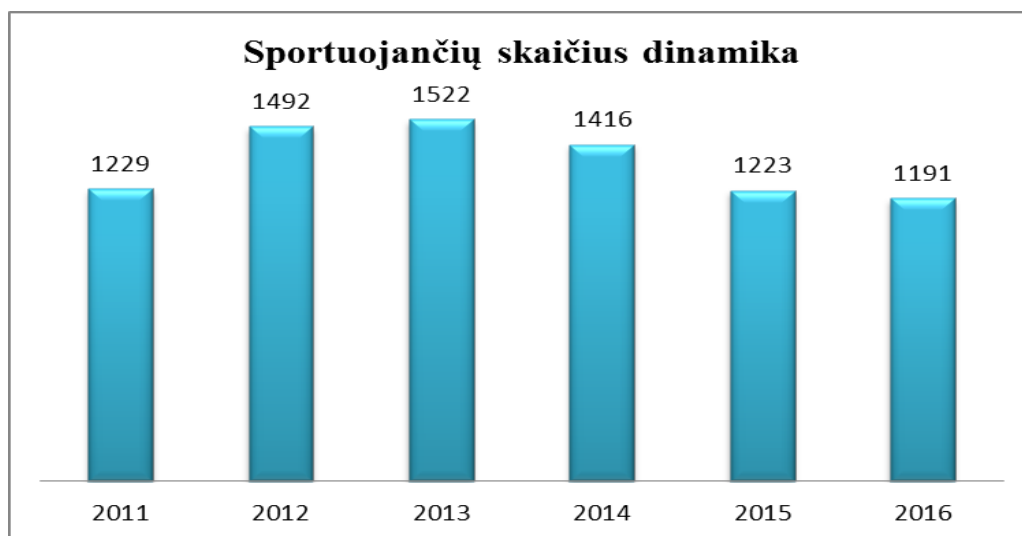
VSC Trenerių kvalifikacinių kategorijų kaitos dinamika

Parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „*Statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai*“¹⁵²

¹⁵¹ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

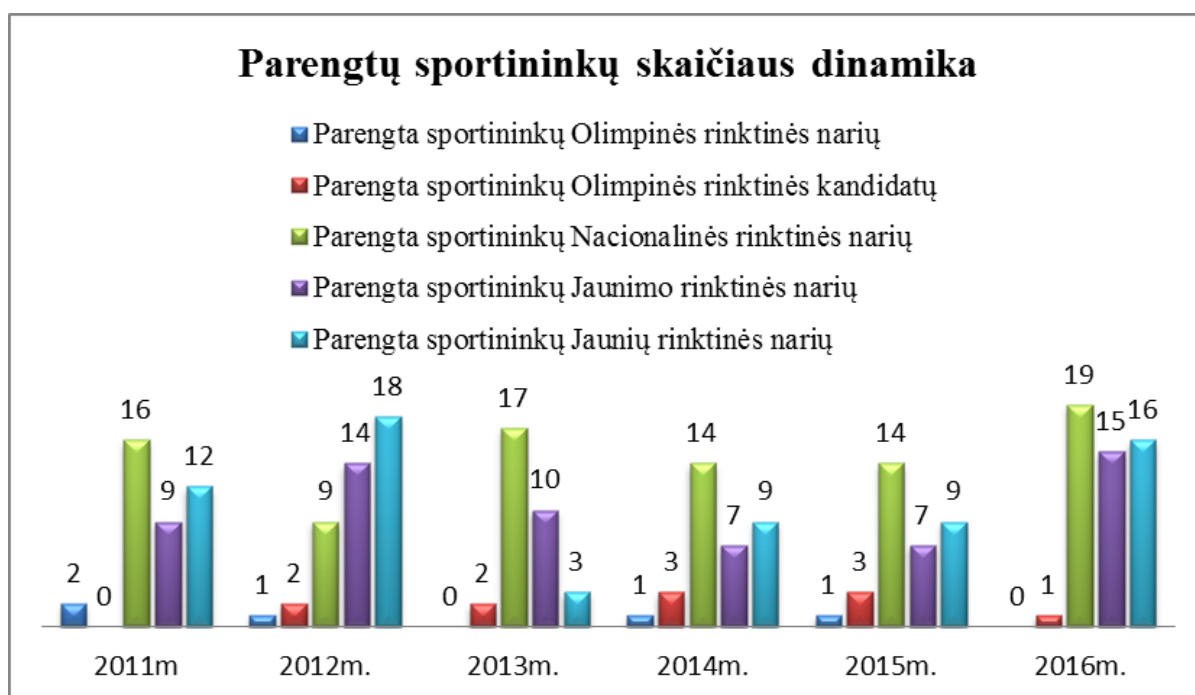
¹⁵² Ten pat.

11 Priedas

Sportuojančių skaičiaus SUC Visagine dinamika 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹⁵³

Visagino savivaldybėje parengtų sportininkų skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Parengė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹⁵⁴

¹⁵³ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁵⁴ Ten pat.

12 Priedas

Kūno kultūros ir sporto finansavimas Visagino savivaldybės biudžeto lėšomis

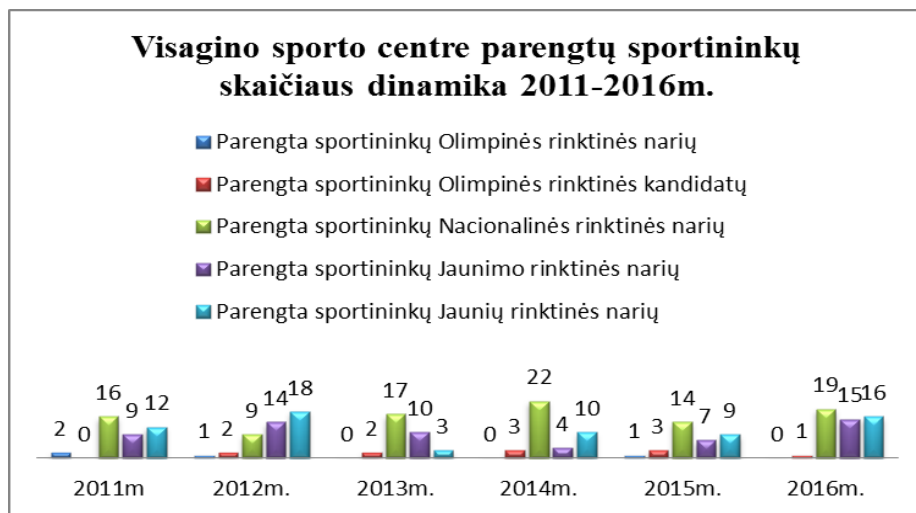
Metai	Bendras savivaldybės metų biudžetas (išlaidos)	Skirta kūno kultūrai ir sportui finansuoti	Savivaldybės bendro biudžeto proc. kūno kultūrai ir sportui	Gyventojų skaičius savivaldybės teritorijoje	Tenka € kūno kultūrai ir sportui finansuoti, 10 000 gyventojų
2013 m.	16516,52	563,07	3,41	21237	265
2014 m.	16944,92	1012,30	5,97	20627	491
2015 m.	17200,00	1035,68	6,02	20500	505
2016 m.	17600,00	682,06	3,88	20249	337

Sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamento, 2017 rugsėjo 25d., „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“¹⁵⁵

Sporto bazių statybų ir remonto finansavimas Visagino savivaldybės biudžeto lėšomis

Metai	Sporto bazių statybai ir remontui							
	Savivaldybių lėšomis		Valstybės investicijų		ES lėšomis		Rėmėjų lėšomis	
	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista
2014 m.	405,80	405,80	36,23	34,78	2130,43	2127,00		
2015 m.	380,20	380,20	112,00	112,00	2250,60	2250,60		
2016 m.			338,00	337,88				

Sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamento, 2017 rugsėjo 25d., „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“¹⁵⁶

Trenerių ir jų išsilavinimo skaičiaus dinamika per 2011-2016 metus

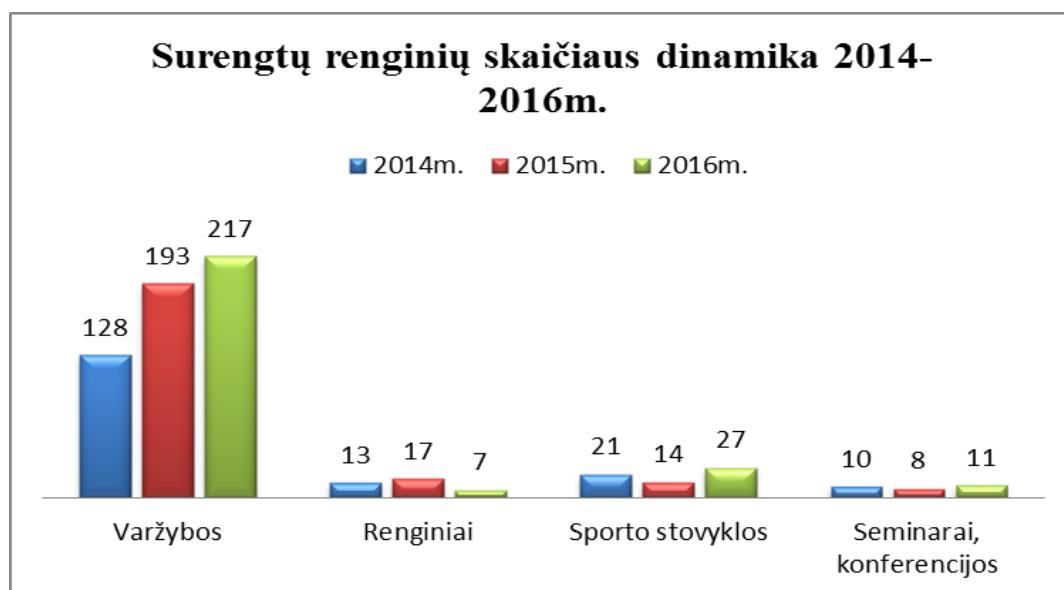
Sudarė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“¹⁵⁷

¹⁵⁵ „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁵⁶ Ten pat.

¹⁵⁷ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

13 Priedas

Visagino savivaldybės renginių skaičiaus dinamika 2011-2016m.

Šaltinis: sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016 „Lietuvos miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“¹⁵⁸

Visagino sporto centro 2014-2016m. pajamos

Finansavimas								
Metai	Pajamų šaltiniai							
	Valstybės biudžetas		Savivaldybės biudžetas	Surinkta iš SUC moksleivių	Ūkinė komercinė veikla	Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK)	Rėmėjai ir kiti šaltiniai	Iš viso pajamų
	Kūno kultūros ir sporto departamentas (KKSD)	Ministerijos ir kitos valstybės institucijos						
2014m.		24,63	580,38	32,18	11,63		8,18	657,01
2015m.	13,00	9,47	617,78	38,91	8,89		5,00	693,05
2016m.		16,64	627,46	36,46	7,56		0,82	688,94

Šaltinis: sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamento, 2018 vasario 26d., „Sportininkų ugdymo centrų finansai“¹⁵⁹

¹⁵⁸ „Miestų ir rajonų sporto organizacijų veiklos rodikliai, Lietuvos bendrieji rodikliai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁵⁹ Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos), Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 vasario 26., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

14 Priedas

Visagino sporto centro 2014-2016m. išlaidos.

Finansavimas											
Metai	Išlaidos										
	Darbo užmokesčiui treneriams	Darbo užmokesčiui kitiems darbuotojams	Mokomajam sportiniam darbui ir varžyboms	Įsigijimams		Sporto bazių ir kitų patalpų nuomai	Draudimas	Transportas	Komunalinės paslaugos	Kitos išlaidos	Iš viso išlaidų
				Inventoriaus ir ilgalaikio turto	Medikamentams ir maisto papildams						
2014m.	307,15	200,02	24,78	4,76	0,78	5,28	1,68	4,78	77,40	30,36	657,01
2015m.	342,13	217,54	20,3	17	0,45	10,26	0,8	13,8	60,18	10,59	693,05
2016m.	344,40	221,80	15,10	5,34	0,70			16,50	64,60	20,50	688,94

Sudarė darbo autorė pagal Kūno kultūros ir sporto departamento, 2018 vasario 26d., „Sportininkų ugdymo centrų finansai“¹⁶⁰

Lietuvos Kūno kultūros ir sporto įstatymo Nr. X-1501 aspektų reikšmingumas

Įstatymo paskirties aspektai	Visiškai nereikšmingi	Nereikšmingi	Nesu tikras	Reikšmingi	Visiškai reikšmingi
Nustato kūno kultūros ir sporto principus,			1	6	
Reglamentuoja valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją kūno kultūros ir sporto srityje,			1	6	
Reglamentuoja kūno kultūros ir sporto organizavimą bei pratybas švietimo ir mokslo įstaigose		1	1	5	
Reglamentuoja nevyriausybinių kūno kultūros ir sporto organizacijų kompetenciją plėtojant kūno kultūrą ir sportą, rengiant sportininkus, plėtojant varžybų sistemą,		1		5	1
Reglamentuoja kūno kultūros ir sporto specialistų veiklą			2	4	1
Reglamentuoja profesionalaus sporto plėtros pagrindus, sporto varžybų ir renginių organizavimo principus			2	3	2
Nustato sporto statinių reikalavimus.		1		5	1

Lietuvos sporto institucijų efektyvumo vertinimas įgyvendinant Lietuvos sporto plėtros strategiją 2011-2020m.

Tikslai	Labai blogai	Blogai	Nei blogai, nei gerai	Gerai	Labai gerai
1.Sistemiškai didinti visuomenės supratimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra darnios asmenybės prielaida ir visuotinė vertybė.			3	4	
2.Sukurti ir tobulinti horizontalią sporto viešojo administravimo struktūrą, apimančią daugelį valstybės valdymo sričių ir savivaldybių institucijas, kuri sudarytų sąlygas plėtoti bendradarbiavimą su nevyriausybėmis sporto organizacijomis ir privačiu sporto veiklos sektoriumi.		1	4	1	1
3.Plėtoti sporto srities žmogiškuosius išteklius, kad jie būtų pakankami tarp institucinėms socialinėms programoms įgyvendinti (didėjančiam sporto vaidmeniui visuomenėje užtikrinti).		1	1	3	2
4. Sukurti ir (arba) atnaujinti sporto infrastruktūrą, kad ji būtų tolygiai išplėta visuose Lietuvos regionuose, prieinama kiekvienam gyventojui jo aplinkoje ir sudarytų tinkamas sportavimo sąlygas įvairaus amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, mėgėjams ir didelio meistriškumo sportininkams.		2	2	1	2

¹⁶⁰ Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos),“ Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 vasario 26., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

15 Priedas

2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos įgyvendinimo tikslų svarba

Tikslai	Labiausiai svarbiausias	Mažiau svarbus	Svarbus	Mažiausiai svarbiausias
1	1	2	1	3
2	3	2		2
3	1	1	4	1
4	2	2	2	1

KKSD sporto politikos formavimo, įgyvendinimo ir asignavimo skirstymo funkcijų vertinimas

Funkcijos/ Vertinimas	Labai silpnai	Silpnai	Patenkinamai	Gera	Labai gerai	Puikiai
Formavimas		2	3	1	1	
Įgyvendinimas		3	2	2		
Asignavimų skirstymas	2	3	1	1		

Informantų skaičius pažįstančių KKS RF veiklą

Taip	Ne	Nežinau, kas tai yra
6	1	

Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių organizacijų Visagino mieste funkcijos vykdomos tiksliai

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nesu tikras	Sutinku	Visiškai sutinku
Visagino miesto savivaldybėje		3	2	2	
Visagino sporto centre		2	1	4	

16 Priedas

Kūno kultūros ir sporto finansavimas savivaldybės biudžeto lėšomis (tūkst. eurų)

Metai	Bendras savivaldybės metų biudžetas (išlaidos)	Skirta kūno kultūrai ir sportui finansuoti	Savivaldybės bendro biudžeto proc. kūno kultūrai ir sportui	Gyventojų skaičius savivaldybės teritorijoje	Tenka Lt kūno kultūrai ir sportui finansuoti, 10 000 gyventojų
1	2	3	4	5	6
2015 m.	2438587,15	58448,74	2,40	2955478	198
2016 m.	2704066,12	61631,87	2,28	2940247	210
Skirtumas tarp 2015 ir 2016 m.:	265479,0	3183,1	-0,12	-15231	11,9

Cit. iš Kūno kultūros ir sporto departamento, 2017 rugsėjo 25d., „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“¹⁶¹

Sporto įmonių įstaigų ir organizacijų pajamos (tūkst. eurų)

Eil. Nr.	Organizacijų pavadinimai	Iš viso	PAJAMŲ ŠALTINIAI						
			Kūno kultūros ir sporto departamento s (KKSD)	Ministerijos ir kitos valstybės institucijos	Savivaldybės biudžetas	Surinkta iš moksleivių arba narių	Ūkinė komercinė veikla	Lietuvos tautinis olimpinis komitetas (LTOK)	Rėmėjai ir kiti šaltiniai
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	Savivaldybės sporto padalinys arba kita jo funkcijas vykdanči įstaiga	3577,61	57,88	151,97	3347,36		0,00	0,00	20,40
2.	Sporto klubai	10621,50	277,96	358,45	2901,10	8,80	735,95	395,25	5943,99
3.	Sporto viešosios įstaigos	27204,00	111,51	268,10	6680,35	2931,77	3296,76	321,55	13593,97
4.	Miestų, rajonų sporto federacijos, sąjungos, asociacijos	838,77	16,00	8,57	166,86	0,80	74,04	0,00	572,50
5.	Sporto įmonės (AB, UAB)	167,40	0,00	1,30	69,10	0,00	95,00	0,00	2,00
6.	Sporto padalinio sportininkų ugdymo centrai	35418,61	89,29	620,02	31896,60	1236,96	857,45	0,00	718,29
7.	Švietimo padalinio sportininkų ugdymo centrai	14000,62	543,33	3071,08	9279,21	524,21	300,71	0,00	282,08
8.	Privačios sportininkų ugdymo centrai	1105,03	57,00	2,14	138,32	429,78	153,26	0,00	324,53
	Iš viso:	92933,54	1152,96	4481,63	54478,90	5132,32	5513,16	716,80	21457,77

Šaltinis: Cit. iš Kūno kultūros ir sporto departamento, 2017 rugsėjo 25d., „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“¹⁶²

¹⁶¹ „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

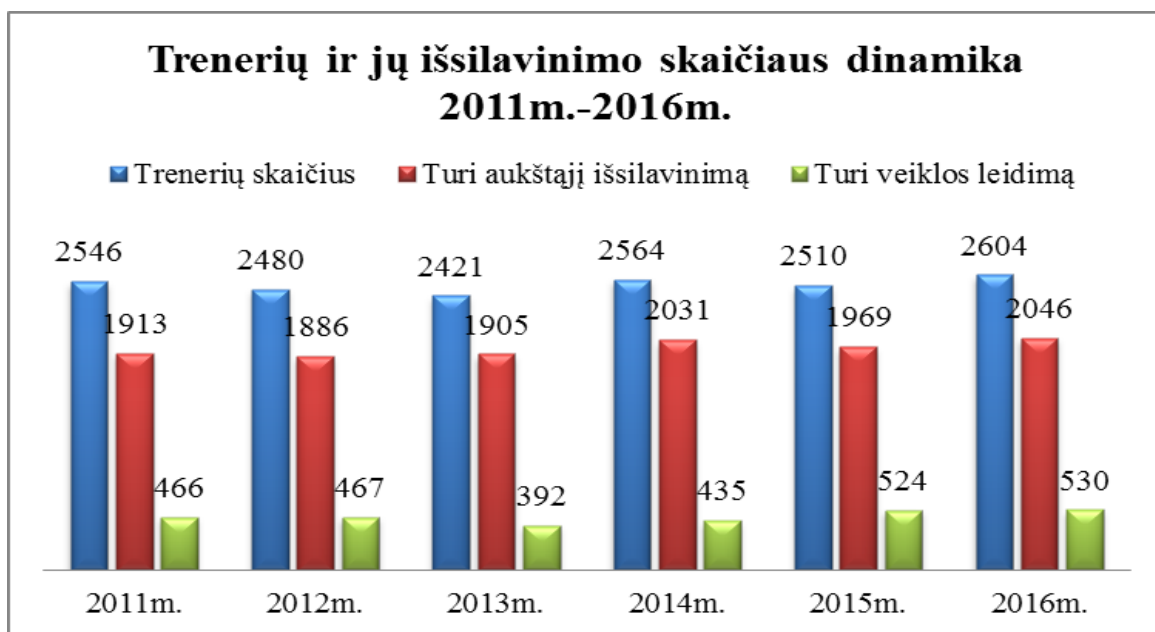
¹⁶² Ten pat.

17 priedas

Sporto bazių statyba ir remontas finansavimas savivaldybės biudžeto lėšomis

Metai	Sporto bazių statybai ir remontui							
	Savivaldybių lėšomis		Valstybės investicijų programa		ES lėšomis		Rėmėjų lėšomis	
	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista	Skirta	Išleista
1	7	8	9	10	11	12	13	14
2015 m.	8719,31	8624,33	11905,14	11819,04	6579,90	6579,90	113,00	113,00
2016 m.	7152,97	6545,30	10580,26	10579,02	5,00	5,00	37,50	37,50
Skirtumas tarp 2015 ir 2016 m.:	-1566,3	-2079,0	-1324,9	-1240,0	-6574,9	-6574,9	-75,5	-75,5

Cit. iš Kūno kultūros ir sporto departamento, 2017 rugsėjo 25d., „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“¹⁶³

Lietuvos trenerių ir jų išsilavinimo skaičiaus dinamika per 2011-2016 metus

Šaltinis: parengė darbo autorė pagal Lietuvos Kūno kultūros ir sporto departamentą 2011-2016m. „statistiniai miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“¹⁶⁴

¹⁶³ „Miestų, rajonų savivaldybių finansai (pajamos)“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

¹⁶⁴ „Miestų, rajonų bendrieji duomenys apie darbuotojus, Lietuvos sporto darbuotojai“, Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

18 Priedas

2016 m. savivaldybių sporto padalinių lėšos (tūkst. eurų) pagal miestus ir rajonus

Savivaldybių sporto padaliniai	Iš viso pajamų	Išlaidos kūno kultūros ir sporto programoms																
		Darbo užmokesčiui treneriams	Darbo užmokesčiui kitiems darbuotojams	Sporto varžybų vykdymui ir dalyvavimui varžybose	Stovykloms	Sveikatinimo renginiams	Mokymui plaukti	Sporto specialistų kvalifikacijos		Išsigijimams			Sporto bazių ir kitų patalpų nuomai	Draudimo paslaugos	Transportas	Komunalinės paslaugos	Kitos išlaidos	Iš viso išlaidų
								Seminarams , konferencijoms	Metodiniams leidiniams	Inventoriaus ir ilgalaikio turto	Medikamentų ir maisto pildų	Sveikatos apsaugos įstaigų ir sanatorijų paslaugos						
2016 m.	3175,51	281,39	587,39	1486,58	21,80	91,87	44,20	2,50	0,00	225,66	0,50	0,00	0,90	0,70	42,96	74,90	721,29	3582,64
2015 m.	5282,13	26,06	968,60	2015,16	88,55	81,90	21,20	6,18	0,61	235,49	0,50	0,00	2,60	0,70	53,47	111,11	1659,15	5271,28

Parengė darbo autorė pagal "Miestų, rajonų savivaldybių finansai (išlaidos)", Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika¹⁶⁵

¹⁶⁵Miestų, rajonų savivaldybių finansai (išlaidos), Kūno kultūros ir sporto departamentas, 2018 sausio 29d., https://kksd.lrv.lt/lt/sporto-statistika#Bendroji_statistika

19 Priedas

STRUKTŪRUOTO INTERVIU UŽDUOČIŲ KLAUSIMYNAS

Aš Eglė Karolina Ašmėgienė Mykolo Romerio universiteto Viešojo valdymo fakulteto Viešojo administravimo antros pakopos studijų programos studentė. Rengiu magistro baigiamąjį darbą tema „Lietuvos sporto politikos formavimas ir įgyvendinimas: Visagino miesto savivaldybės atvejis“. Gauta informacija bus panaudota tik magistro baigiamajame darbe.

Prašau, skirti asmeninį laiką ir atsakyti į pateiktus klausimus pasirenkant priimtina atsakymo variantą (žymint X).

1. Įvertinkite Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo įstatyminę - teisinę aplinką.

☐ Labai silpna	☐ Silpna	☐ Patenkinama	☐ Gera	☐ Labai gera	☐ Puiki
------------------------------------	------------------------------	-----------------------------------	----------------------------	----------------------------------	-----------------------------

Pakomentuokite savo atsakymą.

2. Kaip svarbus Lietuvos sporto politikos formavimui „LR kūno kultūros ir sporto įstatymo pakeitimo įstatymas 2008 m. balandžio 17 d. Nr. X-1501“ ?

☐ Labai svarbus	☐ Svarbus	☐ Nesu tikras	☐ Nesvarbus	☐ Visiškai nesvarbus
-------------------------------------	-------------------------------	-----------------------------------	---------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

3. Išskirkite reikšmingus šio įstatymo paskirties aspektus formuojant ir įgyvendinant sporto politiką Lietuvoje.

Įstatymo paskirties aspektai	Visiškai nereikšmingi	Nereikšmingi	Nesu tikras	Reikšmingi	Visiškai reikšmingi
nustato kūno kultūros ir sporto principus,					
reglamentuoja valstybės ir savivaldybių institucijų kompetenciją kūno kultūros ir sporto srityje,					
reglamentuoja kūno kultūros ir sporto organizavimą bei pratybas švietimo ir mokslo įstaigose					
reglamentuoja nevyriausybinį kūno kultūros ir sporto organizacijų kompetenciją plėtojant kūno kultūrą ir sportą, rengiant sportininkus, plėtojant varžybų sistemą,					
reglamentuoja kūno kultūros ir sporto specialistų veiklą					
reglamentuoja profesionalaus sporto plėtros pagrindus, sporto varžybų ir renginių organizavimo principus					
nustato sporto statinių reikalavimus.					

Pakomentuokite atsakymą.

4. Ar sutinkate, kad nepriklausomai nuo lygybės ir skirtumų visuomenėje vyksta integracija per sportą?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

5. Ar sutinkate, kad Lietuvoje nepažeidžiamos neįgaliųjų lygios galimybės ir socialinė integracija per sportą?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

6. Kaip vertinate pasikeitusią Lietuvos sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo finansavimo sistemą?

☐ Labai silpnai	☐ Silpnai	☐ Patenkinamai	☐ Gerai	☐ Labai gerai	☐ Puikiai
-------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Pakomentuokite atsakymą

7. Kokios yra esminės sporto ir kūno kultūros finansavimo problemos ir jų priežastys Lietuvoje? (pateikite iki 3 problemų)

a.

b.

c.

8. Kaip reikšmingos sporto finansavimo problemos Jūsų atliekamam darbui?

☐ Visiškai nereikšmingas	☐ Nereikšmingas	☐ Nesu tikras	☐ Reikšmingas	☐ Visiškai reikšmingas
--	-------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	--

9. Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategijos tikslas yra teisingas ir racionalus sprendimas siekiant tobulo sporto sistemos Lietuvoje?

Tikslas: sudaryti sąlygas visų Lietuvos socialinių grupių įtraukimui į sporto veiklą, taip sprendžiant itin svarbius visuomenės sanglaudos, gyvenimo kokybės gerinimo, gyventojų sveikatos ir sveikos gyvensenos, didesnio darbingumo, laisvalaikio užimtumo uždavinius ir kartu sukuriant socialinį pagrindą didelio meistriškumo sportininkų rengimo sistemai.

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

10. Kaip Lietuvos sporto politikos įgyvendinančiom institucijoms pavyksta realizuoti strategijos numatytus tikslus?

Tikslai	Labai blogai	Blogai	Nei blogai, nei gerai	Gerai	Labai gerai
1.Sistemiškai didinti visuomenės supratimą, kad fizinis aktyvumas, sportavimas yra darnios asmenybės prielaida ir visuotinė vertybė.					
2.Sukurti ir tobulinti horizontalią sporto viešojo administravimo struktūrą, apimančią daugelį valstybės valdymo sričių ir savivaldybių institucijas, kuri sudarytų sąlygas plėtoti bendradarbiavimą su nevyriausybinėmis sporto organizacijomis ir privačiu sporto veiklos sektoriumi.					
3.Plėtoti sporto srities žmogiškuosius išteklius, kad jie būtų pakankami tarp institucinėms socialinėms programoms įgyvendinti (didėjančiam sporto vaidmeniui visuomenėje užtikrinti).					
4. Sukurti ir (arba) atnaujinti sporto infrastruktūrą, kad ji būtų tolygiai išplėta visuose Lietuvos regionuose, prieinama kiekvienam gyventojui jo aplinkoje ir sudarytų tinkamas sportavimo sąlygas įvairaus amžiaus žmonėms, neįgaliesiems, mėgėjams ir didelio meistriškumo sportininkams.					

Pakomentuokite atsakymą.

11. Prioritetine seka išvardinkite strateginių tikslų (1,2,3,4) svarbą nuo:

Labiausiai svarbiausias	Mažiau svarbus	Svarbus	Mažiausiai svarbiausias

12. Ar sutinkate, kad 2011-2020 m. valstybinės sporto plėtros strategija yra veiksminga?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

13. Ar sutinkate, kad vaikų mokymo plaukti programa yra veiksminga?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

14. Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių vietos savivaldos funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai ?

Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nesu tikras	Sutinku	Visiškai sutinku

Pakomentuokite atsakymą.

15. Ar sutinkate, kad Kūno kultūros ir sporto departamentui prie LRV tenka sporto politikos formavimo ir įgyvendinimo funkcijos, tame tarpe ir finansinės?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesu tikras	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

16. Įvertinkite KKSD sporto politikos formavimo, įgyvendinimo ir asignavimo skirstymo funkcijos funkcijas (prie kiekvienos funkcijos pažymėkite X)

Funkcijos/ Vertinimas	Labai silpnai	Silpnai	Patenkinamai	Gera	Labai gerai	Puikiai
Formavimas						
Įgyvendinimas						
Asignavimų skirstymas						

Pakomentuokite atsakymą.

17. Ar esate susipažinęs/usi su Kūno kultūros ir sporto rėmimo fondo veikla ?

Taip	Ne	Nežinau, kas tai yra

18. Kaip vertinate Fondo veiklą?

☐ Labai silpnai	☐ Silpnai	☐ Patenkinamai	☐ Gera	☐ Labai gerai	☐ Puikiai
-------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Pakomentuokite atsakymą.

19. Kaip reikšmingas kūno kultūros ir sporto veiklos leidimas sporto srities darbuotojo ar trenerio kompetencijai?

☐ Visiškai nereikšmingas	☐ Nereikšmingas	☐ Nesutikimas	☐ Reikšmingas	☐ Visiškai reikšmingas
--	-------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

20. Ar sutinkate, kad Lietuvos sporto politikoje egzistuoja etikos problemos?

☐ Visiškai nesutinku	☐ Nesutinku	☐ Nesutikimas	☐ Sutinku	☐ Visiškai sutinku
--	---------------------------------	-----------------------------------	-------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

21. Kaip vertinate Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatus Visagino miesto savivaldybėje.

☐ Labai silpnai	☐ Silpnai	☐ Patenkinamai	☐ Gera	☐ Labai gerai	☐ Puikiai
-------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Pakomentuokite atsakymą.

22. Kiek reikšmingi Jums Lietuvos sporto politikos įgyvendinimo rezultatai Visagino miesto savivaldybėje?

☐ Visiškai nereikšmingas	☐ Nereikšmingas	☐ Nesutikimas	☐ Reikšmingas	☐ Visiškai reikšmingas
--	-------------------------------------	-----------------------------------	-----------------------------------	--

Pakomentuokite atsakymą.

23. Ar Lietuvos sporto politiką įgyvendinančių organizacijų Visagino mieste funkcinės veiklos kryptis vykdomos tikslingai (*pažymėkite X*)

	Visiškai nesutinku	Nesutinku	Nesu tikras	Sutinku	Visiškai sutinku
Visagino miesto savivaldybėje					
Visagino sporto centre					

Pakomentuokite atsakymą.

24. Kaip vertinate Lietuvos sporto politiką įgyvendinančio personalo Visagino sporto centre kompetenciją?

☐ Labai silpnai	☐ Silpnai	☐ Patenkinamai	☐ Gerai	☐ Labai gerai	☐ Puikiai
-------------------------------------	-------------------------------	------------------------------------	-----------------------------	-----------------------------------	-------------------------------

Pakomentuokite atsakymą, vertinant kokybines ir kiekybines charakteristikas

25. Kaip įsivaizduojate Lietuvos sporto ateitį 2020 m. įgyvendinus valstybinę sporto plėtros strategiją?

Dėkoju už Jūsų laiką ir geranoriškumą.